

YENİ ÇAĞ

- P. Varoşeviç: Otuz yıllık halk egemenliği
- P. Gensous: Uluslararası sendika hareketinde yeni belirtiler
- xx: Gençliğin sosyal alandaki faaliyetleri ve komünistler
- A. Haba: Ümit verici ilk adımlar
- K. Mendes: Hürriyetin sabahı
- G. Wasserman: Politik kutuplaşma
- xx: Dünya görüşü ayrımları ve politik işbirliği
- xx: Komünist ve işçi partileri hakkında
- xx: Neruda'nın yurdunda barbarlık

Özel sayfalar

- xx: TKP MK Politik Bürosunun açıklaması
- xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı
- A. Saydan: Kıbrıs olayları
- A. S.: Türkiyede devrim hareketinde ters akımlar: Devrimci strateji ve taktik (8)

7 (121)

Temmuz

1974

BARIS VE SOSYALIZM PROBLEMLERİ

Otuz yıllık halk egemenliği

Pyotr Yaroşeviç

PBİP MK Politbüro üyesi ve PHC Bakanlar Kurulu Başkanı

Polonya halkının ve devletin bin yıllık tarihinde 1944 yılının unutulmaz Temmuz günlerinde gerçekleştirilen dönümün tarihsel önemini, şimdi bu otuzuncu halk egemenliği yılımızın düzeyinden daha büyük bir açıklıkla görebiliyoruz. O günlerde, Hitlercilerin işgalinden kurtarılan Polonya topraklarında, ilk defa olarak işçi-köylü egemenliği kuruldu. Halkın işlerinin yönetimi, varlıklı sınıfların elinden, Marksist-Leninist işçi partisinin yönetimi altındaki işçi sınıfının ve halk yığınlarının eline geçti.

Komünistler, halkın kaderi bakımından taşıdıkları büyük tarihsel sorumluluğun bilinciyle, bütün demokratik güçlerle bağlaşıklık olarak, iktidara geldiler. Onlar asırlarca birikerek düğümlenen ulusal problemlerin, ancak işçilerin ve köylülerin umut ve emelleri gerçekleştirilerek çözülebileceği ve çözülmesi gerektiği kanısını kılavuz ediniyorlardı.

Otuz yıldan beri devlet ve sosyalist toplum kuruluşuna önderlik eden partimiz, komünizmin büyük insancıl fikirlerini, Marksist-Leninist teoriyi yönetim kılavuzu edinegelmiştir. Çalışmalarımız, daima sosyalizmin ana amacını kavrama bilincinden, tarihin yaratıcıları ve toplumsal ileriliğin iletkenleri olarak emekçilerin ve halk yığınlarının selâmetini gözetme özeninden hız almıştır. Geçtiğimiz otuz yıl, halkımızın hayatında, insanın zaferi, özgürlüğün köleliğe, ileriliğin gericiliğe, eğitim ve kültürün cehalet ve taassuba, hayatın ölüme, barışın harbe üstün gelmesi çağı olmuştur.

Bugün geçtiğimiz otuz yıllık yolu ve elde ettiğimiz başarıları haklı bir gururla gözden geçiriyoruz. Polonya, kısa bir tarihsel süre içinde, işçilerin, köylülerin ve aydınların çabaları ve emeğiyle, sosyal-ekonomik geri-

kalmışlığın ve korkunç bir harp yıkımının çukurundan doğrulup kalkınabildi. Ulusal bakımdan özdeş, iç yapısıyla yekpâre, durmadan büyüyen güçlü bir potansiyele sahip, sağlam ve dinamik bir sosyalist devlet kuruldu. Sınırlarımızın güvenliği sağlandı. Sınırlarımızın tümüyle ve kesinlikle bütün devletler tarafından tanınması gerçekleştirildi. Bugün bizim çok güçlü ve sadık dostlarımız var. Bizi onlarla, aynı düzene sahip oluşumuz, fikir ve amaç birliği, sosyal ve ulusal menfaatlerin benzerliği ve aynı zamanda yılların deneyinden geçerek durmadan gelişip zenginleşen politik, ekonomik ve kültürel işbirliği birbirimize yaklaştırıyor. Sovyetler Birliğiyle ve diğer kardeş sosyalist ülkelerle doğrudan doğruya enternasyonal bağlaşıma ilişkileri olan halkçı Polonya, dünya gelişmesinin ana seli içinde yer alıyor, uluslararası olayların gidişi üzerinde gitgide artan bir etki gösteriyor ve dünyada günden güne büyüyen bir takdir ve saygıyla karşılanıyor.

Bütün bunlar, partimizin politik düşüncesinin uzakgörüşlü ve doğru niteliğini ortaya koyuyor. Polonya halkı bu sayede kaderini sosyalizmlle bağlayabildi. Biz, bugün, partimizin, işçi sınıfı ve halk yığınlarınca kendisine gösterilen saygı ve güveni boşa çıkarmadığını ve bundan otuz yıl önce tarihsel Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi Manifesti'yle açıkladığı vaatlerini kat kat yerine getirdiğini memnuniyetle tespit ediyor ve bununla kıvanç duyuyoruz.

Bu jübilenin, otuzuncu yılımızın özel bir önemi vardır. Bu yıldönümü, halkçı Polonya'yı yaratma ve sosyalist gelişmeyi sağlama mücadelesinde edinilen tecrübeyi bir kez daha iyice düşünüp değerlendirmek, bu tecrübeden çıkan ibret dersleri üzerinde tekrar durmak ve bunları toplumsal bilince maletmek üzere iyi bir fırsat veriyor. Bu tecrübe her şeyden önce geleceğe hizmet etmeli, sosyalist gelişmenin başarı ve perspektiflerini yaratıcı biçimde değerlendirmeye ve PBİP VI. Kongresinin (1971) direktifleri gereğince ortaya koyduğumuz ödevlerin yerine getirilmesine yardım etmelidir. Kongre şunları belirtmiştir: «Polonya Birleşik İşçi Partisi, şimdi, memleketimizin tarihinde, toplumun bu aşamadaki istek ve emellerine uygun yeni bir sayfa açmaktadır. Bu istek ve emeller, üretim güçlerinin gelişmesinden ve halkın maddi ve mânevi ihtiyaçlarının gitgide artmasından doğmaktadır.» (1)

PBİP Merkez Komitesi, 1974 Şubatındaki XIII. Plenumunda, jübile yılının ideolojik-eğitimsel çalışmalarını belirlerken, bu aşamanın gereksinimlerini gözününde bulunduruyordu. Bu çalışmaların özlüğü de aynı Plenumda kabul edilen «Polonya Halk Cumhuriyetinin otuz yılı» tezlerinde tespit edilmişti.

Sosyalizmin genel yasallıklarını memleketin kültürel-tarihsel özellikleriyle, halkın özlem ve emelleriyle, ihtiyaçları ve olanaklarıyla diyalektik olarak bağdaştırmanın, başarılı bir sosyalist gelişme için şart olduğu

tezi, bu Leninci tez, pratik hayatla bir kere daha doğrulandı. Halkçı Polonya'nın tecrübesi, Leninin belirlediği devrim ve sosyalizm kuruluşu genel yasallıklarının yaşamsal gücünü ve evrensel önemini gösteren yeni ve inandırıcı kanıtlar ortaya koydu. Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarafından zenginleştirilip geliştirilen bu yasallıklar, sosyalizmi kurmakta olan bütün ülkelerin yıllar yılı pratiğiyle pekişti.

Partimiz, çalışmalarında, sosyalist gelişme ödevlerini plânlama ve yerine getirmede bu yasallıkları kılavuz edinmiştir ve edinmektedir. Geçilen otuz yıl, bizim için proletarya diktatörlüğü prensiplerine, işçi-köylü bağlaşımına, işçi sınıfının aydınlar ve bütün emekçilerle sıkı birliğine dayanan halk devletinın yaratılması, güçlendirilmesi ve yetkinleştirilmesi uğrunda mücadele tarihidir. PBİP daima toplumda ve devlette işçi sınıfının yönetmenlik rolünü yükseltmeye, partinin politik yönetimini güçlendirmeye çalışmıştır.

Otuz yıllık tarihımız, baştanbaşa, işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının köyde ve şehirde, sosyal-ekonomik koşulları yenilemek için, üretimi ve sosyalist sanayileşmeyi kamulaştırmak için, insanın maddi ve manevi ihtiyaçlarını daha tam karşılayabilmek maksadiyle plânlı işletmeciliği ve üretim güçlerini geliştirmek için yürüttükleri mücadelelerle doludur. Bu doğrudan doğruya eğitim-öğrenim sistemini kökten demokratikleştirme, kültürü yaygınlaştırıp geliştirme ve sosyalist temeller üzerinde yeniden kurma, halkın toplumsal ve entelektüel hayatında sosyalist ideolojinin yerleşmesini sağlama mücadelesi tarihidir.

Otuz yıl önce, Polonya da, diğer birçok Avrupa ülkesi gibi, temel ulusal problemlerini çözme tarihsel olanağına kavuştu. Büyük anti-faşist savaş koşullarında, dünyanın ilk sosyalist devletinin (Sovyetler Birliği) kesin katılımıyla Hitler Almanyasının hezimete uğratılması ve Avrupa halklarının kurtarılması koşullarında, Polonya halkı için biricik kurtuluş ve kararlı, bağımsız devlet olarak varlığını canlandırma yolu, ulusal kurtuluş savaşını sosyal devrimle birleştirmekti. Bu perspektifin, Polonya halkının kaderi bakımından çözümleyici önemi vardı. Ve komünistlerin partisi, Polonya İşçi Partisi (PIP), o zaman böyle bir programla halkın karşısına çıktı. Bu, Sovyetler Birliğiyle bağlaşım ve silâh arkadaşlığı temeli üzerinde bir kurtuluş programıydı; halk egemenliğini kurma ve toplumsal düzeni değiştirme programıydı. Parti, halkın silâhlı savaşını geliştirerek, bu savaşa gereken biçimi ve politik yönü vererek, yurtsever ve demokratik güçleri aynı bayrak altında birleştirerek, halk egemenliğini yaratmayı amaçlayan devrimci işçi hareketini başarıyla sonuçlandırabilirdi.

O zaman, ulusal kurtuluş ve toplumsal ilerleme idealleri, Polonya komünistleri tarafından Sovyetler Birliği topraklarında kurulan Polonya silâhlı güçlerini de esinliyordu. Sovyet ülkesinin kardeşçe yardımlarıyla eğitilen ve donatılan bu askeri birlikler, İkinci Dünya Harbinin zaferi

için çözümleyici olan cephede kurtuluş saatini yaklaştırıyor, en kısa savaş yolunda Polonya'ya doğru ilerliyor, Sovyet Ordusu ile silâh kardeşliğini beraberce dökülen kanla perçinliyordu.

Sovyet Ordusu Polonya halkını fiziksel varlığıyla yokedilmekten kurtardı ve bize hürriyet getirdi. Sovyetler Birliği ile bağlaşım ve dayanışma, nice Polonya'lı kuşakların tarihsel özlem ve emelinin gerçekleşmesine yardım ederek, vaktiyle zorla koparılıp alınmış ve Almanlaştırılmış olan Oder, Nisa boyu ve Baltık Denizi kıyıları Leh topraklarının tekrar yurda katılmasına olanak verdi.

Genç halkçı devlet, daha varlığının ilk aylarından itibaren, kurtuluş savaşındaki katkısını artırmak için büyük çabalar harcadı. İkinci Dünya Harbinin son safhasının en önemli çarpışmalarına, Sovyet askerleriyle omuz omuza, 400 bin kişiden oluşan iki Polonya ordusu da katılıyordu. Berlin'e girme taarruzuna, Elba nehri yukarısındaki savaşlara, Çekoslovakya'nın kurtarılmasına Polonya halk ordusunun katılımı, Polonya halkının Hitlerizme karşı altı yıllık kurtuluş savaşının muzaffer sonucunu belirledi. SSCB'yle bağlaşıklık, Avrupa'da devrimci dönüşümler sonucunda birçok halk demokrasili devletin meydana gelmesi ve komünistlerin, dünyadaki tüm ilerici güçlerin desteği, Polonya devriminin ve halkçı devletimizin güvenlik ve barış koşulları içinde gelişmesine, problemlerimizi başarıyla çözmemize olanak verdi, devrimimizi ve devletimizi emperyalizmle doğrudan doğruya cepheleşmekten korudu.

Bu iç ve dış koşullar, memleketimizde devrimci dönüşümlerin barış içinde geliştirilmesine, partimizin güçlerinin çoğaltılmasına olanak verdi, halkın yurtsever ve demokratik güçlerinin PIP programı temeli üzerinde birleştirilip sağlamlaştırılmasını kolaylaştırdı.

Harpten sonra çizilen sınırlar memleketimizde devrimin bileşen bir etkeni oldu, zira bu olay eski zayıflık ve güvensizliğin ana kaynaklarından birini ortadan kaldırdı, devlete özdeş ulusal karakterini yeniden kazandı ve aynı zamanda Avrupada güvenlik ve barış koşullarını güçlendirdi. Halkın entegrasyon yönündeki büyük ve eşsiz arzusunu yerine getirmeye önyak olan partinin politik görüşü böylece gerçekleştirilmiş oldu.

Halk devleti, Polonya'da yalnız ulusal kurtuluşun, bağımsızlık ve güvenliği sağlamlaştırmanın değil, aynı zamanda devrimci dönüşümlerin de önemli aracı oldu. Devlet, işçi sınıfının ve partisinin politik yönetmenliği temeli üzerinde, emekçi köylüler ve aydınlarla bağlaşma halinde, halk demokrasisi ve işçi hareketi (komünistler ve sol sosyalistler) politik halk demokrasisi ve işçi hareketi (komünistler ve sol sosyalistler) politik güçleri ile ilerici halkçı ve demokratik hareketin birliğini güçlendirme koşulları içinde, proletarya diktatörlüğü işlevlerini başarıyla yerine getirmeye ve bu yolda toplumsal düzeni değiştirme mücadelesi için, eski

kapitalist ilişkilere san verme ve sosyalizme geçme mücadelesi için yığınları örgütlemeye koyuldu.

Bundan ötürü, partimiz, sosyalist devleti güçlendirmeyi, bu devletin eylemini yetkinleştirmeyi ve toplumsal ilerleme kaldırıcı olarak sosyalist demokrasiyi derinleştirmeyi ana ödevlerinden biri saymaktadır.

Biz, yüz yıldan fazla süren bir ulusal esaretten ve bunu izliyen yerli burjuvazi ve büyük toprak sahipleri egemenliğinden sonra, miras olarak devraldığımız, kültürce yeteri kadar gelişmemiş ve sosyal-ekonomik bakımdan geri kalmış bir memlekette sosyalizm kuruculuğuna başladık. Harp sonunda Polonya korkunç bir harabe halindeydi. İşgal bizi birçok kuşakların emek ürünlerinden yoksun etmişti. Harpte altı milyondan fazla yurttaşımız telef olmuştu. İşçi sınıfı ve gençlik büyük kayıplara uğramıştı. Aydınların önemli bir kısmı kurban gimmişti. Halkın bir bölümü göçmen olarak bütün dünyaya dağılmıştı. Harp milyonlarca sakat, hasta dul ve öksüz insan bırakmıştı.

Maddi kayıplar da büyük ölçülere varmış, ulusal servetlerin $\frac{0}{10}$ 38'i yıkılıp yıkılmış, Varşova ve diğer birçok şehir yerle bir edilmiş, yüzlerce köy toprak yığınının dönmüş, fabrikaların $\frac{0}{10}$ 70'i yıkılmış, köy ekonomisi alabildiğine zayıflamıştı. Halkın bin yıllık tarihi boyunca yaratılmış paha biçilmez kültür anıtları ve araçlarının, tekrar yaratılması veya restorasyonu olanaksız bu değerler kaybının haddi hesabı yoktu.

Parti ve devlet, harp yıkımını gidererek memleketi tekrar kalkındırmak ve halkın hayatını her alanda canlandırmak için çok büyük çabalar harcadılar. Ancak halk çoğunluğunun yurtseverlik duygularının, emek heyecanının ve yaratıcı girişiminin bütün belirtileriyle genişlemesine olanak veren devrimci toplumsal dönüşümler sayesinde, bu dev sorunların birkaç yıl içinde üstesinden gelebildiler. Toprak reformu, köylülerin yüzyıllanmış toprak özlemini giderdi, işçi-köylü bağlaşımının sarsılmaz temelini meydana getirdi. Köyün haklı isteklerinin yerine getirilmesi, ancak halk egemenliği koşullarında, işçi sınıfının politik yönetimi ve yardımı sayesinde başarıldı.

Şehir ortamında köklü değişimler oldu. İşçiler 1946 yılı Ocak ayında millileştirme kanunuyla toplum mülkiyetine geçirilmeleri onaylanmış olan fabrikaları, demir-çelik işletmelerini, madenleri, ulaştırmayı kendi girişimleriyle yönetmeye başladılar.

Yığınların artık özgürlük içinde beliren enerjisi, esas aydın kadrolarını, halk egemenliği ve sosyalizmle bağliarak, memleketin kalkındırılması gibi bütün halkı ilgilendiren bir dâvayı gerçekleştirme yoluna çekiyordu.

Devrimci dönüşümler eski sosyal yapıyı lunu açarak, halk egemenliğinin toplumsal-ekonomik temelini yaratıyordu.

Polonya deneyi, Lenin'in, toplumun devrim yoluyla yeniden kurulmasının, sahneden çekilmekte olan tarihsel eski toplum kuvvetlerinin direnişiyle karşılaşacağı görüşünü tamamiyle doğruladı.

Devrimin iç koşulları, uluslararası koşulları işçi sınıfından ve halk yığınlarından yana olsa da, eski toplumsal sistemin varlığına son verilmesi devrimin sınıfsal ve politik düşmanlarıyla çetin bir mücadele içinde başarılıyordu. Başlangıç döneminde, memleketin birçok bölgesinde, bu mücadele, gizli 'eyleme geçen gerici kuvvetlerinin kanlı bir teröre girişmeleri yüzünden, giderek silâhlı çarpışmalar biçimi alıyordu. Bu kuvvetler bir iç harbe yol açmaya ve böylece ilerilik yolunu kesmeye çalışıyorlardı. Polonyanın sosyalist doğrultuda gelişmesi uğrunda mücadelede, partimiz üyelerinden, işçi ve köylü militanlardan, toplumsal güvenlik ve milis organları görevlilerinden ve Polonya silâhlı birlikleri er ve subaylarından binlerce kişi can verdiler. Eğer PIP'nin yapıcı programı ve halk hükümetinin buna uygun çalışmaları olmasaydı, tek sözle bu program temeli üzerinde memleketi bir iç harpten alakoyma, gerginliği azaltma, gericiği tecrit ederek toplumun ilerici güçlerini sağlamlaştırma politikası uygulanmasaydı, bu mücadelenin ölçüleri ve uğranılan kayıplar çok daha büyük olabilirdi. İşçi sınıfının ve partisinin programı, kısa zamanda, halkın ezici çoğunluğunun aktif desteğini kazandı.

Polonyada demokratik halk devrimi tarihi, devrimci dönüşüm tempoları ve derinliği ile devrim güçlerini toplama ve birleştirme arasında, onları bir program dahilinde fikir bakımından sağlamlaştırma arasında sıkı bir karşılıklı bağıntı olduğunu gösteriyor. Devrim sürecinde, yığınların politik eğitimi ve toplumsal bilinçlerinin geliştirilmesi gitgide daha çok hız alıyor ve bir yandan, sosyalizm yolunda daha ileri doğru yürümesi için gerekli, ideolojik bakımdan sağlamlaşmaya temel olan, nitel değişmelere yol açıyor.

1948 yılında Polonya Birleşik İşçi Partisinin kurulması, işçi hareketindeki yarım yüzyıllık bölünmeye son verdi. Polonya İşçi Partisi ile yeniden canlandırılan Polonya Sosyalist Partisinin birleştirilmesi suretiyle tek bir Marksist-Leninist parti meydana getirildi ve bu parti toplum üzerinde işçi sınıfının ve bu sınıfın ideolojisinin etkisini arttırdı. Bu olay, Polonyada Marksizm-Leninizmin zaferiydi ve memleketin daha sonraki gelişmesi bakımından çözümleyici bir önem taşıyordu.

Halk hareketinde, demokratik harekette işçi sınıfıyla etkileşen ve birlikte eylem gösteren ilerici, radikal akımlar da yavaş yavaş bir evrim sürecine girdiler. Böylelikle kurulan politik partiler (Birleşik Köylü Partisi ve Demokratik Parti), sosyalist gelişme prensiplerini ve PBIP'nin yöneticilik rolünü tanıdılar. PBIP ile birlikte, bu partiler, işçi sınıfı partisinin yönetimi altında yeni toplum kurucusu yığınları birleştiren Halk Birliği Cephesi'nin politik temelini oluşturdular.

Partimiz, daima, halkın bütün ilerici güçlerini sosyalizm kuruculuğu program ve ödevleri etrafında birleştirme prensipinden, komünistlerin diğer partilerin üyeleriyle ve öğrenim düzeyine, mesleğine, sosyal durumuna ve dinle ilişkisine bakılmaksızın bütün yurtsever partisizlerle birlikte çalışmalarını prensipinden hareket etmiştir ve bundan böyle de bu prensipleri çıkış noktası yapacaktır.

Gelişme yolumuz güçlüklerle doluydu. Sosyalizm kuruculuğunu, sınıf mücadelesi koşulları ve emperyalizmin politikasının olumsuz etkileri altında yürütüyoruz. Bu alanda sınıf düşmanlarımızın yarattıkları engellerin aşılması gerekiyor. Yeni toplumu kurma sürecinde, gelişmenin kaçınılmaz objektif güçlüklerini yenmek zorundaydık. Aynı zamanda, işçi sınıfı ile ilişkilerinin geçici olarak zayıflomasından, memleket hayatı gerçeklerini anlama yetersizliğinden ve gelişme yasallıklarını hafife almakta doğan hataları da düzeltmemiz gerekti.

Marksizm-Leninizmin şaşmaz pusulasıyla yönünü ve yolunu belirleyen partimizin genel politik hattının doğruluğu, bu hattın işçi sınıfının politik sağduyu ve olgunluğuyla desteklenmesi, bize, güçlüklerle boğuşmada başarılı olma olanağı, vakitlice doğru yolu bulma olanağı, daha ileri doğru yürümede yığınların tecrübesinden ve aktifliğinden gitgide daha etkin biçimde yararlanma olanağı veriyordu.

Bugün Polonyada yerli ve yabancı kapitalist ve sömürücü yok, çiftlikçiler, büyük toprak sahipleri yoktur. Toplumu bölen uzlaşmaz sınıfsal zıtlıklar ortadan kalkmış, toplumu oluşturan sınıflar ve tabakalar arasındaki ilişkiler değişmiştir.

Halkın başlıca ve en dinamik toplumsal-politik ve ekonomik gücü olan işçi sınıfı sayıca büyüdü. Bu sınıfın bileşiminde ciddi nitel değişimler oldu; bugün işçilerin daha büyük kısmı çağdaş endüstriyel üretim alanında çalışıyor. Emekçilerin mesleksen kalifikasyon, öğrenim ve kültür düzeyi, üretim ve politik aktiflikleri durmadan ve dinamik olarak yükseliyor.

Polonya köyünün çehresi değişti. Refah artık köy evine de girdi. Kültür düzeyi yükseldi. İşçi çocukları gibi, köylü çocuklarına da öğrenim, bilim ve kültür kapıları ardına kadar açıldı. Köyde devlet tarım işletmeleri kuruldu ve bunlar başarıyla gelişiyor. Çeşitli kooperatif biçimleri (üretim, tüketim vb.) üretimin ve köy halkının refahının artırılması yolunda yeni perspektifler açıyor. Polonya köyünde sayıca hâlâ ağır basan özel çiftçiler, sosyalist plânlı işletmecilik genel ekonomik sistemi içine alınmış olup, bir yıllık ve daha uzun süreli sözleşmeler, sürüm ve alım-satım mekanizması yoluyla bu sisteme sıkıca bağlanmış bulunuyorlar. Sosyalist sanayi ile üretim ilişkilerinin gelişmesi, maddi-teknik temelin modernleştirilmesi ve kooperatifleşmenin genişletilmesi, köyümüzün hayatında

yeni sosyalist ilişkiler öğelerinin gitgide daha büyük ölçüde yerleşmesini sağlıyor.

Memlekette sanatçıların, uzmanların, öğretmenlerin, bilim ve kültür görevlilerinin sayısı da arttı. İşçi sınıfının, bugün önemli bir çoğunluğu emekçi yığınlarından yetişen ve çalışma hayatıyla, menfaatlerinin ortak oluşuyla ve sosyalist ideolojiyle bu yığınlarla bağlı bulunan aydınlarla ilişkileri sağlamlaştı ve zenginleşti.

Sosyalizm toplum hayatında sosyal oransızlıkları hissedilir derecede azalttı, bütün yurttaşların yaşamsal istek ve emellerini gerçekleştirmeleri bakımından eşit olanaklar yaratma alanında ciddi bir ilerleme sağladı. Vaktiyle memleketin çeşitli bölgelerini bıçakla keşilmişcesine birbirinden ayıran, şehir ile köy arasında âdeta bir uçurum açan ayrılıkların giderilmesi için büyük çabalar harcandı ve çok şey yapıldı. Şehirlerde binlerce işsiz dolaştığı ve köylerde birkaç milyon «işeli artığı»nın bulunduğu zamanların tablosu artık insanların belleğinden silinip gidiyor. Biz harp yıkımını giderip yurdumuzu kalkındırdık, daha da geliştirdik, Varşovayı hemen hemen yeniden kurduk, diğer yüzlerce kent ve köyü de tekrar bayındır hale getirdik. 1950 yılından beri, kentlerde 2.5 milyondan fazla, köylerde 1 milyon ev, binlerce toplumsal yapı, okul, tiyatro, sinema, kültür ocakları, hastane ve dispanser, dinlenme evleri ve sanatoryumlar kurduk. Polonya nüfusu 10 milyon arttı. Bugün bu nüfus gençtir, geçmişin her dönemindekinden daha sağlıklı, daha bilgilidir ve hayata daha iyi hazırlanmış durumdadır. Artık yıllar var ki, okuma-yazma bilmezlik dâvasını kökünden çözmüş bulunuyoruz; bugün 4 milyon yurttaşımız orta öğrenimlidir. 730 bin yurttaşımız da yüksek öğrenim yapmıştır. Günümüzün Polonyalıları geçmiştekenden çok daha iyi besleniyor, giyiniyor ve çok daha iyi yaşıyor; insanların ihtiyaçlarını gidermede gelişmiş bir toplumsal sistemin bütün olanaklarından, kentte ve köyde genel sağlık hizmetlerinden, sosyal yardımlardan, dinlenme evlerinden veya ana ve çocuk esirgeme evlerinden geniş ölçüde yararlanıyor, her biçimde dinlenebiliyor ve kendini turizme verebiliyor.

Sosyalist sanayileşme, üretim güçlerinin büyük ölçüde gelişmesine yol açtı. Sanayi üretiminin 10 misli, köy ekonomisi üretiminin de iki misli artması sayesinde, Polonyanın ulusal geliri 1950'den bu yana beş misli yükseldi. Dünya sanayi üretiminde Polonyanın payı iki misli arttı; memleketimiz gayrisafi sanayi üretimi bakımından dünyada onuncu yeri aldı. Biz, ortalama olarak her sekiz yılda üretim hacmini iki misline çıkarmak süretiyle, dünyanın en gelişkin sanayi memleketleri düzeyine devamlı olarak yaklaşıyoruz.

Son dört yıl içinde çeşitli alanlardaki başarılarımız bizim için gayet önemlidir. Bu başarılarla PBİP MK VII. ve VIII. Plenumlarının ve VI. Kongresinin (daha sonra 1973'teki Birinci Ulusal Parti Konferansı'nda geliş-

tirilen) önemli kararları yol açtı. Kongrece belirlenen politika, ekonomiyi dinamik surette geliştirme temeli üzerinde toplumun maddi, sosyal ve kültürel yaşam koşullarının daha süratli ve sistemli olarak iyileştirilmesi dâvasını birinci plâna aldı. Sosyal ve ekonomik hedeflerin birleştirilmesi, bütün halkın gücünü, bunların gerçekleştirilmesi üzerinde yoğunlaştırarak, üretimsel ve toplumsal aktiflik için rezervler ayrılmasını sağladı.

Bu politika, başlangıç plânlarında belirlendiğinden daha iyi sonuçlar veriyor. Bu sonuçlar, nispi olarak, tüm harp sonrası dönemi bakımından daha iyidir. İçinde bulunduğumuz beşyıllığın ilk üç yılında ulusal gelir $\frac{0}{100}$ 32 oranında arttı (1971'de $\frac{0}{100}$ 8, 1972'de $\frac{0}{100}$ 10 ve 1973'te $\frac{0}{100}$ 11). Sanayi üretimi, peşinen $\frac{0}{100}$ 24 artış plânlaştırdığı halde $\frac{0}{100}$ 34 oranında, köy ekonomisi de plânın öngördüğü $\frac{0}{100}$ 12'ye karşılık $\frac{0}{100}$ 21 oranında artış gösterdi.

Bu üç yıl içinde reel iş ücretleri ortalama $\frac{0}{100}$ 25 kadar yükseldi. Köy ekonomisinde çalışanların reel geliri de benzer tempolarla artış gösterdi. 1961–1970 yıllarında ulaştığımız düzeyi her alanda bir hayli aşan bu sonuçlar, geçen dönemde biriken sosyal-ekonomik oransızlıkların hissedilir derecede giderilmesine olanak verdi. Bunun yanı sıra, sosyal ihtiyaçlar için, özellikle işçilere ve çalışan analara açılan devlet kredileri arttırıldı. Köy ortamında parasız sağlık yardımları uygulanmasına başlandı.

1974 Ocak ayında, PBİP MK XII. Plenumu ve PHC Seym'i (meclis) iş ücretleri ve sosyal yardım programını onayladılar. Bu program, içinde bulunduğumuz beşyıllığın sonuna kadar, halk ekonomisi toplumsal sektöründe çalışanların hepsinin iş ücretlerinin ayarlanması ve yükseltilmesini, en az iş ücretinin, emekçisini, öğrenim gençliğine yardımların genişletilmesini, daha sonraki birkaç yıl boyunca da emeklilik yardımlarına ilişkin bütçe ödeneklerinin gitgide artırılmasının sağlanmasını öngörüyor. Bu kararların olumlu sonuçları, öncelikle az gelirli ailelerin yaşamında hissedilecektir. Aynı zamanda, ekonominin maddi temelini geliştirme ve modernleştirmeyi amaçlayan sermaye yatırımları her zamankinden fazla (1971'de $\frac{0}{100}$ 7,7, 1972–1973'te yılda $\frac{0}{100}$ 24 kadar ve bu üç yılda toplam olarak $\frac{0}{100}$ 64 oranında) artırılıyor.

Yatırım politikasında, özellikle çağdaş teknik ithali yoluyla ve bu arada komple donatılar ve teknolojik yöntemlerle sanayinin modernizasyonunu çabuklaştırmaya öncelik veriliyor. Birçok sanayi kolunda komple işletmeler, fabrikalar ithal ediliyor ve bunlar sayesinde üretim daha çabuk yenileniyor. Sanayi, iç ve dış pazar için yapılan üretimde önemli bir artış sağlayan kollarında modernleştirme işine özellikle dikkat ediyoruz.

Dış ticaret sürüm ve geliri artıyor, diğer memleketlerle ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliğimiz genişliyor. Sosyalist ülkelerle ve her şeyden

önce EYK üyesi ülkelerle yakın ekonomik ilişkiler, dış ekonomik ilişkilerimizi geliştirmenin sağlam ve en önemli temelini oluşturuyor. Sosyalist ekonomik entegrasyon komple programı, uluslararası işbirliğini genişletme ve derinleştirmede yeni aşamanın çıkış noktasıdır.

Polonyanın sosyalist ülkeler topluluğuna mensup oluşu ve gitgide artmakta olan çokyanlı işbirliği, otuz yıl boyunca, Polonyanın ve öteki sosyalist ülkeilerin gelişmesinde önemli bir etken olageldi. Bu alanda, gerek harpten sonraki kalkınma döneminde, gerekse sosyalist sanayiin temelini yaratma ve bu sanayii daha ileri doğru geliştirme amaçlarında PBİP VI. Kongresi programının gerçekleştirilmesi boyunca, Sovyetler Birliğiyle işbirliği en büyük yaşamsal rolü oynadı. Ekonomik partnerlerimizin en büyüğüyle (Sovyetler Birliği) işbirliğimizi bundan sonra da geliştirmenin gelecek bakımından özel bir önemi vardır.

Bugüne kadar ulaştığımız olumlu başarılar, SSCB'de komünizm kuruluşu yolunda atılan büyük adımlar ve Polonyada sosyalizm kuruluşunun başarıları, memleketlerimiz arasındaki işbirliğinin bundan sonra da dinamik ve kararlı olarak gelişeceğini, üretimde ve bilimsel-teknik işbirliğinde ihtisaslaşma ve kooperatifleşmenin çağdaş biçimlerinden, ortak üretim ve yatırım tedbirlerinden yararlanmaya dayanılacağını gösteriyor. Bu gelişme, halk ekonomisi plânlarının uluslararası koordinasyonunu yetkinleştirmekle, ekonomik ilişkilerde yeni tip bağlantı ve biçimleri oluşturmakla, komple entegrasyon programını hayata geçirmekle sıkı sıkıya bağlıdır.

Sosyalist devletler arasında gitgide aktifleşen işbirliği, topluluğumuzun diğer bütün ülkeleri için olduğu gibi, Polonya için de, gelişmeyi süratlendirmeye elverişli büyük alanaklar yaratıyor, iki sistem arasında dünya ölçüsündeki ekonomik rekabette yeni başarılar garantiliyor, dünya çapında Büyük Ekimbr Sosyalist Devrimi'nin, Polonya çerçevesinde de Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi'nin 1944 Temmuz Manifesti'yle halk egemenliği ilânının başlangıç olduğu yeni düzenin üstünlüklerine ilişkin kanıtları çoğaltıyor.

Son yıllarda, partimiz, memleketimizde gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna ilişkin bir perspektif programın hazırlanması ve bu programın tedricen gerçekleştirilmesi üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. Bu programın temeli, PBİP VI. Kongresi ve Birinci Ulusal Parti Konferansı tarafından belirlenmişti. Gelişmiş sosyalizm kuruluşu programı, Polonyanın yüksek düzeyde üretim güçleriyle ve köklü insancıl, toplumsal ilişkileriyle kurulmasını, dinamik surette artan gelişme olanaklarına sahip, emekçilerin refah seviyesi yüksek ve kültür hayatları zengin bir memleket haline, insanlığın ilerlemesine kurtuluşçu ve devrimci gelenekleri gereğince katkıda bulunacak bir memleket haline getirilmesini öngörüyor.

Memleketin gelişme perspektifleri, bilgilerin, parti ve toplum adam-larının katılımıyla, rak, kamuoyu gözönünde tutularak hazırlanan ayrıntılı programlar ve uzun vadeli plânlarla somutlandırılıyor.

Niyet ve düşüncelerimiz tamamen gerçekçidir. Bunların hepsi, otuz yıl boyunca yaratılan ekonomik potansiyel, sosyalist toplumsal ilişkiler temeline dayanıyor; partimizin, sağlam Marksist-Leninist teoriye, SSCB ve diğer sosyalist kardeş ülkelerle sarsılmaz bağlaşmalar ve gitgide güçlenen işbirliği pratiğine dayanan politikasından kuvvet alıyor.

Biz gitgide zamanı daha iyi değerlendirmeyi öğreniyoruz. Zamanı-mızda, bilim ve tekniğin bu coşkun ilerlemesi çağında, artık geleceğe ilişkin kategorilerle düşünmemiz gerekiyor. Bugün alınan kararların doğ-ruluğu, memleketin gelecek onyıllardaki çehresini belirliyor.

PBİP MK olağan plenumları, sosyalist ekonomik gelişmeye ilişkin önemli direktifler ve çağdaş Polonyanın birçok temel probleminin bun-dan sonraki on yıl perspektifi içinde çözümünü öngören programlar hazırlayıp görüşerek kabul ettiler. Bunlar arasında, konut probleminin çözümünü, ulusal eğitimde reformu, sağlık sistemini geliştirmeyi vb. öngören komple programlar vardır.

Önümüzdeki on yıl içinde, geçen otuz yılın bütün ulaşımını aşan nice ödevleri yerine getirmemiz gerekiyor. Bu ödevlerin yerine getiril-mesi, sosyalist sosyal-ekonomik gelişmemize yepyeni bir nitelik kazandır-mak, yeni maddi ve manevi değerler getirmek anlamına geliyor. Ulusal geliri 1990 yılına kadar dört misli nın plânlştırılmış olması, önümüzdeki işlerin boyutları hakkında bir fikir vermeye yeter. Biz, 1971–1990 yılları arasında ekonomik gelişme yatırımlarımızın, geçen yirmi yıldaki yatırımların beş mislini bulacağını düşünüyoruz.

PBİP MK'nin tezlerinde şunlar belirtiliyor: «Önümüzdeki yirmi yılda, kendi öz hammadde kaynaklarımıza ve aynı zamanda EYK ülkelerinin ortak potansiyeline dayanan sanayi kollarımızın gelişmesini hızlandırmak istiyoruz. Biz, üretim teknolojisini modernleştirmeye, dakik âletler üreti-mine, kontrol edilir makinelere, otomatik şeritlere ve diğer çağdaş teknik buluşlara özel bir dikkat göstererek, elektrik makineleri yapımı sanayiini geliştireceğiz. Çağdaş demir-çelik sanayiini, otomobil sanayiini, gemi-yapım sanayiini ve büyük kimyayı, her birini ulusal ihtisas kollarına çevirerek, bundan böyle de geliştireceğiz».

Temel üretim güçlerinin gelişmesiyle birlikte, enfrastrüktürün (altyapı), iletim hatlarının, çağdaş komünikasyonun, toplumsal ve kişisel ulaştır-macının genişletilmesini, aynı zamanda halka dönük hizmetlerin (kamu hizmetleri) genişletilmesini sağlayacağız.

Köy ekonomisindeki modernleştirmenin, makineleştirme ve kimyalaştırmanın, üretimi hiç olmazsa iki kat artıracığını ümit ediyoruz. Bu alanda devlet işletmelerini durmadan genişletip güçlendirmenin yanısıra, kolektif işletmecilik biçimlerini de daha etkin olarak geliştireceğiz. Maddi-teknik ilerleme, büyük bir ardıcılıkla uygulamakta olduğumuz köy ekonomisini yeniden kurma tedbirlerimizin temeli olacaktır. Önümüzdeki yıllarda memleketin elektrikleştirilmesi dâvasını tamamiyle başarmış olacağız; komünal kurumları genişletmede ve köyde çeşitli sosyal kurumlar meydana getirmede daha da büyük bir ilerleme kaydedeceğiz. Bütün bunlar, şehir ve köy halkının yaşam düzeyi ve koşulları arasındaki ayrımların giderilmesini çabuklaştırmaya yardım edecektir.

Memlekette 1990 yılına kadar, 7,3 milyon apartıman dairesi yapımı programı büyük bir dinamizmle gerçekleştiriliyor. Polonya nüfusunun üçte ikisinin yaşayacağı şehirlerin ve ayrıca köylerin geliştirilmesi problemi komple bir yanaşım ile çözülüyor.

Biz, plânlı sosyalist iktisat koşullarında, doğal çevrenin korunmasını öngören reel bir program hazırlamış bulunuyoruz. Partimiz Polonyanın her yurttaşına fiziksel gelişme için gerekli koşulları sağlamayı en büyük ödevlerinden biri sayıyor. Bu cümleden olarak, PBİP'nin girişimiyle, bir Ulusal Sağlık Fonu kurulmuş, toplumun sağlık durumunu iyileştirmek, sağlık hizmetlerini geliştirmek üzere ve aynı zamanda beden eğitimi, sporu, turizmi ve diğer aktif dinlenme biçimlerini geliştirmeyi öngören bir komple program hazırlanmış ve uygulanmasına da geçilmiş bulunuyor.

Sosyalizm koşullarında maddi ilerleme, insanın etraflı kişisel gelişmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Biz, bilimsel-teknik devrimin başarılarını, hayatımızı değiştirerek, sosyalizmin insancıl ideal ve amaçlarına hizmet etmesini istiyoruz. Sosyalizm, toplumun ve tek tek her insanın uyumlu maddi ve mânevi gelişmesine olanak veren, çağdaş dünyada insanın yabancılaşması nedenlerinin, keşmekeş ve hayal kırıklığı, hayattan soğuma, insan eylemlerinin anlam ve perspektifini yitirme nedenlerinin işlevine kapalı olan biricik düzendir. Partimiz, toplumsal ekonomik ve politik düzenimizin içerdiği bütün olanaklardan tam olarak yararlanmaya çalışıyor. Toplumun asıl çekirdeği sıfatıyla aile ve bununla ilgili problemler PBİP'nin dikkat merkezinde yer alıyor. Biz, yüksek bir ahlâk ve fikir düzenine erişen, etraflı bir öğrenime sahip kimseler, sosyalizm kuruculuğuna bilinçle katılan ve kendi sosyalist ülkesi için her fedakârlığa hazır ateşli yurtseverler yetiştirmek üzere, gençliğin eğitimi problemlerini komple bir yanaşım ile çözmeye çalışıyoruz.

Eski düzenin mirası olan bazı görüş ve davranış artıklarını hayatımızdan çıkarmak için ardıcıl çabalar harcamaktayız; burjuva ideolojisinin ve sosyalizme yabancı moralin, milliyetçilik ve kozmopolitizmin belirti-

leriyle mücadele etmekteyiz. Partimiz, yeni toplumsal ilişkileri geliştirerek, SSCB ve tüm sosyalist topluluk ülkeleri halklarıyla, dünyanın bütün ilerici güçleri ve emekçileriyle dayanışmadan ayrılmaz bellediğimiz sosyalist yurtseverliğini yaygınlaştırıp güçlendiriyor.

İnsanlar arasında düzenimize yaraşır ilişkiler kurup geliştirmeye, fedakâr, emeksever, kabiliyetli ve cesur kişiler için en elverişli durumu yaratmaya büyük bir dikkat gösteriyoruz. Sosyalizmde, toplumsal kararlar alınmasına katılan yüksek kültür ve moral sahibi kişinin oluşması, partinin ideolojik-eğitimsel çalışmalarının ortagöbeğinde yer alır. İnsan, bizim gelişmemizin temel gücüdür ve bundan ötürü memleketimizde toplumsal ilerleme, halkımızın nitelik ve erdemlerinin arttırılmasına, insanların dış görünüşüne, düşünüş tarzına, bilgi, görgü ve hünerine bağlıdır.

İşçi sınıfının ve tüm halkın öncüsü sıfatıyla Marksist-Leninist partimizin yönetmenlik rolünü bundan böyle de artırmak ve yetkinleştirmek, düşüncüklerimizi başarıyla gerçekleştirmenin zorunlu koşuludur. Yeni gelişme aşamasında, ulusal servetleri sevk ve idare eden, merkezsiz bir plânla mayla çalışan ve böylece de memleket potansiyelinden en iyi şekilde yararlanma, insan gücü ve maddi servet kaynaklarının bu potansiyele göre dağılımını sağlama bakımından özel bir sorumluluk taşıyan sosyalist devletin rolü artmakta ve işlevleri genişlemektedir. V. İ. Lenin şöyle der: «... sosyalizm, burjuvaziye, yani halkın daha az bölümüne karşı zorkullanımı, demokrasinin tam gelişmesiyle, yani yığınla halkın bütün devlet işlerine gerçekten eşit hakla ve gerçekten topluca katılımıyla birleştiren proletarya diktatörlüğünden başka bir yolla gerçekleştirilemez ...» (1)

Lenin'in bu direktifleri, partimizin ve devletimizin politikasında titizlikle hayata geçiriliyor. Biz, sosyalist demokrasiyi sistemli surette geliştirerek, toplumun, memleketin ekonomik ve kültürel hayatı üzerindeki etkisini artırmaya çalışıyoruz. Yakın geçmişte yaptığımız yersel egemenlik organları reformu, halkın temsil organları olarak halk şûralarının rolünü, önemini ve etkisini artırmakta, en önemli sosyal-ekonomik ve kültürel problemlerin çözümünde kendilerine tanınan hakları genişletmektedir. Reform, parti ve toplum örgütlerini ve her şeyden önce işçi yönetim organlarını halk egemenliği temsil organlarıyla birleştirerek sosyalist demokrasi mekanizmini yetkinleştirmektedir. Aynı zamanda, yürütme cihazının, yani halk yığınlarının kontrolü altında çalışarak süratli kararlar alma ve bunları bütün yurttaşların yararına başarıyla uygulama olanağına sahip bulunan devlet idaresinin çalışması da iyileştiriliyor.

Otuz yıllık sosyalist gelişme, halkımızın, sosyalizm ve bütün dünyada barış dâvasına büyük bir katkısıdır. Devletimiz sosyalist topluluğun

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 72.

önemli bir halkasıdır. Polonyanın güvenliği, Sovyetler Birliğiyle ve diğer kardeş sosyalist ülkelerle bağlaşma ve birlik gibi, Varşova Pakti'nin savunı gücü gibi sağlam bir dayanağı sahiptir. Halkçı Polonyanın tecrübesi de, partimizin ve devletimizin politik düşünü ve pratiğinin temel prensipini ortaya koymaktadır. Bu prensip, Sovyetler Birliği ve bütün sosyalist topluluk ülkeleriyle enternasyonalist bağlaşmayı, işbirliği ve kardeşçe dostluğu, halkların daha ileri doğru gelişme ve güvenliklerinin, bütün dünyada sürekli barışın garantisi olarak, her yönüyle güçlendirmekten ibarettir.

Polonyanın, Leninci barış içinde beraberlik görüşünü kılavuz edinen tüm sosyalist topluluğun eylemiyle iyice uyumlu dış politikası, barış ve güvenlik dâvasına önemli bir katkıda bulunuyor.

Biz, uluslararası gerginliğin azaltılmasını takviye etmek ve derinleştirmek için, bu sürecin kalımlı ve dönüşsüz olmasını sağlamak için elimizden geleni yapıyoruz. Bu, «soğuk harp» taraftarlarına karşı azimli bir mücadele yürütmemizi, emperyalizmin ve gericilik dünyasında hâlâ önemli etkileri olan serüvenci ve harpçi çevrelerin varlığı dolayısıyla daima tetikte bulunmamızı gerektiriyor. Barış içinde yan yana yaşama, üzerinde uluslararası ilişkilerin karakterinin oluştuğu politik mücadele alanı, sosyal-ekonomik rekabet ve fikirlerin cepheleşmesi alanıdır.

Memleketimiz Avrupa'da ve dünyada bütün ülkelerle ilişkilerini yapıcı bir tutumla geliştirmeye çalışıyor. Biz bu ilişkileri, uluslararası problemlerin olumlu çözümlere kavuşturulmasına çaba göstererek ve aynı zamanda özgürlük, demokrasi ve ilerilik güçlerini kesinlikle destekli barış adına ve karşılıklı yarar prensipi üzerinde kuruyoruz.

Biz, sosyalist topluluğun ve uluslararası komünist hareketinin yekpâre birliğini ardıcıl olarak güçlendirmeye çalışıyoruz. Ve bu hareketin yeni bir Avrupa ve dünya konferansı için hazırlığa başlamasını tamamiyle amaca uygun bularak, bu birliği zedeliyen her şeyi, öncelikle Maoizmin bölücü şovenist teori ve pratiğini kesinlikle silkip atıyoruz.

PBİP MK'nin otuzuncu yıldönümümüzle ilgili tezlerinde, gelişmiş sosyalizm Polonyasının bir tablosu çiziliyor. Yarınki günün bugünden kurulacağı düşüncesiyle, biz artık bu gelişmiş sosyalizm Polonyasının temelini atıyoruz. Polonya halkı buna inanmakta ve VI. Kongremizin kararlarını tümüyle yerine getirmek ve bundan sonraki beşyılığa başlamak için en elverişli koşulları yaratmak üzere çabayı esirgmeden çalışmaktadır.

Polonya yurttaşlarının ortak çabalarının ana motifi, PBİP MK tezlerinde de açıklandığı üzere, «yirminci yüzyılın, halkımızın tarihinde her iki kutpu, yani başlangıcında kölelik, gerikalmışlık, ulusal ve sınıfsal ezgi, tarihsel perspektifsizlik, sonuna doğru da yüksek gelişimli, güçlü, mutlu Polonya kutuplarını kapsadığı» kanısıdır.

Arzumuz, yüzyılımızın sonuna doğru, halkımızın, yüksek bir ekonomik ve kültürel gelişme dinamiğiyle, en yüksek ideolojik ve moral ülkülerle olgun sosyalist toplum haline gelmesidir. Geçen otuz yılın başarıları bizim buna ulaşabileceğimizi göstermektedir.

TÜSTAV

Uluslararası sendika hareketinde yeni belirtiler

Pierre Gensous

Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Sekreteri

Geçtiğimiz altı ay, uluslararası sendika hareketi bakımından ilginç olaylarla doludur. Bunlardan birçoğunun, bu hareketin gelişmesini, program saptamalarını ve pratik eylemini kuvvetle etkilediği ve etkileyeceği kesinlikle söylenebilir.

1.

Etraflı bir değerlendirme yapabilmek için, Dünya Sendikaları VIII. Kongresi üzerinden (Varna, Ekim 1973) altı ay gibi yeterli bir zaman geçmiş bulunuyor. Bu sonuncu kongre, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun (DSF) tarihinde ve uluslararası sendika hareketinde en önemli olaylardan biri ve belki de en önemlisidir. Kongre, her şeyden önce, en büyük sayıda temsilciyi bir araya getirmesi bakımından ilginç ve önemliydi. Sendika hareketi tarihinde, henüz 210 milyon sendika üyesinin temsil edildiği bir uluslararası forum görülmuş değildir.

Bu olayın, işçi sınıfının daha yüksek bir örgütlülük düzeyine çıktığını, günümüzde sendikaların rolünün gitgide arttığını ve aynı zamanda sınıfsal ve yığınsal sendika hareketi görüşünün canlılığını gösterdiği söz götürmez.

Belirtilmeye değer bazı ilginç noktalar vardır. Öyle ki, Sekizinci Kongre'ye katılan 170 sendika örgütünün 110'u Dünya Sendikalar Federasyonu'na dahil değildirler. Kongrede temsil edilen sendikaların üye sayısı geçen kongreye kıyasla 60 milyon artmıştır. Bu kongrenin başlıca ayırdeci çizgileri, *açık bir karakter taşıması, serbest görüşmelere olanak vermesi ve baştan sona kadar birlik ruhunun egemen olmasıdır*. İşte bu karakter çizgileridir ki, bir yandan bütün dünya emekçilerinin ortak temel ödevlerinin formüle edilmesini, öte yandan belirlenen programı gerçekleştirme mücadelesinde emekçilerin birleştirilmesini sağlayan bir sendika hareketinin politik ve pratik hattının tespitine olanak vermiştir.

Kongre, uluslararası durumun kendisinin serbest bir tartışma, açık karakter ve birlik ruhu gerektirdiği bir dönemde toplandı. Bu dönem, uluslararası gerginliği azaltma yolundaki başarılarla ve aynı zamanda da emperyalizmin yeni manevralarıyla, kapitalist sistemin bunalımının bütün alanlarda derinleşmesiyle, üretimde enternasyonalizasyonun gitgide artmasıyla, sınıfsal çelişkilerin sertleşmesiyle, emekçilerin isteklerini

elde etme mücadelesinin gelişmesiyle, halkların ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve kendi doğal servetlerine buyruk olma egemenlik hakkı uğrunadaki mücadelesinin gelişmesiyle, birlik sağlama yolunda yeni olanakların belirmesiyle tanımlanabilir.

Kongrenin büyük hizmeti, karmaşık ve devamlı olarak değişen durum ve koşullar içinde yeni eğilimleri keşfetmeyi, sendika hareketi için doğru bir yön belirlemeyi, örneğin ekonomik ve sosyal gelişme gibi, ülkeler arasında halkların yararına ekonomik ve ticari ilişkilerin artırılması, çalışma hakkı ve sıkıntısız geçim, öğrenim ve mesleki kalifikasyon, sendikalar ve çokuluslu kumpanyalar, çalışma koşulları ve doğal çevre, ekonomik ve politik demokrasi sağlama ve sendikal birlik gibi temel güncel problemlerin çözümü yollarına işaret etmeyi başaramış olmasıdır. Kongre, kabul ettiği Yasa'da, yani sendikaların hakları ve kapitalist memleketler emekçilerinin bugünkü durumda ileri sürdükleri sosyal-ekonomik istekler belgesinde ve ayrıca Yönelim Belgesi'nde sözü geçen diğer sorunların da çözümü yollarını tespit etti. Bu sorunların görüşülmesi boyunca, sendika hareketinde bazı yeni durumlar meydana çıktı.

Kongre üzerinden geçen aylar içinde, özellikle tekellerin ve hükümetlerin politikasına karşı emekçilerin yürüttükleri mücadelenin boyutlarına ve içeriğine, sendikal birliğin gelişmesine ilişkin analizin sağlam kanıtlara dayandığı her fırsatta kendini gösterdi.

2.

Bütün kapitalist ve ekonomik bakımdan bağımlı memleketler, ekonomik gelişme düzeyleri ne olursa olsun, kapitalist sistemde politika, ekonomi, maliye ve kültür gibi bütün alanları kaplayan ve gitgide derinleşen bunalımın etkilerini kendi üzerlerinde şu veya bu ölçüde hissediyorlar.

Genel kapsamlı ve tehlikelerle dolu bunalım, doğal olarak, emekçilerin durumu üzerinde, onların mücadelesinin karakteri, ileri sürdükleri isteklerin içeriği üzerinde, işçi sınıfının ve bütün emekçi tabakalarının bilinç düzeyinin yükseltilmesi üzerinde önemli etkiler yaptı.

Yığınsal çıkışların dolaysız nedeni, çalışma ve yaşama koşullarının alabildiğine kötüleşmesinde gizleniyor. Enflasyonun, fiyat artışlarının, işsizliğin yanı sıra, sendika haklarının da sık sık çiğnendiği görülüyor.

Emekçiler her yerde kendilerine dayatılmak istenen gerileme ve tüketimi azaltma, yani kemerleri sıkma politikasına karşı mücadele ediyorlar. Ve bu mücadele, yalnız yaşama düzeyinin düşürülmesine ve çalışma koşullarının kötüleşmesine engel olma çabasıyla sınırlı değildir. Emek-

çiler aynı zamanda iş ücretlerinin artırılması, pahalılığa karşı tedbirler alınması, tam istihdamın sağlanması, sendika haklarının garantilenmesi ve genişletilmesi gibi istekler ileri sürüyorlar. Bu sorunlar her zamanki gibi ön plânda yer alıyor, fakat bugünkü mücadele daha başka bir karakter taşıyor. Bugün emekçilerin çalıştıkları işletmelerde kendilerini ilgilendiren sorunların çözümünde, örneğin emeğin, istihdamın, işten çıkarmaların, görevde yükselmenin, işyerlerini birleştirmelerin vb. örgütlenmesinde kendilerine daha geniş yetkiler verilmesi gibi isteklerde bulundukları görülüyor. Sendikalar, devletin vergi politikasıyla, çokuluslu kumpanyalara karşı tutumla, enerji, finans ve kültür alanlarında izlenen politikayla ilgili olarak bir hayli radikal öneriler ileri sürüyorlar. Bütün bunlar, eninde sonunda, kapitalist sömürünün ta kendisine, tekellerin ve devletin sosyal-ekonomik eylemine dokunuyor.

Çokuluslu tekellerin büyümesi, bütün ülkeler işçilerine kemer sıkmaları sağlık verilirken bu tekellerin alabildiğine zenginleşmeleri, tekellerin olanca mülkünün demokratik yoldan millileştirilmesi fikrinin günden güne daha çok taraftar kazanmasının temel nedenidir. Son zamanlarda, spekülâtif yüksek fiyatlarla boyuna servet yığan petrol tekellerinin rezalete varan akla sığmaz kazançlarıyla, beri yanda halka dayatılmak istenen sınırlama tedbirleri arasındaki karşıtlık cidden hayrete değer. Bu durum, diğer emekçi tabakalarını da olup bitenler üzerinde düşünmeye, anti-monopolist istekler ileri sürmeye yöneltiyor. Bugün Birleşik Amerikada bile, birçok nüfuzlu sendika, büyük tekellerin millileştirilmesini istiyor. Bu artık yeni bir belirtidir.

Faşist rejimli memleketlerde, yığınların ekonomik istekleri, demokrasinin kurulmasını amaçlayan politik karakterli isteklerle gitgide daha çok örülüyor. Az gelişmiş memleketlerde, sosyal-politik alanda sendikaların durumunun sağlamlaştırılmasıyla birlikte, ekonomik isteklerle ulusal ve siyasal kurtuluş mücadelesi arasında gitgide daha sıkı bir bağ kuruluyor. Habeşistanda ve aynı zamanda diğer benzeri ülkelerdeki olaylar bu eğilimin güçlenmekte olduğunu gösteriyor.

Şimdiki sınıf savaşlarının vardığı geniş ölçüler gözlemcileri hayrete düşürüyor. Pratik olarak, dünyada artık sosyal barışın hüküm sürdüğü sakın bir tek köşe kalmamış bulunuyor. Hareket, her kıtadan en yüksek gelişimli olanlardan tutun da ekonomik bakımdan az gelişmiş olanlarına kadar, faşist rejimli memleketlerden hâlâ sömürgecilik boyunduruğu altında inliyenlere kadar, bütün kapitalist memleketleri sarıyor. İşçi sınıfı her yerde derin bir hoşnutsuzlukla harekete geçiyor ve bu hoşnutsuzluk yürüttüğü mücadelenin atılım gücünün artmasında kendini gösteriyor.

Çeşitli ülkelerde savaş biçimleri başka başkadır, fakat bugün en yaygın olan grev hareketidir. Grev hareketi aynı zamanda yığinsal ve

savaşkan bir nitelek alıyor. Nice büyük emekçi birliklerini tümüyle kapsayan grevler yapılıyor. Bu grevlerin süresi, patronların veya hükümetlerin direnişine bağlı olarak değişiyor, yani her biri genellikle uzun sürüyor ve bu da hoşnutsuzluğun derinliğini ve emekçilerin yüksek bir savaşkanlık mâneviyatına sahip olduklarını gösteriyor.

Grevlere memleketin bütün emekçilerinin katıldığı haller oluyor. Bu tür grevler süre bakımından sınırlı olsa da, sık sık tekrarlanıyor ve bundan başka tek tek işkolları veya işletmelerde iş bırakımı biçiminde devam ediyor. Bazı ülkelerde grev mücadelesinde nitel değişimlerden de söz edilebilir. Bu daha çok «vahşi grevler»de böyledir. «Vahşi grev» daima emekçilerin belirli çevrelerinin savaşım ruhu ile bazı sendika önderlerinin eskimiş davranışları, yani isteklerin, kapitalistlerle uyumlu politika yürütmek suretiyle ve başlıca ilgili olan işçiler işe karışmadan, yerine getirilebileceği düşüncesine saplanmaları arasındaki çelişkinin ifadesidir. Grev mücadelesinin şimdiki kızışması bu türlü engellemelerin sökmediğini gösteriyor. Bu da emekçilerin savaş kabiliyetinin arttığını, şu veya bu derecede sınıfsal işbirliği ve sendikal yönetimde otoriterlik damgasını taşıyan sendikalizmin gerilediğini ortaya koyuyor. Bugün artık emekçiler kendi menfaatlerini gerektiği gibi savunmak üzere sık sık mücadelenin yönetimini de üstleniyorlar. Ve bundan, sendika ve işçi demokrasisi kârlı çıkıyor, tüm sendika hareketi kazanıyor.

Son yıllarda, memurlar, teknisyenler ve mühendisler gibi emekçi tabakalarının sınıf savaşlarına daha geniş ölçüde katıldıkları görülüyor. Yakın geçmişin olayları bu eğilimi doğruluyor. Gitgide daha büyük sayıda kafa emeği işçi birlikleri doğrudan doğruya mücadeleye katılıyorlar; bunların savaş yeteneği düzeyi şimdi her zamankinden yüksektir. Memurlar, teknisyenler ve mühendisler, sık sık uzun süreli ve ısrarlı grevler yapıyorlar. Bazı gelişmiş kapitalist memleketlerde, örneğin Federal Almanyada, bütün harp sonrası dönemi boyunca ilk defa olarak, devlet daireleri memurları ulusal çapta bir genel greve katıldılar. Hemen hemen her yerde grevlere gençler önyak oluyorlar. Gençlik, sınıf savaşlarında hayret verici bir dayanıklılık ve olgunluk gösteriyor.

3.

Burada, kısaca da olsa, geçerli deyimiyle petrol veya enerji bunalımıyla ilgili sorunlar üzerinde de durmalıyız, zira bu bunalım, ortaya koyduğu gerçekler arasında, bir de, bugün tekellerin ve kapitalist devletlerin ne gibi metotlara başvurduklarını ve gelişmiş kapitalist memleketlerde ve diğer ülkelerde işçi sınıfının bu metotlara nasıl karşı koyduğunu gösterdi. Olaylar, büyük sermayenin enine boyuna düşündüğü bu ma-

nevrayı ancak işçi sınıfının bu direnişinin, hiç değilse kısmen, suya düşürdüğünü ortaya koyuyor.

Kapitalist toplumdaki bunalımın «enerji krizi»nden çok daha önce belirdiği açık bellidir. «Enerji krizi» kapitalist top bileşen bir bölümüdür ve sadece bunun keskinleşmesine yardım etmektedir. Fakat tekellerin ve burjuva hükümetlerinin, tamamiyle anlaşılır nedenlerle, enerji açlığı sorununu suni olarak şişirdikleri de bir gerçektir.

Tekeller önceden hazırlanmış bir plân gereğince hareket ederek, kapitalizmin bunalımının kendileri için bilhassa endişe verici sonuçlarını (daha somut olarak, işçi sınıfının artmakta olan direnişini) gidermek ve aynı zamanda sağladıkları kazançları artırmak amacıyla, petrol tedarikine kısmen ambargo konulmasından ve alım fiyatlarının artırılmasından yararlanıyorlardı. Bu gizli ve şimdi herkes için artık açık belli amaçlara, dikkatleri başka bir yana çekecek bir kampanya gürültüsüyle ulaşmak istiyorlardı. Bu kampanyanın üç ödevi vardı:

– Krizin, fiyat yükselişlerinin ve işsizliğin suçunu Arap halklarına yüklemek;

– Tutunmanın «biricik çare»si olarak kesin bir tasarruf rejimi dayatmak;

– Arap ülkelerine karşı, ulusal, Avrupa veya Atlantik çapında bir burjuvazi ve halk yığınları «kutsal bağlaşımı» meydana getirmek.

Kapitalist ülkelerin hükümetleri bu amaçlara yönelik çabaları içinde bir panik havası yaratmak istiyorlardı. Basın, «kara altın» rezervlerinin tükenmek üzere olduğu savını ileri sürüyor, bazı işletmeler kapatılıyor, işgünü süresi azaltılıyor, kısıtlı yakıt dağıtımı uygulamasına geçiliyor, motorlu taşıt araçlarıyla ulaştırma iyice sınırlanıyordu. Kısacası, birkaç saat içinde «ekonomik mucize» ve «tüketim toplumu»nun yerini «ılımlılık ve yetinme» toplumu alivermişti. Bu arada bazı çevreler anti-sovyetizmi tekrar kürükladiler, bu işde sosyalist ülkelerin bir «entrikası» olduğunu söylemekten utanmadılar. Aynı zamanda, bu ülkelerdeki yabancı işçilere karşı azılı bir yabancı düşmanlığı ve ırkçılık kampanyası kürükladiler.

Böylelikle, yönetici çevreler, milliyetçilik dalgası içinde sınıfsal işbirliği havası yaratmaya ve gelişmiş kapitalist memleketler emekçileri ile Arap ülkeleri emekçileri, genellikle ekonomik bakımdan az gelişmiş ülkeler halkları arasında geçimsizlik yaratmaya çalışıyorlardı. Ve gerçekten, bazı sendika önderlerinin bu yana kaymaya başladıkları görüldü. Bereket versin, gerçek hayat, işçilerin mücadelesi, çok geçmeden her şeyi yerli yerine koydu.

Ve gerçek odur ki, fiyat yükselişleri ve enflasyon, petrol üreten ülkelerin kararından çok daha önce başlamıştı. Fiyatlarda yükselişin de, enf-

lâsyonun aa son aylarda alabildiğine artması, yukarıda belirttiğimiz gibi, büyük tekellerin aşırı kazanç sağlamayı amaçlayan spekülâtif işlemlerinin sonucudur. Bugün, petrol kumpanyalarının, akaryakıt fiyatlarındaki artışlara rağmen, gelirlerini artırdıkları artık hiç kimse için bir sır değildir. Bunun gibi, petrol üreten ülkelerin, doların değerinin düşmesi ve genellikle dövizlerin kararsızlığı dolayısıyla, fiyatları gözden geçirmek zorunda kaldıkları da iyice bilinmektedir. Gelişmiş kapitalist memleketler emekçileri, petrol ve diğer hammaddeler sağlayıcısı durumdaki ülkeler halklarının kendi ulusal servetlerini kendileri için en yararlı biçimde kullanma hakkına sahip olmak istediklerini anlıyorlar. Bu servetlere vaktiyle kanunsuz olarak sahip olan veya bugün de sahip olmaya devam eden tekeller, onyıllar boyunca, bunların gerçek sahiplerini sodakayı geçmiyen ödemelerle susturmuş ve aynı zamanda kendi sanayi mallarını onlara yüksek fiyatlarla satmışlardır. Öte yandan, gelişme halindeki ülkeler emekçileri, kendilerine yöneltilen sömürüye, sözümona «zengin» memleketler emekçilerinin de katıldıkları yolundaki savları silkip atmaktadırlar. Petrol probleminden doğan ve pek de yakında giderileceğe benzemiyen bunalım, dünyada yeni güçler oranını, yani petrol ve hammadde sağlayıcı, ekonomik bakımdan zayıf ülkelerin mevzilerinin güçlendiğini, emperyalizmin bunlar üzerinde etki yapma olanaklarının da azaldığını yansıtmaktadır.

İşçi sınıfının mücadelesi yasal olarak tekellere karşı, yani en zengininden en az gelişmişine kadar bütün kapitalist memleketler emekçilerini ayırsız sömüren tekellere karşı yöneltilmiştir. Emekçiler, tekellerin tuzağına düşmediler. Onlar, içine düştükleri güçlüklerin gerçek sorumlusunun kim olduğunu ve kendileriyle kimlerin müttefik olduğunu iyice anladılar.

Böylece, işçi sınıfının aktif mücadelesinin geliştiği ve kapitalizmin bunalımının derinleştiği şimdiki dönemde, gelişmiş kapitalist memleketlerle azgelişmiş ülkeler emekçileri arasında savaşkan dayanışmayı pekiştirmek üzere eylembirliği için yeni koşullar ve olanaklar belirmiş bulunuyor. Uluslararası tekellerin, suni bir petrol ürünleri yokluğu yaratmaya ve yığınların tüketimini kesinlikle sınırlamaya yönelik çabaları, yani «petrol krizi»nin patlak vermesi sırasında apaçık kendini gösteren bu uyuşmacı tutumu, uluslararası çapta bir sınıfsal cephe yaratılması gereğini yeni bir güçle ortaya koyuyor.

Kapitalist memleketleri saran şimdiki sosyal çarpışmalar, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin mücadelesinin ulusal çerçeveleri aştığını, işletmeler ve memleket ölçüsünde mücadelenin birinci dereceli önemine rağmen, bunun gitgide emekçilerin tekellere ve emperyalizme karşı dünya çapında mücadelesi haline gelmekte olduğunu gösteriyor.

Bu olay, proletarya enternasyonalizmini güçlendiriyor ve uluslararası dayanışmayı artırıyor. Ulusal işçi örgütlerinde uluslararası sorunlara

önemli bir yer veriliyor. Artık yeni ödevlerle karşı karşıya bulunan uluslararası sendika hareketi yenileniyor. Bu hareketin, değişen koşullara bir an önce kendini uyarlaması ve tekellerle emperyalizmin yaratmak istedikleri bölünmeyi önlemesi gerekiyor. Bu gereksinme, çokuluslu tekel-lerin gelişmesiyle ve daha somutu, Ortak Pazar gibi ekonomik gruplaşmalarla ilgili olarak özel bir önem kazanıyor. Bu yolda, son zamanlarda sınırlı, fakat ümit verici bazı başarılar elde edilmiş bulunuyor.

Yaygınlaşan mücadele bir diğer gerçek olayı da yansıtıyor. Sınıfsal işbirliği ve reformizm teori ve pratiği artık mevzilerini terk ediyor. Devlet-tekell kapitalizmi gitgide artan güçlükler yüzünden köşeye sıkıştıkça, sınıfsal işbirliği ideologlarının manevra alanı daralıyor. Artık kapitalist sistemin kendisini yeterli bir açıklıkla şüphe altına düşüren isteklerin sıklaştığı ve yeni tip toplum, yani tepeden inme egemenlik ve sömürü ilişkilerine kapalı, emekçilerin bulundukları işletmeleri, bütün ekonomiyi ve tüm toplum hayatını ilgilendiren konularda kararlar belirlenip alınmasına katılmaya çağrılacakları bir toplum sorununun ileri sürüldüğü görülüyor.

Bu anlamda, burjuvazinin yüz yıldan fazla bir zaman önce işçi hareketine yerleştirdiği teorik görüş ve düşünme tarzlarında şimdi bir «yüzgöz kalafatı»na girilmiş olması gayet dikkate değer. Bu teoriler, vaktiyle yalnız bir tek amaç, ekonomik mücadeleyi karmaşıklıklaştırmak, durdurma ve doğru yoldan saptırma amacını güderken, burjuvazinin nitel bakımdan yeni isteklerle karşılaştığı günümüzde, sosyalist perspektifin sözkonusu edilmesi sıklaştıkça, artık daha çok politik perspektifi dumana bürümeyi hedef tuttıkları görülüyor.

Sosyalizm emekçilerin gözünde gitgide artan bir çekim gücü kazanıyor. Emekçiler, sosyalist ülkelerde emekçilerin ve bütün halkın refahı yükselirken, kapitalist dünyanın yeni yoksunluklar getirecek olan yeni ekonomik güçlüklerin eşğinde bulunduğunu görüyorlar.

4.

Bütün bu etkenler, sendika hareketinde birleştirici süreçleri çabuklaştırıyor. Bu süreçler güçlendikçe de, işçi sınıfının önünde yeni yeni başarılı mücadele olanakları açılıyor. Sendikalar adım adım birliğe yaklaşıyorlar. Bu yol uzun, fakat kaçınılmazdır ve bu yol üzerinde hareket gitgide süratlenecektir. Daha şimdiden, geçmişteki pratikle ilişkin tamamen kesilmiş olduğu söylenebilir. Bilindiği gibi, İkinci Dünya Harbi sona erdikten sonra bir birliğe kavuşmuş olan sendika hareketinde, çok geçmeden derin bir çatlak belirmiş ve böylece bölünme emekçilerin menfaatlerine ciddi zararlar vermişti. Ve ancak «soğuk harp» dönemin-

den sonra yine yavaş yavaş yakınlaşma başladı ve bu yakınlaşma son zamanlarda gözle görülür bir hal aldı.

Hareketteki değişimlere tanıklık eden dünya çapında ilk büyük uluslararası aksiyon, 1973 Haziranında aparteyd'e karşı yapılan Uluslararası Sendikalar Konferansı oldu. Harpten sonraki dönemde ilk defa olarak, dünyada çağdaş uluslararası sendika hareketini oluşturan bütün başlıca akımların temsilcileri bu konferansta bir araya geldiler ve bir ortak mücadele programı kabul ettiler. O zamandan beri bu eğilim durmadan güçleniyor. Bunun yakın geçmişte tanık olduğumuz ve belki de en önemli belirtisi, 1974 Ocak ayında Cenevre'de yapılan Avrupa ülkelerinden 41 sendika birliği yöneticilerinin toplantısı oldu. Bu toplantıya katılan sendika birliklerinin 17'si Dünya Hür Sendikalar Konfederasyonu (DHSK) mensubu; 14'ü DSF ve 6'sı da Dünya Emek Konfederasyonu (DEK) üyesiydiler. Bu üç uluslararası sendika merkezi doğrudan doğruya temsil edilmişlerdi. Genel kaniye göre, toplantının gerçekten tarihsel bir önemi vardı. Son yirmibeş yıldır, Avrupa ülkeleri sendika yöneticileri (Yunanistan, İspanya ve Portekiz hariç) ilk defa olarak yüksek düzeyde toplanmış ve Avrupa için artık hiç bir sınırlama yapmaksızın sendikal işbirliği saatinin geldiği sonucuna varmışlardı.

Cenevre toplantısı, sendika birlikleri arasındaki ilişkilerde genel bir güvenç havasını takviye ettikten başka, işbirliğini sağlamlaştırma yönünde de somut kararlar aldı. «İşbirliğini sağlamak amacıyla, karşılıklı konsültasyonların, fikir ve tecrübe değiş tokuşu toplantılarının genişletilmesi» ve «1974 yılı sonunda, üretim ortamını iyileştirmek üzere, daha somut olarak emeğin korunması, emekçilerin sağlık ve refahı konularında bir Avrupa Sendikalar Konferansı yapılması» önerileri kabul edildi. Bu gibi ortak aksiyonlara katılmanın daha ileri doğru büyük adımlara yol açacağı elbette şüphesizdir.

Cenevre Konferansı, haklı olarak, dünya sendika hareketinin en önemli olayı sayılabilir. Avrupa kıtasında sendikaların yoğun birikimi, Avrupa sendikacılığının köklü gelenekleri, Avrupada ulusal sendika örgütlerinin oynadığı rol, bu olaya, bütün dünyada sendika hareketinin bugünkü ve yarınki gelişmesi bakımından büyük bir önem kazandırıyor.

Bu arada şunu da belirtmeliyiz ki, Cenevre Konferansı sırasında DHSK ve DSF sekreterleri de ilk defa buluşup görüştüler. Ve bu gibi toplantıların, gelecekte de, Uluslararası Emek Örgütü (UEO) çerçevesinde örgütlenmesi kararlaştırıldı.

Uluslararası sendika çevrelerinde, birlik, yakınlaşma, eylem birliği gibi sözler sık sık işitilir. Bu elbette bütün problemlerin çözüldüğü ve artık ileri hareketin önünde hiç bir engel kalmadığı anlamına gelmez. Daha giderilmesi gereken birçok güçlük vardır. Kaldı ki, sınıf düşmanları ve

sendikal birliğe muhalefet edenler daha nice yeni güçlükler de çıkarcaklardır.

Ne var ki, sendika hareketinde, yukarıda saydığımız bütün önemli olayların birliği geliştirme dâvasına yeni bir atılım kazandırdığı kuşku götürmez. Bu birlik çeşitli biçimlerde kendini gösteriyor. Bu cümleden olarak, ikili temaslar ve ilişkiler genişliyor, bunların içeriği olgunlaşıyor. Tüm kıtalar çapında, örneğin, Avrupadan başka, Afrikada ve Lâtin Amerikada da birliğe ulaşma yolları aranıyor.

Dünyanın ayrı ayrı kesimlerinde, sendikalar arasında organik bir birlik sağlama eğilimi güçleniyor. DHSK'nun bazı yöneticileri, yakın geçmişte kurulan Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun⁽¹⁾, kanıları DSF ve DEK mensubu sendikalara uygun düşen örgütlere açık olmasını istediler. Artık çeşitli memleketlerin değişik uluslararası sendika merkezlerine mensup sendika federasyonları arasında ikili anlaşmalar yapılıyor. Böylece eylembirliği güçleniyor, bazı çokuluslu tekeli gruplar ortamında birleşik sendika komiteleri kuruluyor.

Bu yolda mücadele biçimi örnekleri olarak, çeşitli memleketlerin her hangi bir sanayi kolunda çalışan emekçilerin (diyelim ki, ses duvarını aşan «Konkord» uçakları yapımında çalışan İngiliz ve Fransız işçileri) aralarında ortak eylemlerde bulunmalarını; belirli kategorilerden emekçiler arasında (Fransada mühendisler, teknisyenler ve idare personeli genel birliği gibi, İngilterede kontrol personeli, idareciler ve teknisyenler birliği gibi) birleşik uluslararası sendika komiteleri kurulmasını sayabiliriz.

Uluslararası Emek Bürosu gibi, UNESCO (BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) gibi, FAO (BM Gıda ve Tarım Örgütü) gibi örgütlerde temsil edilen sendikalar arasında işbirliği de genişliyor. Ensonu, emperyalist ve faşist baskılara, ezgilere uğrayan halklar ve emekçilerle aktif uluslararası dayanışma hareketleri gibi, grevler ve diğer emekçi çıkışlarıyla uluslararası dayanışma yolunda sıklaşan belirtiler gibi birlik biçimlerini de anlamak yerinde olur.

Sendikaların ortak eylem ve girişimlerinin sayısı artıyor. Şimdi uluslararası işçi örgütleri arasında da birlik olma eğilimi göze çarpıyor. DHSK'nun, DSF'yle ve bu federasyona mensup örgütlerle her türlü temastan kaçınma politikasını artık yavaş yavaş gözden geçirip, ilkönce, kendi örgütleriyle DSF örgütleri arasında her hangi bir ilişkinin olanaksızlığı yolundaki eski kararından vazgeçmiş, sonra da Uluslararası Emek Örgütü çerçevesinde gösterdiği eylemleri DSF'yle kısmen uyumlaştırmaya başla-

(1) ASK 1973 Şubatında kuruldu. Avrupanın 15 kapitalist ülkesinin, aynı zamanda DHSK'na dahil bulunan sendika örgütlerini birleştiriyor. (not. red.)

miş bulunuyor. Uluslararası Emek Bürosu'nda, artık üç uluslararası sendika merkezi temsilcilerinin çeşitli sorunlarda kapitalistlere ve hükümetlere karşı ortak tutumlar takındıkları gitgide daha sık görülüyor. FAO ve UNESCO'da da benzeri bir durum meydana geliyor.

DSF ile DHSK arasındaki ilişkilerin gelişmesi şimdilik başlangıç safhasındadır. Biz bugün sendika hareketinde ortaya çıkan ertelenmez problemlerle ilgili olarak bu süreci çabuklaştırma isteğimizi her fırsatta belirttiğimiz halde, DHSK hâlâ yenemediği bir kararsızlıkla bunu desteklemektedir. Ne var ki, DSF'yle ilişkiler konusunda konfederasyon artık yekpâre bir bütünlükte hareket edemiyor. Konfederasyon yöneticileri arasında, uluslararası sendika hareketinde de «soğuk harp»e son verilmesini, anlaşma ve işbirliği yolu tutulmasını isteyen sesler yükseliyor. DHSK mensubu bazı ulusal merkezlerin, Amerikan Emek Federasyonu Üretim Sendikaları Kongresi'nin gerici yöneticilerinin konfederasyondan çıkmasını istemeye yönelttiği bu tutumu zamanla daha da kararlı bir karakter alıyor.

Dünya Emek Konfederasyonu'nun (DEK) evrimi de ikircimli ve çelişkilidir. Bilindiği üzere, üç yıl önce, bu örgüt DSF'yle ilişkiler kurdu. 1973 yılındaki son kongresinde, konfederasyon, birçok sorunda ilerici bir tutum takındı. Bu cümleden olarak, sınıf mücadelesi ve sınıfsal-yığınsal sendika hareketi yaratılması gereği kabul edildi. DEK, kapitalizmin, temel üretim ve mübadele araçlarının kamulaştırılmasına dayanan yeni ve demokratik bir toplumla değiştirilmesi fikrini benimsediğini açıkladı. Kongre, ayrılığa son verilmesi ve tüm uluslararası sendika hareketinin birleştirilmesi fikrini onayladı.

Bu program görüşlerinin, mantıklı olarak, DEK'nu, benzer görüşlere sahip bulunan DSF'ne bir hayli yaklaştırması gerekirdi. Fakat bu konuda uygulamanın teoriden epeyce geride kaldığı görülüyor. Kongreden beri, DEK'nun DSF ile ilişkilerinde her hangi bir ilerleme olmadı; ama öte yandan konfederasyonun DHSK'yla ortak eylemleri sayısı daha da arttı. Şimdi bu iki konfederasyonun birleştirilmesi sorunu bile sözkonusudur. Ve burada çelişki artık apaçık ortadadır, zira DHSK'nun tutum ve görüşleri, DEK'nun yukarıda andığımız görüşlerine hiç de uymamaktadır.

DEK'nun düşünsel ikircimleri ve ardıcıl olmaktan uzak tutumu, bu örgüte özgü derin bir çelişkiyi yansıtıyor. Bu örgüt, bir yandan, gelişebilmek veya hiç değilse tutunabilmek için, özellikle anti-empyralist ve anti-kapitalist eğilimlerinin güçlü olduğu bilinen «üçüncü dünya» ülkeleri emekçilerinin özlem ve emellerini gözönüne almalıdır. Öte yandan da reformist tipten sendikalizmle ilişkisini kesmesi zordur, çünkü tuttuğu anti-komünizm ve anti-sovyetizm yolunda direnmektedir. Bu iki tutum bağdaşamaz. DEK'nun bu iki şıktan birini seçmesi ve seçtiği yolu da sonuna kadar izlemesi gerekmektedir.

Demek ki, özetlersek, sınıfsal sendika hareketi kuvvet toplamakta, işçi sınıfı sosyal ve politik savaflara gitgide daha aktif olarak katılmakta, hem ulusal, hem de uluslararası çaptaki birliği güçlenmektedir. Bütün bunlar daha büyük gelecek başarıların garantisidir.

«Yirminci yüzyılda insanlığın verdiği bütün savaflara emekçilerin ve emekçi sendikalarının katılmaları, barışı, özgürlüğü ve insan haklarını koruma yolundaki eylemleri, sosyal ve ekonomik ilerlemedeki esinleyici rolleri, emekçilerin artık kapitalist sömürünün sonuçlarına katlanmak istemediklerini gösteriyor. Yaşamda ve emekte insalcılığa ters düşen tutumların artması nedenlerine karşı günden güne daha büyük sayıda emekçi mücadeleye geçiyor.

Bütün kapitalist memleketlerde imtiyazlı azınlıkların, büyük tekellerin ve finans oligarşinin politik ve ekonomik egemenliği çağımızın problemlerinden bir tekine bile cevap verebilmiş değildir.

Çağımız, bugün saflarında bütün dünyadan 250 milyon emekçiyi birleştiren sendika birliklerinin önüne, sömürülen geniş yığınlar için daha iyi yaşama va çalışma koşulları, daha yüksek düzeyde örgütlülük sağlamak, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları elde etmek ve genişletmek gibi yeni ve büyük ödevler koymaktadır.»

(Şimdiki aşamada sendikaların hakları ve kapitalist memleketler emekçilerinin sosyal-ekonomik istekleri yasası'ndan)

Bilimsel-teorik konferans

GENÇLİĞİN SOSYAL ALANDAKİ FAALİYETLERİ VE KOMÜNİSTLER

6–8 Mayıs 1974'de, Prag'ta, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi tarafından örgütlenen ve «Gençliğin sosyal alandaki faaliyetleri ve komünistler» konusuna hasredilen bir bilimsel-teorik konferans yapıldı. Açılış raporunu dergimiz başredaktörü K. İ. Zarodov sundu. Konferansın çalışmalarına 41 komünist ve işçi partisinin (ABD, ADC Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Danimarka, Endonezya, FAC, Filipinler, Fransa, Guatemala, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, İran, İspanya, İsrail, İsveç, İtalya, Irak, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolumbiya, Lübnan, Macaristan, Moğolistan, Panama, Paraguay, Polonya, Portekiz, Romanya, Senegal, SSCB, Sudan, Sili, Ürdün, Yunanistan) temsilcileri katıldılar.

Üç gün boyunca genel kurul ve sekiyon toplantılarında yapılan görüşmelerde şu güncel teorik ve pratik sorunlara değinildi: Çağdaş dünyada gençliğin yeri, devrimci süreçte ve yeni toplum kuruculuğunda gençliğin rolü, gençliğin sosyal aktifliğinin kaynakları, karakteri ve yasallıkları, gençliğin komünist hareketinden yana çekilmesi, komünistlerin gençlik arasında çalışma biçim ve metotları, gençlik örgütlerinin rolü ... Konferansa katılanlar 90'dan fazla konuşma dinlediler. Yapılan fikir değiş tokuşu, kardeş partilerin genç kuşağın problemlerine büyük bir dikkat gösterdiklerini tekrar ortaya koydu. Konferans tam bir dostluk ve yaratıcılık havası içinde geçti.

Bu sayıda sunduğumuz K. İ. Zarodov'un raporuyla, konferans materyallerini yayımlamaya başlıyoruz.

K. İ. Zarodov şunları söyledi:

Dergimiz yazı kurulu, komünistlerin gençlik arasındaki çalışması konusunda böyle uluslararası fikir değiş tokuşu konferanslarını ilk defa örgütlemiyor. 1961 yılında «Komünistler ve gençlik» konulu bir geniş tartışma, 1971'de «Kapitalist memleketlerin gençlik hareketinde yeni durumlar ve komünistler» konulu bir fikir değiş tokuşu toplantısı örgütlenmiş ve diğer bazı toplu görüşmeler yapılmıştı. Yalnız 1973 yılında, dergimiz, gençlik konusuna yedi sayısında değinmiş bulunuyor.

Yazı kurulumuz, her kardeş partinin eyleminde ve komünistlerin ulus-

lararası forumlarında gençliğin aldığı önemli yeri gözönünde tutarak, gençlik problemlerine büyük bir dikkat gösteriyor. Bir yılı aşkın bir zaman önce, Avrupa komünist partileri temsilcileri, gençlikle çalışma konusunu görüşmek üzere, özel olarak Moskova'da toplanmışlardı. Bu toplantıda, dergimizden de, gençlik hareketi problemlerinin incelenmesine daha aktif olarak katılmasını rica edenler olmuştu.

Yazı kurulumuz, birçok kardeş parti temsilcilerinin katıldıkları bu geniş bilimsel-teorik konferansı hazırlarken, bütün bu durumları gözönünde bulundurdu. Maksudımız, bu görüşmeleri «artık varılan düzeyden hareket ederek» daha ileri doğru götürmektir. Sanınız ki, bugün artık gençlikle çalışmanın ne kadar önemli olduğuna birbirimizi inandırmamız, çağdaş dünyada oynadığı rolün ne kadar arttığına ayrıntılı olarak değinmemiz gereksizdir. Burada yalnız yeryüzü halkının % 50'sinden çoğunun 25 yaşından küçük olduğunu ve birçok memlekette bu oranın % 60'ı, bazıları da % 70'i bulunduğunu hatırlatmamız yeter. Bilindiği gibi, sosyalist ülkeler gençliği yeni toplum kuruculuğuna aktif olarak katılmaktadır. Örneğin, geçenlerde sona eren Leninci Komünist Gençlik Birliği XVII. Kongresi bunun parlak bir göstergisi olmuştur. Kapitalist devletlerde burjuva toplumunun bunalımı sonuçlarını kendi sırtında şiddetle hisseden gençlik, sınıf mücadelesine gitgide artan bir enerjiyle katılmaktadır. Bu cümleden olarak, 1966'dan 1973'e kadar, genç grevlerin sayısı üç defadan fazla artmıştır. «Üçüncü dünya» dedikleri ülkelerde, gençliğin aktif olarak ve çoğu hallerde çözümleyici güç olarak katılmadığı bir tek büyük toplumsal hareket gösterilemez.

Buraya kadar söylediklerimiz herkesçe bilinen şeylerdir. Ne var ki, son zamanlarda gençliğin sosyal alandaki faaliyeti coşkun bir hızla artmakta ve bu durum, Marksist-Leninistlerin gençlik hareketindeki yeni eğilimleri dikkatle incelemelerini gerektirmektedir.

Şimdi, izin vererseniz, çağdaş koşullarda oldukça büyük teorik ve pratik önemi olduğuna inandığımız birkaç sorun üzerinde duracağım.

Her şeyden önce, *bir toplumsal grup olarak gençliğin özellikleri nelerdir; toplumda, devrimci süreçte gençlik ne gibi bir yer tutuyor?* Hem gençlik ortamının kendisinde oluşmakta olan değişimler, hem de gençlik konusu üzerindeki tartışmalar, bu sorunun böylece ortaya atılmasını zorunlu kılıyor.

Çağdaş gençlik, şiddetli devrimci sarsıntılar devrinde, kapitalizm ile sosyalizm arasında dünya çapında bir mücadele devrinde hayata girdi ve giriyor. İki sistem arasındaki tarihsel yarışma, iki yaşam tarzı arasındaki ayrım, sınıf mücadelesi ve kurtuluş savaşı, gençliği kaçınılmaz olarak en derin toplumsal süreçlere çekiyor. Bu olay, gençliğin sosyal ve moral çehresine, onun ideallerine, eylem ve araştırmalarının karakterine damgasını vuruyor. Zamanımızın büyük politik olaylarına yaşlı kuşak-

lara kıyasla daha dolaysız ve duygusal biçimde tepki gösteren gençler, aynı zamanda bu olayların etkisi altında kalıyorlar.

Bilimsel-teknik devrimin etkisi altında, gençliğin kendi sosyal yapılışı, yaşamsal emel ve olanakları, sosyal davranışının özellikleri oluşuyor ve biçim değiştiriyor. Bilindiği üzere, bilimsel-teknik ilerlemenin etkisiyle, işçi sınıfının öğrenim düzeyini yükseltme objektif gerekliliği ortaya çıkıyor ve aynı zamanda bu sınıfın teknik aydınlarla etkileşmesi daha dinamik bir hal alıyor. Köylüler ve diğer bütün sosyal tabakalar da bilimsel-teknik devrimin etkisi altında bulunuyorlar. Sosyalist ülkelerle kapitalist memleketlerde, ulusal kurtuluş hareketi kesiminde bu süreçler başka başka işlerlikte olsa da, şüphesiz ki bütün bunlar gençliğe ve her şeyden önce gençliğe yansıyor, zira gençlik toplumsal değişimlerin âdeta en sivri noktasında yer alıyor.

Bu yeni gelişmelerden çeşitli sonuçlar çıkarılıyor. Burjuva ideologları, gençliği çağdaş toplumda başlıbaşına ve nerdeyse «en ilerici sınıf» olarak göstermek için epey çaba harcadılar. Bu konudaki tartışmalar son yıllarda biraz keskinliğini yitirmiş olsa da (ki H. Markuze'nin fikirlerinin popülerliğini bir hayli yitirmiş olması da bunu gösteriyor), bu sorunlar yine de güncellik ve pratik önemlerinden bir şey kaybetmiş değillerdir; çağdaş genç kuşağın devrimci olanaklarını daha açık biçimde görebilmemiz için bunların gözden geçirilmesi gereği vardır.

Marksistler için, gençliğin bir toplumsal grup olarak nispi bağımsızlığı ve «kuşaklar sistemi»ndeki özel yeri besbellidir. Çeşitli memleketlerin sosyalogları, dünya seziş tarzındaki belirli genelliği, enerjiyi, heyecanı, romantik tutkuları ve hatta dış görünüşü (giyim), bu toplumsal grupun kendine özgü karakteristik nitelikleri olarak gösteriyorlar. Gençliğin tümüne özgü bu nitelikler, onun yaşının gereği olan özellikleriyle şu veya bu biçimde bağlıdır. Fakat biz, ancak yaş durumunun gereği çizgi ve özellikleri, komple olarak, *genç kuşağın sosyal-ekonomik ve politik yaşamının objektif koşullarıyla* birlikte gözönüne aldığımız taktirde, gençliğin karakteristik niteliklerini bilimsellikle belirleyebilir, çağdaş toplumsal hayattaki rolünü ve artan sosyal aktifliğin etkenlerini isabetle ortaya çıkarabiliriz. Bu da, bizim için, gençliğin toplumdaki yerinin ve rolünün analizinde belirleyici yaklaşımın, ancak Marksist-Leninist *sınıfsal* yaklaşım olabileceği demektir.

Sınıfsal yaklaşım, her şeyden önce, bugün sosyalist toplumda bile gençlik ortamında tam bir sosyal özdeşlik olmadığını görmemizi gerektirir. Bu gençlik, birbirine dost sınıfların, işçilerin ve köylülerin ve aynı zamanda emekçi aydınların genç temsilcilerinden oluşur. Doğaldır ki, artık üstün gelmiş sosyalizm koşullarında yetişmiş ve eğitilmiş genç kuşakla işçi sınıfı, köylüler ve emekçi aydınlar arasında sürmekte olan sınıfsal, sosyal sınır ve ayrımlar, sözgelisi yeni toplumu kurma mücade-

lesine henüz başlamış bulunan emekçi kuşaklarında olduğu kadar belirgin ve keskin değildir. Ama böyle sınır ve ayrımlar vardır. Bunlar, belirli bir gelişme aşamasında bütün toplumun sosyal yapısına uygundur.

Sosyalist olmyan dünyada, gençlik bütün topluma özgü çelişkileri kendisinde taşır. Bunlar uzlaşmaz sınıfsal çelişkilerdir. Bundan ötürü de, kapitalizmde, gençlik ve gençlik hareketi, sonuç olarak, şiddetli sınıf çıkarları çatışması ağıında gitmekten başka biçimde gelişemez; genç kuşak emekçilerin ana amaçları ve gereksinimleri ancak emperyalizme karşı mücadelede sağlanabilir.

Ulusal kurtuluş hareketi tecrübesi de, gençliği kendine özgü bir özdeş tabaka sayan soyut yanasımı yalanlıyor. Gerçi bu memleketlerin gençliği ulusal kurtuluş hareketlerinin coşkun yükseliş aşamasında çokcası tekvücut hareket ediyor. Fakat, anti-feodal, anti-emperyalist devrimlerin üstün gelmesinden sonra, birçok memlekette ulusal kurtuluş savaşının sömürücülik ilişkilerine karşı savaşa yükselmesiyle, gençlik arasında sınıfsal menfaat ayrımlaşması açıkça beliriyor.

Marksist-Leninistler, gençliğin toplumdaki yerini değerlendirirken, iki aşırı uçla mücadele ediyorlar: Bir yanda, gençlik arasında sosyal tabakalaşmadan başka bir şey tanımamaya, nispi bir bağımsız grup olarak, onun topluluğunu küçümsemeye karşı; öte yanda gençliğin topluluğunu abartmaya karşı, onun sosyal özerkliği, toplumun sınıfsal bölünüşü konusunda bağımsız olduğu efsanesine karşı mücadele . . .

Bizce, sınıfsal yanasım açısından, *gençliğin sosyal aktifliğinin yasallıkları* sorunu doğrulukla ortaya konulabilir.

Gözlemlerimize göre, sosyalizmde, gençliğin sosyal alandaki faaliyetleri, her şeyden önce, komünist ve işçi partilerinin önyak olduğu halk hareketleri temeli üzerinde, onun yeni toplum kuruluşundaki objektif menfaatleri temeli üzerinde gelişiyor. Kapitalist memleketlerde ve kurtuluşlarına kavuşmuş olan ölkelerde, gençlik hareketinde yükseliş ve düşüşler, eğer yeterince sürekli aralıklarla dikkate alınırsa, işçi hareketinde, genel demokratik harekette ve ulusal kurtuluş hareketindeki gelgit'lerle bağlıdır. Ama şüphesiz ki, ilerici gençliğin (genellikle mensubu olduğu sınıf veya toplumsal tabaka çerçevesinde) şu veya bu olgunlaşmış sosyal hareketin inisyatörü olduğu haller de görülebilir.

Demek ki, gençliğin sosyal aktifliğinin, temel toplumsal süreçlerdeki gelişme yeğlinliğiyle, çağın başlıca politik akımlariyle adamakıllı şartlı oluşunu, bu aktifliğin yasallıklarından biri olarak tespit edebiliriz.

Doğaldır ki, bu, gençliğin ve gösterdiği sosyal aktifliğin her zaman ve her yerde zamanın en ilerici hareketlerinin ağıını izlediği anlamına gelmez. Sosyalist ölkelerde, gençlik arasında, emekte gerçek kahramanlığın ve yüksek yurttaşlık bilincinin yanasıra, bilindiği üzere, bazan es-

nafca ruh halleriyle, hazırlapçulukla, emeğe saygısızlıkla ve anlamsızca «vakit öldürme» avareliğiyle karşılaştığımız da vardır. Burjuva toplumunda, gençliğin devrimci güçlerden yana aktif çıkışlarının yanısıra, çeşitli anti-komünist, faşist hareketlere katıldığını da görüyoruz. Gençlik arasında, demokratik düşünceli olanlar da dahil, öncülük özentisi de, ilerici ideallerin bir an önce hayata geçirilebilir olduğu hayallerine yatkınlık da, tarihin gidişini «hızlandırma» ve gelişmenin gerekli aşamalarını «atlama» deneme ve yeltenişleri de görülüyor. Uyuşturucu madde tiryakiliği, alkolizm ve suç işlemler gibi «tersine aktiflik» ve topluma zarar veren eylemler de bilginin dışında değildir.

Yirminci yüzyılın sınıf mücadelesi tarihinde, temsilcileri gençliğin sosyal aktifliğindeki çelişkili durumu görmek istemiyen ve gençliğin aktifliğinden yararlanma çabasıyla onun bir «devrimci ayrıcalığı» olduğuna bel bağlayan epeyce politik akım vardı. Örneğin, SSCB’de sosyalist toplumun oluşması yıllarında, Troçkizm, gençliğin böyle bir «ayrıcalık»ına güveniyor, onu proletaryaya ve köylülere karşıkoymaya çalışıyordu. Böyle bir görüş, yaştan ileri gelen coşkuların devrimci hareket bakımından temel sınıfsal menfaatlerden daha güçlü bir etmen olabileceği sanısının saçmalığından ötürü, kaçınılmazlıkla suya düşmeye hükümlüdür. Tarihsel tecrübe bize başka şey öğretiyor: Gençlik hareketinin kendisi, ancak itibar edilen bir güç olduğu, yazgısını zamanın ana devrimci akımıyla bağladığı takdirde, gerçek başarılarla ulaşabilir. Yoksa, gençliğin en parlak gösterileri bile, ya sonuçsuz kalır, ya da defalarca görüldüğü gibi, gericiğin ve karşı-devrimin değirmenine su taşımış olur. Sanırım ki, bu da yasallıklardan biridir.

Gençliğin bir yaş grubu olarak kendine özgü davranış biçimlerinin sosyal-politik içeriğini belirleyen yasallıklar olup olmadığı sorununun da görüşülmesini önemli buluyorum.

Örneğin, «eleştirme», gençlik için öteden beri ayırıcı vasıflardan sayılır. Çokçası da bu nitelik sosyal anlamıyla değil, yalnız psikolojik anlamıyla kabul edilir. Fakat bunun bir de hayatta nasıl olduğuna bakalım. Sosyalist toplumda sözkonusu «eleştirme», kız ve erkek gençlerin, sosyalizm ve komünizm ideallerine ters düşen her şeye karşı uzlaşmaz davranışlarında kendini gösterir. Romantik gençlik ateşi, onun bazan gerçek yetersizlik ve güçlüklerinin giderilmesine hiç de yardım etmeyen çıkış ve davranışlara iter, ama gençlik bir bütün olarak tüm çabasını sosyalist ve komünist düzeni güçlendirme ve geliştirme amacına yoneltir.

Bunun neden böyle olduğu besbellidir. İşin özü, sosyalist ülkelerde gençliğin birinci ve temel niteliği, onun organik surette emekçi halka mensup oluşudur; yaşamsal emellerinin tüm toplumun (özel mülkiyet egemenliğine ve insanın insanı sömürmesine son vermiş olan toplumun) idealleri ve prensipleriyle kopmaz bağlantısıdır. Gençliğin davranış ve

bilinç özelliklerinin biçim ve belirtileri ne olursa olsun, bu toplumda gençlik bütünüyle yaratım, ilerleme ve yeni düzeni pekiştirme gücüdür. Ve güvenle söyleyebiliriz ki, aynı zamanda devrimci güçtür. Çünkü geniş bir perspektif fonunda, onun emeği, yaratıcı eylemi, yaşam tarzının ana çizgileri, dünya sosyalizminin güçlenmesine ve bu düzenin burjuva düzeniyle yarışmada kazandığı başarılarla olumlu bir katkıdır.

Kapitalizmde gençliğin «eleştiricilik»i doğal olarak çelişkili bir karakter gösterir. Ama gençliğin ilerici protesto hareketlerinden söz edecek olursak, bu gibi eleştirici ruh hallerinin çıkış noktası, sömürü, yabancılaşma, kişiliği maddeten ve mânen yoksullaştırma, yurttaşların toplumsal bilincini işleme (beyin yıkama) temeline dayanan bir toplum olarak kapitalizmin kendi objektif nitelikleridir. Gençliğin bütün hareketleri, çoğun, bir şeyin iyileştirilmesi veya düzeltilmesi gibi istekler çerçevesinin çok ötesine varır. Gençliğin gitgide daha büyük bir bölümü, kapitalist düzenin dayanağı olan prensipleri, bu düzenin ekonomik ve sosyal sistemi, yaşam tarzını, ahlâk ve kültürünü silkip atıyor. Bu «eleştiricilik»in derecesini ve içeriğini hissedilen geniş toplumsal hoşnutsuzluk belirliyor.

Demek oluyor ki, gençliğin sosyal aktifliğinin yasallıklarından söz ederken, sonucu şöylece formüle edebiliriz: Genç kuşağın eylemleri, bu eylemlerin içeriği ve yönleri, somut toplumsal koşullarla dolaysız ve doğrudan doğruya ilişkilidir.

Şimdi komünistlerin gençlik için yürüttükleri mücadeleye değinelim. Bu da yalnız pratik bakımdan değil, teorik bakımdan da büyük bir problemdir.

Bilindiği üzere, Lenin'e göre, partinin gençliği ideolojik-politik bakımdan etkilemesinin en önemli koşulu, onun devrimci mücadeleye, parti işine aktif olarak katılmasıdır. Gençliğin bu işe cesaretle çekilmesinde ısrar eden Lenin, daha Birinci Rus Devrimi döneminde şunları belirtiyordu: «Hazırlıksız olduklarından korkmadan», «tecrübesiz ve gelişmemiş olduklarından» ürkmeden, «bütün devrimci girişimli kimseleri alabildiğine süratle birleştirmeli ve harekete sürmeliyiz», «hele gençliği daha geniş ve daha cesaretli olarak, tekrar ediyoruz, daha cesaretli ve daha geniş olarak kazanıp kendimize bağlamalıyız . . .»⁽¹⁾

Gençlik problemlerine Leninci sınıfsal yaklaşım, bu toplumsal grupun değişik birliklerinin devrimci olanaklarını, bunları Marksist-Leninist fikirlerden yana çekme perspektiflerini iyice anlamayı gerektirir.

V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Gençlik, öğrenci ve hele işçi gençlik, tüm mücedelenin sonucunu belirliyecektir.»⁽²⁾ Görüldüğü gibi, Lenin, özellikle *işçi gençliğin rolüne dikkati çekiyordu.*

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 9, s. 247.

(2) Yine orada.

Proletaryanın genç kuşağıyla çalışma komünistler için bilhassa önemlidir ve bir stratejik perspektif sorunudur. Niçin? Çünkü bu çalışma süreci içinde iki sorun birden çözülür. Birincisi, işçi sınıfının filiz süren yeni kuşağını eğitime, yani bilinç ve örgütlülük düzeyini yükseltme, kendi saflarını güçlendirme sorunudur. İkincisi, işçi gençlik vasıtasıyla, tüm gençlikle en sağlam ve dayanıklı ilişkilerin kurulmakta olmasıdır. Demek ki, işçi gençliğe daha büyük, öncel bir dikkat gösterme gereği, Lenin'in sosyalist devrim ve bu devrimin devrim güçleri hakkındaki genel teorisinden ileri gelmektedir.

Ne var ki, bu yargı, kardeş partilerin diğer gençlik kollariyle çalışmasını hiç de küçümseme anlamına gelmez. Zira bu eylem her ahvalda demokratik ve anti-emperyalist güçlerin birliğini güçlendirme amacına yöneliktir. Komünistler, çalışmayı akılcıca örgütleyecek olurlarsa, yalnız işçi gençler arasında değil, emekçi gençliğin diğer grupları arasında, özellikle bunun köylü yığını arasında da anlayışla ve geniş bir destekle karşılanacaklarına haklı olarak güvenebilirler.

Bugün askerler ve genç subaylar arasında propaganda işi ve politik çalışma sorunu da büyük bir önem kazanıyor. Devrimsel galeyan, Portekiz'deki son olayların da gösterdiği gibi, yalnız «üçüncü dünya» dedikleri ülkelerde değil, diğer ülkelerde de silâhlı güçleri gitgide kuvvetle sarıyor. Portekiz'de demokratik hareketin üstün gelmesinde faşist diktatörlüğün devrilmesinde, gençlerin, silâhlarını çürümüş rejime doğru çeviren er ve subayların önemli bir rol oynadıkları apaçık ortadadır. Fakat gözümüzün önünde, ordunun karşı-devrimu kuvvetli olarak eylem gösterdiği bir hayli örnekler de vardır.

Son zamanlarda, birçok kardeş parti, üniversite öğrencileri arasında çalışmaya büyük bir dikkat gösteriyor. Bu da doğaldır. Bazı gelişmiş kapitalist ve birçok da gelişme halindeki memleketlerde, 1960 yılları ikinci yarısında, ilerici üniversite öğrencileri, demokratik, anti-monopolist ve anti-emperyalist mücadelede, harp aleyhtarı hareketlerde, ırksal ve ulusal ezgiye karşı savaşta önemli bir rol oynadılar. Üniversite gençliğinin politik aktifliğinde yükselişin, gençliğin bu kolu içinde komünistlerin durumunun güçlenmesiyle her yerde veya birdenbire uygunluk gösterdiği söylenemez. Bundan ötürü, kardeş partiler, ortaya çıkan oransızlığı gidermek ve üniversiteler arasında çalışmaları iyileştirmek için ciddi bir çaba gösteriyorlar. Bu alanda önemli başarılar elde edildiği de biliniyor.

Şu var ki, Marksist-Leninistler, bu sorunda, gayet isabetli diyebileceğimiz nitel ve nicel değer yargılarına sahiptirler. Onlar hem üniversite öğrencilerinin devrimci potansiyelini küçümsemiyor, hem de genel demokratik mücadelenin sosyalist amaçlı mücadeleye yükseldiği kerte de bu

gençliğin olanaklarının sınırları neler olabileceğini gözönünde bulunduruyorlar.

Bununla beraber, çok önemli bir nokta da şudur ki, üniversite öğrencilerinin ve tüm gençliğin devrimci potansiyelinin ortaya çıkarılmasında işçi sınıfı ve bu sınıfın politik aktifliği baş rolü oynar. Bu da tamamiyle anlaşılır şeydir. Çağımızın merkezinde uluslararası işçi sınıfı yer almaktadır. Çağımızın kapitalizmden sosyalizme geçiş olan ana içeriğini, insanlığın ilerleme yol ve perspektiflerini belirleyen de bu sınıftır.

Görüldüğü gibi, Lenin'in gençlik hakkındaki sınıfsal görüşü, sosyalizm ve komünizm kuruluşunun yönetici gücü sıfatıyla, kapitalizme karşı devrimci savaşın hegemonu sıfatıyla işçi sınıfı ve bu sınıfın mücadeledeki bağlaşıkları hakkındaki öğretinin genel anlamı içinde pekâla ele alınabilir ve alınmalıdır.

Gençlik için mücadele uzlaşmasız mücadeledir ve bunun için bu mücadeledeki başarıların da uzlaşmasız değerlendirilmesi gerekir.

Başarılar meydandadır. Fakat eğer bunlarla yetinirsek, kusurları görmezsek, hata etmiş oluruz.

Sosyalist ülkelerde gençlik ruhan bizimle beraberdir, büyük çoğunluğu da komünistlerin yönettiği gençlik örgütlerinde birleşmiş durumdadır. Ne var ki, birçok sosyalist ülkede, gençliğin bir bölümünün yeterince sınıfsal olgunluğa veya politik metanete erişmediğini gösteren bildiğimiz olaylardan gereken sonuçları çıkarmamak, sosyal alanda hareketsiz, ilgisiz, hareketimizden uzak duran gençler de bulunduğunu gözönüne almak hata olur. Kapitalist memleketlerde, bildiğimiz gibi, gençliğin önemli bir bölümü burjuva partilerinin ve hattâ faşist örgütlerin etkisi altında bulunmaktadır.

Ve hemen soralım: Bu durum neden ileri geliyor?

Doğal olarak, bunun birçok objektif nedeni vardır. Kapitalist memleketleri ve gelişmekte olan ülkeleri ele alırsak, örnek olarak şu nedenleri sayabiliriz: Tarihsel bakımdan kurulmuş burjuva ideolojisi egemenliğinin ve burjuva eğitim-öğretim sisteminin varoluşu. Bundan ötürü, gençliğin her şeyden önce egemen sınıfın dayandığı görüşleri aşarak kendi gelişmesine başlamak zorunda olan önemli tabakalarının yeterli bilinç, olgunluğuna varmamış olması. Nihayet, gençlik için mücadelede, karşımızda büyük mali olanaklara, güçlü bir propaganda makinesine, alabildiğine sahtecilik ve demogoji ustalıklarına sahip bir düşmanın bulunuşu ... Şüphesiz ki, ayrıca sosyalist ülkeler gençliği üzerinde de olumsuz etkiler yapan etkenler vardır.

Şu var ki, gençlik için mücadelede sübjektif etkenin, öncelikle komünistlerin örgütsel ve politik eyleminin daima çok büyük bir önemi olagelmıştır. Bununla ilgili olarak tarihsel bir olayı anmak istiyorum.

Georgi Dimitrov, faşizmin birçok Avrupa ülkesinde reel olarak yerleştiği 1935 yılı durumunu tahlil ederek şunları söyledi: «Biz gençliğin devrimci eğitimine de gereken dikkati göstermiyoruz. Faşizm bazı memleketlerde, özellikle Almanya'da gençliğin büyük kısmını antiproleter yola saptırarak, bütün bunlardan ustaca yararlanıyor». (3) Sanırım ki, uyarı gençliğin sosyal aktifliğinin aldığı yön sorununda komünist partinin sorumluluğunu derinlemesine anlamanın parlak bir örneğidir. G. Dimitrov bu sözleriyle gençlik üzerinde aktif bir çalışma gerektiğine işaret etmektedir.

Genç kuşak için mücadelenin somut yolları sorununa geçerken, ilkönce özellikle dikkati çeken ve bizi yalnız gençlik arasında çalışmayı güçlendirmekten değil, bu çalışmaya yeni bir nitelik kazandırmaktan da söz etmeye yönelten üç ciddi probleme değinmek istiyorum.

Birincisi. Ortadt komünist hareketinin son amaçlarının propagandası ile gençliğin bilincine ve sosyal davranış tipine etki yapan şimdiki reel gereksinimleri arasında bir çelişme olasılığı sorunu var. Bir yandan, komünist idealleri, gençliğe, bugün kendisini heyecanlandıran şeylerle, çağın çetin problemlerinin çözümüyle hiç bir ilişkisi olmayan bir takım soyut kalıplar halinde sunulur (ki bazan böyle yapılıyor), ve gençler bilinç düzeyleri bakımından bunu kavrama olanağından henüz yoksun bulunurlar. Bu takdirde, ideal, çekim gücünü yitirebilir veya o kadar uzak bir gelecek işi olarak görünür ki, ne mücadeleye, ne de yapıcı çalışmaya seferber eder. Öte yandan, bu idealleri somutlandırmada beceriksizlik de bazan bunların küçümsenmesine, hafife alınmasına, alçaltılmasına, günlük gereksinimler düzeyine indirilmesine yol açar ve o zaman amaç artık o kadar yüksek ve uğrunda nice güçlükleri yenmeye, mücadele etmeye, fedakârlıklara katlanmaya değmez görünebilir.

Doğaldır ki, bu problem, sosyalist ve kapitalist memleketlerde ve gelişme halindeki ülkelerde birbirinden ayrımlı olarak ele alınıyor. Önce sosyalist ülkelerdeki duruma bakalım. Bu ortamda, daha kurtuluş safhasında, gelecek toplumun propagandasında vurgunun komünizmde ulaşılacak maddi yaşam koşulları üzerine aktarıldığı bazı hallerde bile, bunun anlaşılır ve haklı bir nedeni vardı: Bütün ömürleri boyunca yoksunluklara katlanmış, giderek çokçası yoksulluk çekmiş insanlar için, böyle bir gelecek, cidden mücadele etmeye değerdi. Ama bugün propaganda yine aynı öge, yani «komünizmde her şeyin bedava olacağı» vurgulanırsa, bu, henüz ulaşılmış olan yaşama düzeyinden büsbütün memnun olmasa bile, yine da artık «yalnız ekmekle yaşanmayacağı»nı anlıyacak kadar doygun ve yeterince gelişkin olan genç insanı esinlemeyecektir. Şu da var ki, iki sistem arasındaki tarihsel yarışmanın kriterlerin-

(3) Georgi Dimitrov, Eserler, c. 10, s. 95.

den söz ederken, hayatın maddi yönünün bütün önemine rağmen, yalnız maddi tüketim düzeyi bakımından kıyaslamalarla sınırlı kalamayız. Bu kriterler, bilindiği gibi, demokrasiyi geliştirme, insanın mânevi gereksinmelerini karşılama ve kişiliğin etraflı gelişmesi koşullarını yaratma yeteneğini de kapsar.

Besbelli ki, devrimci idealin (ister sosyalist, ister kapitalist memleketler, isterse gelişme halindeki ülkeler koşullarında olsun), gelecek hakkında yeni bilimsel öngörülere, gençliğin bilinç düzeyine ve doğal olarak ilgili memleketin reel sosyal koşullarına göre durmadan somutlandırılması gerekiyor. Doğaldır ki, bu gayet zor bir problemdir, fakat bunun çözümlünden geri durmak olanaksızdır. Burada komple sorunlar ortaya çıkmaktadır: Marksizm-Leninizm klasikleri tarafından bilimsellikle öngörülen geleceği, gençliğin şimdiki bilinç düzeyiyle «bağdaştırma»; geleceği bilimsellikle öngörme, gençliğin gereksinmelerini inceleme ve devrimci ideal yönünde ileri hareket akağında oluşturma; bugünün geçici çıkarlarına ve gereksinmelerine esir olmaktan sakınabilme ve günün gerçek yaşamından kopmadan, ana hedefi gözetebilme sorunları gibi ... Bu açıdan bakılınca, gelişmiş sosyalizm aşaması sorunlarını, kapitalist memleketlerde devrimin genel demokratik ve sosyalist aşaması diyalektiğini Marksçı-Leninci açıdan anlama sorunlarını, gelişme halindeki ülkelerin ulusal kurtuluştan sosyal kurtuluşa geçmelerinin yol ve biçimleri sorunlarını teorik olarak işleme ve gençliğe açıklamanın büyük bir önemi vardır.

Barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin gitgide daha sağlam olarak uluslararası pratiğe girdiği günümüzde, gençlik için ideolojik mücadelelerin bazı sorunları artık yeni biçimde ortaya konuluyor. Çeşitli ulusal gençlik örgütleri arasında karşılaşmalar sıklaşmakta, gitgide daha yüksek düzeyde yapılmakta, gençler arasında dolaysız temaslار gelişmektedir. Bu temaslارın büyük önemini görmezlikten gelemeyiz. Komünistler bunları aktif olarak destekliyor ve daha da geliştirilmesini istiyorlar, zira bunlarda Marksist-Leninist ideolojiyi bütün dünyada daha ileri doğru yaymanın, reel sosyalizmi propaganda etmenin gerekli koşullarından birini görüyorlar. Fakat gerici emperyalist çevreler, yeni uluslararası durumdan kendi sınıfsal çıkarları için yararlanmaya çalışıyorlar. «Serbest insan ve enformasyon değiş tokuşu» gibi fikirleri, burjuva dünya görüşü, ahlâk ve kültürüyle sosyalist topluluk ülkelerine sızmak, «konverjans» teorisini propaganda etmek amacıyla ileri sürüyorlar. Yeni durumda çeşitli anti-komünist, sağcı oportünist, Maoist, Troçkist vb. akımlarda bir canlanma görülüyor. Bununla beraber fikir düşmanlarımızı, çeşitli emekçi kuşakları arasındaki devrimci bağlantıyı koparmaya, bunları birbirine karşı koymaya özellikle önem veriyorlar. Bu koşullar altında, yetişmekte olan kuşağı sınıf bilinci aşılayarak eğitime (Marksist-Leninist ideoloji temeli üzerinde eğitime) sorunu, bu eğitimde yurtseverlik ve enternasyona-

lizm öğelerini doğrulukla bağdaştırma sorunu olağanüstü bir önem kazanıyor.

İkincisi. Gençlik ve örgüt sorunu. Örgüt olmadan, toplumsal hareket, amaca yönelik yığınsal eylem de olamaz. Gençlik bunun günden güne daha çok bilincine varıyor. Fakat örgütle ilgili sınırlamalardan ve hele vesayetten, kontrol edilmekten kaçınmak da gençliğe özgü bir eğilimdir. Bu da yeni bir problem sayılmaz, amma bugün birçok bakımdan eskisinden daha başka biçimde ortaya konmaktadır. Aslına bakılırsa, bir yandan burjuvazi, öte yandan solcular, kapitalist memleketler gençliğine, ya devrimci eylemi kösteklemek, ya da gençliğin isyancı eğilimlerini sömürmeye dayanan serüvenci aksiyonlar için kurulan sözde örgütleri her zamankinden daha aktif biçimde dayatmaktadırlar. Her iki tür örgüt de eninde sonunda gençlik ortamında hayal kırıklığı doğurmakta ve bu arada çoğu kere örgütten soğumaya yol açmaktadır. Ve bugün, gençliğin sosyal-politik aktifliğinin artmasının gençlik arasında örgütsel oluşmayı geride bırakması, kendiliğinden gelmeliğin bilinçliliği hâlâ bastırması nedenlerinden biri burada gizlenmekte olsa gerektir. Sosyalist toplumda örgütün gençliği tatmin etmemesi, özellikle onu yönetmeyi beceremediğimiz zaman, onun ilgi ve ihtiyaçlarını, olgunluk düzeyini dikkate almakta kusur ettiğimiz zaman sık sık kendini gösterir. Bundan ötürü, komünistlerin gençlik örgütleri konusundaki görüş ve tutumlarının özel bir önemi vardır.

Burada, gençlik örgütlerinin bağımsızlığını, bunların gayet ince ve yetkin araçlarla ustaca yönetimiyle bağdaştırma problemi bütün ciddiyetiyle karşımıza çıkıyor. Problem basit değildir, amma komünist partileri bu alanda zengin bir tecrübe sahibidirler. Örneğin, daha RSDİ (b) Partisi VI. Kongresi, gençlikle çalışma ödev ve prensiplerini belirlemişti. Kongrenin kararlarında, işçi gençliğin örgütsel kuruluşunda parti müdahalesinin vesayet niteliğinde olmamasına, parti tarafından işçi gençliğin örgütsel bakımdan bağımsız, amma manen partiye bağlı başlıbaşına örgütlerini yaratmaya çalışılmasına özellikle işaret ediliyordu. ⁽⁴⁾ Bu ilkesel politik hat SBKP ve diğer kardeş partiler tarafından bugün de ardıcıl olarak uygulanmaktadır.

L. İ. Brejnef yoldaş, Leninci Komsomol'un XVII. Kongresindeki konuşmasında şunları söyledi: «Komsomol, bütün genç erkek ve kızlar, yaratıcı güçlerini ve girişimlerini göstermek üzere sınırsız olanaklara sahiptirler. Gençliğe güvenmek, ona özgü heyecana ve toplum selâmeti için çalışma arzusuna dayanmak ve aynı zamanda onun hayatta doğru yön almasına yardım etmek, gençliği daha eski kuşakların bilgi ve tecrübesiyle donat-

⁽⁴⁾ Kongre, konferans ve MK Plenumları kararları aynasında SBKP c. I., s. 498—499.

mak komünistlerin geleneklerinde her zaman önemli bir yer tutmuştur. Parti bu gelenekleri bundan böyle de sağlamlaştıracaktır. (5)

Her toplumsal hareket (ister sosyal-demokrat, ister dinsel, isterse sendikal olsun), gençlikle çalışma konusunda kendine özgü metotlar yaratıyor. Komünistlerin uyguladığı metotların ilkesel ayrımları vardır. Bunlar arasında şu örnekleri gösterebiliriz: Gençlik üzerinde, ilgilendiği sorunlar bakımından, amma gereksinmelerinin aktif oluşumuyla, morale aykırı, topluma ters düşen hasis menfaatlere karşı mücadeleyle bağdaştırılarak yapılan etki; gençlikle diyalogta içtenlik ve açıklık; çetin sorunlardan kaçmama yeteneği; basmakalıpçılığa düşmeme; gençliğin artık aşmış bulunduğu usullerden kaçınma ... Fakat şu sorunların da unutulmaması gerekiyor: Gençliği örgütleme mücadelesinde karşıımızdakilerden her zaman daha güçlü ve daha hünerli çıkabiliyor muyuz? Gençliğin özelliklerini gerektiği gibi dikkate almayı, onunla temas kurmayı becerebiliyor muyuz? Bazan genç komünistlerin bile «genç yaşlılar» olarak hareket ettikleri haller yok mudur? Ve ensonu, bütün bunlar, kuşaklar arasındaki doğal ayrımı olağanüstü abartmanın ve böylece de (idealler ortak olsa bile) aralarında kopuşma tehlikesi doğmasının nedenlerinden biri değil midir?

Üçüncüsü. Gençliğin çeşitli tabakalarının ilgi ve menfaatlerini dikkate alma ve eylemlerinin birliği için mücadele etme sorunu.

Genç kuşağın sosyal alanda faaliyetleri sorununa sınıfsal yaklaşım, bizi, kaçınılmaz olarak, gençliğin, bütün ve tek tek tabakaları bakımından doğru bir politik hat belirlemenin gerekli olduğu sonucuna götürür. Önmüzde çeşitli sosyal tabakalara ayrımlı yaklaşım, amma gençliği birleştirici, eylemlerine yardımcı ve ensonu tüm gençliğin sosyalizmden yana kazanılmasına yol açıcı bir yaklaşım sorunu vardır.

Her kardeş parti, somut tarihsel duruma bağlı olarak, çeşitli gençlik kolları içinde çalışma biçim ve metotlarını kendisi hazırlayıp belirlemektedir. Örneğin, işçi ve köylü gençliği için, üniversite öğrencileri için, genç memur ve hizmetliler için, erler ve genç subaylar için ayrı ayrı eylem programları belirlenmesine gerektiği gibi önem verilmelidir. Biz, sosyalist ülkelerde, soyut şiarlarla değil, ancak bu yolla, gençliğin yeni toplum kuruculuğuna katılımını canlandırabilir, kapitalist memleketlerde de gençliğin hâlâ burjuva ideoloji ve moralinin, kilisenin, sosyal-reformizmin ve aynı zamanda sol aşırılığın etkisi altındaki bölümünü kendimizden yana çekebiliriz. Bütün bunlar, komünistlerin, örneğin sosyalist ülkelerde çeşitli gençlik tabakalarının yakınlaşması, aralarındaki sınırların giderilmesi süreci üzerinde aktif ve amaca yönelik bir etki yapmak üzere mücadele etmelerinin önemini azaltmak şöyle dursun, tersine,

(5) «Pravda» gazetesi, 24 Nisan 1974.

daha da artırıyor. Kapitalist memleketlere ve gelişmekte olan ülkelere gelince, bence, komünist partilerinin sınıfsal ve politik bağlaşımlar, tek anti-emperyalist halk cepheleeri kurmak için yürüttükleri mücadele koşullarında gençliğin eylemlerinin ve gençlik örgütlerinin ne gibi bir önemi olduğu sorunu üzerinde ayrıntılı olarak durmanın büyük önemi vardır.

K. İ. Zarodov sözlerini şöyle bitirdi: Biz, gençlik için tarihte eşi görülmedik bir mücadelenin, iki temel sosyal güç, fikir ve sistem arasında gençlik üstüne savaşın, sonucu bu yüzyılın sonunda ve gelecek yüzyılın başında büyük ölçüde insanlığın kederini belirliyecek olan savaşın tanelikleri ve etmenleriyiz. Biliyoruz ki, gelecek bizimdir, çünkü bizzat tarihin kanunları bizden yanadır. Bu arzulanan geleceği, gençlik için teorik temele dayanan, amaca yönelik ve fedakârca bir mücadeleyle yaklaştırebiliriz.

Ümit verici ilk adımlar

Irak'ta İlerici Ulusal-Yurtsever Cephe

Adel Haba

Irak Komünist Partisi MK aday üyesi

Arap ülkelerinde ve bütün dünyada ilerici kamuoyunu oluşturan tabakalar, 1973 Temmuzunda, Irak'ta, Arap Sosyalist Baas (Uyanış) Partisi ile Komünist Partisi tarafından kurulan İlerici Ulusal-Yurtsever Cephe'nin eyleme geçtiği haberini büyük bir memnuniyetle öğrendiler. Komünist partilerinin ve dünya ilerilik ve kurtuluş güçlerinin gösterdikleri ilgi, bu olayın, yalnızca emperyalizme, gericiliğe ve siyonizme karşı çetin bir savaş yürütmekte olan Arap kurtuluş hareketi bakımından değil, bütün devrimci hareket bakımından taşıdığı büyük önemi yansıtmaktadır.

Memleketimizde bir ulusal cephe kurulması şıarı, daha 1934 yılında Irak Komünist Partisinin kurulmasıyla ileri sürülmüş ve IKP Birinci Kongresinde (1945) onaylanmış bulunuyor. Partimiz bu şıarı ileri sürerken, dünya komünist, işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin tecrübesinden ve aynı zamanda Irak toplumunun reel gelişme koşullarından, Irak ve diğer Arap ülkelerindeki kurtuluş savaşının sorunlarından hareket ediyordu.

Savaş yolunda kahramanca can veren IKP MK Politbüro üyesi Hüseyin Mohammed Aş Şabibi, 1946'da gizli olarak yayımlanan kitabında şöyle diyor: «Ulusal Tekcephe! Bağımsızlıkları uğrunda veya bağımsızlıklarını pekiştirmek için savaşan memleketlerde bütün savaşçıların şıarı budur. Bu, ulusal hareket içinde eylem gösteren herkesin izlemesi gereken bir-cik pratik çizidir; bizim yurtseverlik amaçlarımıza inananların ve öncelikle adalet ve sosyal özgürlüğe değer veren demokratların atmaları gereken ilk kesin adımdır.»⁽¹⁾

Bu şıar, halk yığınları arasında yaygınlığı gitgide artarak, zamanla diğer parti ve gruplar tarafından, öncelikle ulusal burjuvazinin çıkarlarını temsil edenler tarafından şu veya bu biçimde tutuldu, desteklendi. Ne var ki, bunlar genellikle bu şıarı değiştirmeye, demokratik içeriğinden yoksun etmeye ve kendi dar sınıf çıkarlarına uyarlamaya çalışıyorlardı. Diğer Arap ülkelerindeki gibi, Irak'ta da, emperyalizme ve gericiliğe karşı, demokratik dönüşümler uğrunda mücadelede ulusal güçlerin birleştirilmesi problemini anlama bakımından iki doğrultu, iki görüş belirdi ve çatıştı.

(1) Hüseyin Mohammed Aş Şabibi. Ulusal Cephe bizim yolumuz ve enternasyonal ödevlerimizdir. Bağdat, 1946 (Arapça).

Birinci görüş, komünist partisinin ve diğer ilerici güçlerin savundukları görüştü ve emperyalizme, sömürgecilığe ve gericiliğe karşı savaşan bütün sınıf ve tabakaların temsil edildiği partilerin, her biri kendi ideolojisini, örgütsel ve politik bağımsızlığını korumak suretiyle, ulusal cephede sınıksız birleşmelerini öneriyordu. Bu yol, yaşamsal gücünü ve doğruluğunu Irak dışında da gösterdi. Ulusal cephenin bu prensipler temeli üzerinde kurulduğu her yerde, gerçek bağımsızlık ve sosyal ilerilik savaşları daima olumlu sonuçlar verdi.

İkinci görüşün taraftarları, politik partileri ve güçleri bir tek örgütte eritip yoğunmayı öneriyordu. İKP ulusal cephe hareketine bu türlü yanaşma daima karşı çıkıyor ve bunda hareketin geleceği bakımından tehlike görüyordu. Yakın-Doğu ülkelerinin koşullarında böyle bir tek parti şıar, objektif bir sosyal gerçekliği, yani çeşitli toplumsal sınıfların varlığını görmezlikten gelmek demek oluyordu.

Böyle bir suni birleşme, yığınların tekvücut halinde seferber edilmesine yardım etmeyeceğinden başka, emekçilerin zararına imtiyazlı sınıfların çıkarını gözeterek sınırlı şıarların dayatılmasına, sağlam sosyal-politik güçlerin uzaklaştırılmasına veya tecrit edilmesine yol açar. Ulusal birlik ve topluluk temeli sarsılıp zayıflar, ulusal kurtuluş ve sosyal dönüşümler dâvasına zarar vermiş olur. Böyle bir örgüt, emperyalizmin, sömürgeciliğin ve iç gerici çevrelerin tehditleri karşısında tutunamaz. Pratiğin gösterdiği üzere, bu örgütün yönetimi ergeç ve kaçınılmaz olarak işçi sınıfına karşı, komünist partisine karşı döner ve onu yıkmaya çalışır. Komünist partisinin tecrit edilmesi veya yıkılması da, ulusal harekette sağcı eğilimlerin güçlenmesine yol açar ve bu hareketin kazanımlarını tehlikeye düşürür. Nice Arap memleketlerinin tecrübesi bunun böyle olduğunu göstermektedir.

Irak'ta yurtsever güçlerin temel ödevlerinden biri, ulusal-demokratik devrimi sonuçlandırmaktır. Bu amaçla yürütülen mücadelede yurtsever güçler arasında işbirliğinin biçim ve ölçüleri her aşamada başka başkadır. Ulusal birleşmeler, memleketin toplumsal-politik yapısındaki değişimlere bağlı olarak, çeşitli sosyal tabaka ve sınıfları kapsar.

Partimiz, iki defa 1948 yılında, Irak'ta Britanya emperyalizminin egemenliğine ve onun himayesindeki Haşimi krallık rejimine karşı yığinsal ayaklanma başgösterdiği zaman⁽²⁾, somut bir ulusal işbirliği önerisiyle ortaya çıktı. İşçilerin, köylülerin, sömürgecilığe karşı olan toprak sahiplerinin, ulusal burjuvazinin, tüccarların ve şehir küçük burjuvazisinin katıldıkları ayaklanmada, bu yığınları temsil eden politik partiler arasında eylem koordinasyonu sağlandı. Komünist partisi bunda en önemli rolü

(2) Bu ayaklanmaya, hükümetin İngiltere'yle imzaladığı yeni köleleştirici anlaşma («Portsmut») vesile oldu.

oyunadı. Irak yurtsever güçleri o zaman büyük bir zafer kazandılar.⁽³⁾ Fakat bu uyumlu işbirliği kısa sürdü ve halk hareketinin coşkun yükselişinden ürken sağcı çevrelerin ikircimleri yüzünden bir tekcephe ölçüsüne varamadı.

1952 yılı Kasımındaki yığinsal aksiyonlar sırasında, daha sonra da 1954 yılı seçim kampanyası döneminde, ulusal partiler arasındaki ilişkileri geliştirme yönünde yeni adımlar atıldı. O zaman Irak tarihinde ilk defa olarak, yurtsever partiler ve demokratik örgütler bir Ulusal Tekcephe meydana getirdiler ve bu cephenin birçok temsilcisi milletvekili seçildiler. Fakat o zamanlar Irak komünist hareketinin kendi içinde gerekli birlik sağlanabilmiş değildi ve bu durum, doğal olarak, cephenin daha büyük başarılarla ulaşmasına engel oldu. Şu var ki, Irak deneyi, işçi sınıfı ve bu sınıfın öncü komünist partisi sımsıkı birlik oldukça, bu birliğin diğer ulusal partiler üzerinde olumlu etkiler yaptığını inandırıcı biçimde gösterdi. Komünist partisinin Ulusal Cephe'yi harekete geçiren yönetici kadrosunun birliği, bu cephenin şiarlarını gerçekleştirmenin garantisi oluyor.

İşte, 1950 yılları ikinci yarısında, Irak'ın ve tüm Arap dünyasının politik hayatında tam da böyle bir dönüm belirdi. IKP kendi iç güçlüklerini yenerek, kadrosunda birlik sağlayabildi. Bu başarı, partiye, diğer ulusal güçlerle çok enerjik görüşmeler yapma olanağı verdi.

Irak ulusal hareketi ile sömürgecilik arasında çatışma sertleşti, Arap kurtuluş hareketi bir hayli güçlendi.

Bütün bunlar, IKP'ne, Ulusal Cephe fikrini halk yığınlarının özlemlerine uygun somut bir şiarla çevirebilmesinde yardımcı oldu. Yurtsever, demokratik ve ilerici güçler, Irak'ın krallık rejimi ezgisi altında yaşamakta olduğu bunalımdan çıkmanın en etkin çaresini Ulusal Cephe'nin yaratılmasında görüyorlardı. Bunun sonucu olarak, 1957 yılında, Komünist Partisi ile Baas Partisinin, Ulusal-Demokrat Partinin ve Bağımsızlık Partisinin katılımıyla Ulusal Birlik Cephesi'nin kurulduğu ilân edildi. Politik güçler, Irak tarihinde ilk defa olarak böyle bir yığinsal birlik meydana getiriyorlardı. Partiler arasında, ilkönce yöneticiler düzeyinde, varılan anlaşma, kısa zamanda gelişerek, işçileri, köylüleri, küçük şehir burjuvazisini, ulusal burjuvaziye ve aynı zamanda sömürgecilğe karşı olan toprak sahiplerini de geniş ölçüde kapsadı. Cephenin ordu içinde de etki ve itibarı vardı. Bu da Irak için önemli bir olguydu.

Cephe, ilk ödevini, yani yarı-sömürge karakteri krallık rejimini devirmeyi başarıyla gerçekleştirdi. Fakat 14 Temmuz 1958 devriminin üstün gelmesinden sonra, bazı olumsuz gelişmeler memlekette yurtsever güçler birliğinin pratikte bozulmasına yol açtı.

(3) Portsmouth Anlaşması bozulmuştu.

Birincisi, politik iktidarın elde edilmesinden sonra gerçekleştirilmesi gereken sosyal dönüşümlerin programı somut olarak belirlenmiş değildi. Cephenin programı, yalnız politik yapıdaki değişimlere ilişkin isteklerle sınırlı kaldı. Sosyal dönüşüm şiarlarının genel bir karakteri vardı ve bunun böyle olması daha çok burjuva partilerinin tutumundan ileri geliyordu. Devrimin egemen etkeni olarak yığınların istekleri ile cephenin genel politik programı arasında uygunsuzluk ve tutarsızlıklar ortaya çıkmıştı.

İkincisi, cephenin kendi içinde bazı görüş ayrılıkları belirdi. 14 Temmuz devrimi, daha ileri götürülmesini sağlayacak birçok yeni ödev belirlemişti. Ne var ki, burjuva partileri bunu istemiyorlardı. Sonunda iktidar ulusal burjuvazinin tekeli haline geldi.

Üçüncüsü, Kürt milliyetçilerinin eyleme katılmaktan yoksun edilecek uzaklaştırılması cepheyi bir hayli zayıflattı (komünistler hariç, cephenin diğer bütün üyeleri, Kürdistan Demokratik Partisi'nin Ulusal Cepheye katılmasını istemediler).

Cephenin çökmesinden sonra, ulusal güçlerin birbirlerine düştükleri kara günler dönemi başladı. Bu durum, Irak'ta sosyal ilerilik dâvasına büyük zararlar verdi. Irak'ta 1958 devrimi, burjuva devriminin dar çerçevesine sıkışıp kaldı. Bunu izliyen ve herkesçe bilinen 1963 olayları, Komünist Partisi ile Baas Partisi arasında derin bir uçurum açtı. Ulusal güçlerin ilişkilerinde iyileşme dönemi, ancak 1967 Haziranında İsrail saldırısından sonraki toparlanma dönemi içinde başladı.

1968 Temmuzunda, Irak'ta tekrar Baas Partisi iktidara geldi. Komünist Partisi yeni iktidar konusundaki görüş ve tutumunu belirlerken, duygulara değil, Baas'ın programının ve pratik eylemlerinin derin analizine dayanıyordu.

Her şeyden önce şunu belirtmeliyiz ki, Baas hükümeti, Kürt probleminin çözümü konusunda olumlu plânlarla ortaya çıktı. 1970 Martında, Kürdistan Demokratik Partisi'nin yöneticileriyle bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşmayla, Kürt halkına kendi kaderine buyruk olma hakkı tanınıyordu. Böylece, yaklaşık olarak on yıldır devam eden iç harp sona ermiş oluyordu. Partimiz bu anlaşmanın sağlanmasında büyük rol oynadı.

Baas hükümeti, dış politika alanında anti-emperyalist bir yol tuttu. Irak, sosyalist kampa dahil olmıyan devletlerin hepsinden önce ADC'ni, Güney Vietnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümetini ve Kamboçya Ulusal Birlik Hükümetini tanıdı. Yeni rejim, dost sosyalist ülkelerle ve dünyanın diğer devrimci güçleriyle ilişkilerini sağlamlaştırdı. 1972 yılında Sovyetler Birliği ile bir dostluk ve işbirliği anlaşması imzaladı.

Hükümet, ekonomik bağımsızlığı güçlendirmek üzere önemli tedbirler aldı, doğal servetlerimizi kendi gücümüzle işletme yönünde girişimlerde

bulundu. Kuzey Rumeyla bölgesinde petrol çıkarımına yardım için SSCB ve Macaristan'la, kükürt rezervlerimizin işlenmesi için Polonya'yla birer anlaşma imzalandı. 1972'de en büyük yabancı tekeli «Irak Petroleum Company», Ekim harbi (1973) sırasında da «Basra Petroleum Company»nin Amerika ve Hollanda kesimleri millileştirildi. Böylelikle Irak'ta petrol üretiminin % 80'i hükümetin kontrolü altına alınmış oldu.

Sanayide devlet sektörü güçlendirildi. Dış ticaret memleketin gelişmesi menfaatlerine hizmet açısından ayarlandı. Bu cümleden olarak, daha 1972'den itibaren ithalatın % 85'i ve ihracatın % 50'si (petrol ihracı hariç) devletçe kontrol edilmeye başlandı. ⁽⁴⁾

Hükümet sosyal dönüşümler yapılmasını öngören birkaç kanun ve buyrultu çıkardı. Her şeyden önce, 1958'de çıkarılan Toprak Reformu Kanunu 1970'te tekrar ele alınarak, anti-feodal yönü daha da güçlendirilmek üzere, elkonulan topraklara ödenti verilmesi kaydı ve bunların sahiplerinin kendilerine kalacak kesimi seçmeleri hakkı kaldırıldı. Bazı eksikliklerine rağmen, yeni kanun eskisinden daha ileri bir nitelik kazandı. Yeni kanun, elkoyma ve toprak dağıtım süreçlerinin hızlandırılmasını ve köy ekonomisi kooperatiflerinin geliştirilmesini öngörmektedir.

Hükümet işçiler yararına da bazı tedbirler aldı. Yeni bir sosyal yardım ve emeklilik kanunu, ayrıca da yeni iş kanunu hazırlanıp kabul edildi.

Bütün bu tedbirler, yabancı tekellere, komprodorlar sektörüne, büyük tüccarlara karşı, köy ortamında feodallerin tuttukları ekonomik mevzilere karşı yönetilmişti. Bütün bu girişimler direnişle, bunları yozlaştırma veya gerçekleştirilmesini geciktirme denemeleriyle karşılaştı. Bu durum, bir yandan, eski rejimlerden devralınan idare cihazında henüz kesin bir temizlik yapılmamış olmasından ileri geliyordu. Öte yandan, girişimler, yığınların gerekli desteğinden yoksundu. Böylece, hükümetin, ancak bütün yurtsever politik örgütlerle sıkı işbirliği yaparak programını gerçekleştirmede başarıya ulaşabileceği apaçık anlaşıldı.

1969 yılında, bazı politik çevreler ve bu arada partimiz, Ulusal Güçler Tekcephe İşbirliği Yasası tasarısının görüşülmesini önerdiler. O zaman bu öneri kabul edilmemişti. Fakat bu durum memlekette elverişli bir politik atmosfer yaratılmasına yardım etti. 1971 yılı sonunda, Ulusal Eylem Yasası tasarısı bu defa iktidardaki Baas Partisi tarafından önerildi. Baas'ın bu konudaki çağırısı, ulusal partilere, yani (kendisi hariç) Komünist Partisine ve Kürdistan Demokratik Partisine yöneltilmişti. Partimiz, bu tasarının, işbirliği için, bütün ilerici ulusal güçlerin elbirliğiyle bir Ortak Yasa hazırlanması için sağlam esaslar içerdiği kanısında olduğunu bildirdi.

⁽⁴⁾ Irak'ın 1972'de sosyalist ülkelerden yaptığı ithalat, bütün ithalat hacminin % 27'si, ihracatı da % 23'ü kadardı.

1972 Mayıs'ında, partimiz, Baas'ın, IKP'den iki temsilcinin hükümet kadrosuna girmeleri önerisini kabul etti. Bu Yasa tasarısı konusunda anlaşmaya varmak üzere bir ileri adımdı. Görüşmeler birbuçuk yıldan fazla sürdü. Bazı görüş ayrılıkları giderildi ve halen anlaşmazlık konusu olan problemlerin gelecekte (cephe çevresi içinde) daha elverişli koşullar altında çözüme girilebilmek üzere, her iki tarafça kabul edilebilir formüller bulundu. Cephenin halk yığınları tarafından desteklenmesini sağlama gereği üzerinde dikkatle duruldu. Cephenin ödevlerini gerçekleştirmek için tarafların yürütecekleri aktif mücadelenin, alınan doğru kararları pekiştirme ve hataları düzeltme bakımından önemli bir araç olacağına görüş birliğine varıldı.

Diyalog boyunca, gerek IKP, gerekse Baas Partisi, Kürdistan Demokratik Partisinin Ulusal Cephe'ye katılmasını sağlamak için büyük çabalar harcadılar. Biz, bu katılımın yurtsever güçler hareketi safalarını daha da bütünlüyeceği ve 1970 yılı Mart'ında varılan anlaşmanın henüz yerine getirilmemiş maddelerini gerçekleştirme bakımından daha büyük bir garanti sağlayacağı kanısında olduğumuzu açıkladık. (7)

Fakat Kürdistan Demokratik Partisi, Irak Ulusal Güçler Hareketinin, bu hareketin yarınki gelişmesinin istemlerine ve özellikle Kürt problemi-nin kendisini çözme çabalarına beklenen sorumluluk duygusuyla yaklaşmadı. Kürt demokratları yönetimi, daha başlangıçtan itibaren, olumsuz bir tutum takındı. Bu tutum, politik atmosferin ve ulusal güçler arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesine yardım etmedi. Kürt demokratları, daha sonra, cepheye karşı hareketlerini gittide arttırdılar. Aynı zamanda, özellikle cephenin kuruluşunun ilânından sonra, IKP'yle ilişkilerinde de gerginliği körüklediler. Ve bunu yaparken, Kürt ulusal hareketinin adil isteklerini partimizin açıkça ve ilkeşel bir tutumla desteklediğini, IKP ile KDP arasındaki mücadele ilişkilerini de gözönüne almadılar.

Bu tutum ancak KDP'nin sınıfsal karakteri açısından açıklanabilir. Bu partide, ilerici sosyal içerikli bir Yasa'nın onaylanıp uygulanmasında çıkarı olmiyan feodaller ve ulusal burjuvazi çevrelerinden gelme bazı nüfuzlu elemanlar vardır. Partinin, belirli politik nedenlerle, bu eleman-ları feda etmesi, bunlarla ilişkisi kesmesi olanağı yoktur.

Ulusal Cephe'de yerini alma olanağı Kürdistan Demokratik Partisine açıktır ve bu katılım sadece KDP yöneticilerine bağlıdır. Cephe Yasası'nın imzalanması sırasında, Cumhurbaşkanı A. H. al Bakr ve IKP MK Birinci Sekreteri A. Mohammed, KDP'nin cepheye katılmasını her iki partinin ısrarla arzu ettiklerini tekrar belirttiler. Buna ilişkin çağrı, resmi belgelerle de defalarca tekrar edildi.

(7) 11 Mart 1970'te Irak hükümetiyle Kürt ulusal hareketi liderleri arasında varılan anlaşma, savaş harekâtına son verilmesini ve Kürt probleminin çözüme bağlanmasını öneriyordu.

Baas Partisi yöneticileri ile IKP yöneticilerinin İlerici Ulusal-Yurtsever Cephe temel prensipleri Yasası'nı imzaladıkları 17 Temmuz 1973 günü Irak için tarihsel bir gün oldu.

Bu imzalama töreninde, Cumhurbaşkanı ve Arap Sosyalist Baas Partisi Bölgesel Yönetimi Genel Sekreteri Ahmed Hasan Al Bakr şöyle dedi: «Biz, bugün kurup da yarın çöküşüne tanık olacağımız cephe istemiyoruz. Biz sağlam ve dayanıklı cephe, stratejik perspektifi olan, uzak hedefli ödevleri yerine getiren sürekli cephe istiyoruz. Biz, bu cephenin, Arap yurdunun bütün ilerici ulusal güçleri için iyi bir örnek olarak hizmet etmesini arzu ediyoruz.» Yasa'nın imzalanması töreninde, aynı arzuyu, IKP MK Birinci Sekreteri A. Mohammed de şöyle belirtti: «Bugün kutladığımız olayın önemi büyük olsa da, bizim emellerimiz, komünistlerin emelleri, ne bu mücadele belgesinin çerçevesiyle, ne de partilerimizi cephede birleştiren bağlaşım ilişkileri çerçevesiyle sınırlıdır. Biz bu çerçeveyi genişletmek istiyoruz. Beslediğimiz ümit ve emeller sınırsızdır, çünkü ileri atılmaktan, ilerlemekten geri duranlar, devrimci olmaktan da çıkarlar.»

Yasa ve temel eylem prensipleri, cephenin demokratik esaslar üzerinde kuruluşunu sağladı ve pekiştirdi. Yasa ve temel prensipler gereğince, cepheyi oluşturan her partinin politik, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığı garanti edilmektedir. Bu özellik, cephenin, belirlenen programı gerçekleştirmek, emperyalizme ve iç gericiliğe karşı direnişi örgütlemek, politik, ekonomik ve sosyal dönüşümler yoluyla etkin bir gelişme sağlamak üzere en geniş sosyal tabakaları seferber etmesine yardımcı olmaktadır.

Şimdiki cephenin öncakilere oranla ayırdedici edimsel özelliği, ulusal amaçları sosyal dönüşümlerle bağlı olarak öngörmesidir. Şimdiki cephenin dayandığı sosyal güçler, işçi sınıfı, köylüler, şehir küçük burjuvazisi ve orta burjuvazinin ilerici zümreleridir, yani menfaatleri Irak'ın kapitalist olmanın yoldan gelişmesine bağlı bulunan sınıf ve tabakalardır. Ulusal Eylem Yasası'nda şöyle deniliyor: «Devrimci, işçi sınıfının ve bu sınıfın örgütünün ekonomik, sosyal ve politik gelişmede oynadığı öncü role özel bir önem vermektedir ...»

Cepheye katılanlardan birinin (Baas Partisi) iktidar partisi olması son derece önemlidir. Bu olay, cephenin programının gerçekleştirilmesini olumlu yolda etkiliyor. Bağlaşık partiler (Baas ve IKP) 1960 yıllarında aralarındaki ilişkileri gölgeliyen güçlükleri ve olumsuz durumları bertaraf edebildiler. Görüşmeler döneminde, her iki partiyi de hedef tutan politik ve ideolojik baskıya rağmen bu partiler yüksek bir sorumluluk duygusuyla hareket ederek, aralarındaki ikinci dereceli çelişmelerin üstüne çıkmaya muvaffak oldular.

Ulusal Eylem Yasası, Irak'ta ve Arap dünyasındaki durumu gerçekçi bir değerlendirmeye yansıtıyor. Bu belgede, Irak'ın yaşamakta olduğu tarihsel aşama «ulusal demokratik devrimi tamamlama, sosyal ilerilik ve ulusal birlik yolunda ileri adımlar atma, sosyalizme geçiş mevzilerini hazırlama aşaması» olarak belirleniyor. Ulusal Cephe, ulusal ve sosyal kurtuluşun en edimsel aracı sayılıyor. Geçiş döneminin sona erdirilmesi, gereken anayasal yasama ve yürütme organlarının kurulması, bütün demokratik özgürlüklerin sağlanması vb. öngörülüyor. Kürt probleminin ayrılan bölümde de, bu problemin barışçıl çözümünün büyük önemine işaret ediliyor.

Ekonomide, petrol ve diğer değerli madenler çıkarımı, sanayi, köy ekonomisi, ticaret ve maliye alanlarında devrimci politika hattı, yani devlet sektörünü programla yönetip güçlendirmeye ve egemen kılmaya dayanan hat kuvvetle yerleşiyor. Yasa, emekçilerin yaşama düzeyinin yükseltilmesini öngörüyor, yurttaşlara iş ve sosyal güvenlik sağlanması gereğini belirtiyor.

Kültür ve propaganda alanında, Yasa, ulusal kültürün demokratik ve ilerici yönde canlandırılması, Kürt halkının ve aynı zamanda Irak'ta yaşayan diğer ulusal azınlıkların ulusal kültürel kalıtına özen gösterilmesi hususlarını vurguluyor.

Yasa'nın dış politika bölümünde, Irak'ın, doğrudan doğruya, emperyalizme, saldırıya, siyonizme ve diğer ırk ayrımı biçimlerine karşı savaşan halklar kampına katıldığı belirtiliyor. Irak her yerde kurtuluş hareketlerini destekliyecek, harbin toplum hayatından çıkarılmasına, adalete dayanan barışın kurulup korunmasına yönelik bütün eylemlere aktif olarak katılacaktır. Yasa'da dünya sosyalist ve ulusal kurtuluş hareketleri arasında organik bir bütünleşmeden söz edilmekte, Irak'ın sosyalist ülkeler topluluğu ile ilişkilerini ve SSCB ile dostluk ve işbirliği anlaşması gereğince bağlaşıklık ilişkilerini sağlamlaştıracığı belirtilmektedir.

İşte, memleketimizde ilerici Ulusal-Yurtsever Cephe'nin temeli olan en önemli prensipler bunlardır. Cephenin çalışmasına ilişkin örgütsel sorunlarda anlaşmaya varılmış, cephe organları (yüksek komite sekreterlik, Bağdat komitesi ve bölge komiteleri) meydana getirilmiş bulunmaktadır.

Cephe, Ekim harbi (1973) sırasında gayet aktif çalışmış, Mısır ve Suriye'nin işgal edilmiş toprakları kurtarma savaşını ve aynı zamanda Filistin halkının kendi toprağında kendi kaderine buyruk olma hakkı uğrındaki savaşını canla başla desteklemiştir.

Cephenin attığı ilk adımlar bile, yaşamsal bir güce sahip olduğunu göstermiş bulunuyor. Partimiz, en yakın gelecekte, cephenin hala yetersiz olan yığınsal temelini, öncelikle işçiler, köylüler, üniversiteliler ve ka-

dınlar arasındaki temelının genişletilmesi için gerekli tedbirlerin alınacağını ümit etmektedir. Cephenin sosyal temelının genişletilmesi, en geniş yığınları emperyalizme, siyonizme ve gericiliğe karşı örgütlিয়েcek, seferber edecek ve esinliyecek, ekonominin geliştirilmesi için yığınları emek sovaşına yöneltecek gerçekten etkin bir politik güç haline gelebilmesi için kesinlikle zorunludur.

TÜSTAV

Hürriyetin sabahı

Katarina Mendes

Portekiz Komünist Partisinin dergimizdeki temsilcisi

İlk hürriyet günlerinin heyecanı yatıştı. Sevinç gösterileri sona erdi. Ve artık olağan günlük hayat başladı.

Faşizmin yarım yüzyılı bulan egemenliğinden sonra, memleket gayet güç durumda bulunuyor. Sanayide durgunluk, köy ekonomisinde bunalım durumu var. Enflasyon almış başını gidiyor. Eğitim-öğretim, sosyal yardım ve sağlık problemleri bir an önce çözüm bekliyor. Geçim derdi yüzünden yurt dışına çıkmış göçmen yurttaşlarımız 1 milyon 300 bini bulunuyor. Hazine tamtakır. Askeri harcamalar her yıl bütçenin hemen hemen yarısını yutuyor. Afrika toprağının tanıdığı sömürge harplerinin en uzununu ve kanlısı olan yüzkıztartıcı harpte 40 bin yurttaşımız da can vermiş bulunuyor. Memleketimiz, yaşama düzeyi düşüklüğü, okuma-yazma bilmezlik ve çocuk ölümü oranı bakımından Avrupa'da rekor kırıyor ... İşte önceki rejimden devralınan Portekizin bugünkü tablosu budur.

Geçici hükümet 25 Mayıs'ta olağanüstü ve önemli birçok karar aldı. Her şeyden önce, en az iş ücreti ayda 3300 eskudo olarak saptandı. Bu ayarlama, emekçilerin yarısından çoğu için $\frac{0}{10}$ 18-20 oranında ücret artırımını anlamına geliyor. Çeşitli ihtiyaç maddeleri ve kamu hizmetlerinin ücretleri ve bu arada kira hadleri üzerinde sıkı bir kontrol sağlamak üzere tedbirler alındı. Yaşlılık ve sakatlığa ilişkin en az emekli aylıklarının artırılmasını öngören bir sosyal yardım sistemi kurma hazırlığına başlandı. Bütün tedbirler, birçok emekçinin ve öncelikle en düşük gelirli tabakaların hayatını bir hayli iyileştirecektir.

Özel bir komisyon kuruldu ve yeni bir seçim kanunu hazırlamakla görevlendirildi. Bu kanuna dayanılarak, gelecek yılın ilkbaharında, kısa aralıklarla, birbiri ardınca, kurucu meclis ve cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılacaktır. Kurucu Meclis ilk iş olarak anayasayı değiştirecektir.

Bu tedbirlerin yanı sıra, en nazik ve çetin problemlerden biri olan sömürge probleminin çözümü çaresi aranıyor. A. Kunyal, Portekiz Komünist Partisinin bu konudaki görüşünü şöyle açıkladı: «Komünist Parti, biricik arzu edilir ve olanaklı çözümün, bugün Portekiz sömürgeciliğinin boyunduruğu altında bulunan halklara tam bağımsızlık tanınması olabileceği kanısındadır.» Ulusal Kurtuluş Konseyi'nin programında bu problem biraz çekingen ve kapalı biçimde formüle edilmiştir. Bazıları, Mozambik, Angola ve Gine Bisau'nun pratik olarak anavatanla eşit haklara kavuşacakları, Lizbon'un savunma, dış politika ve maliye işleri

üzerinde kontrol yetkisini koruyacağı bir federal sistem kurulmasını önermektedirler.

Bugün durum politik yönetimde birlik ve beraberlik gerektirdiği için, bugün görüşlerin ne derece uyumlaştığı bir yana, her şeyden önce soruna askersel değil, politik çözüm arama gereğinde birleşme çabası ağır basıyor. İlk adım olarak, bütün sömürge valisi geberaller görevlerinden alındılar. Geçici hükümetin temsilcileri ile sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketi yöneticileri arasında, Afrika sömürgelerinin geleceği sorunu üzerinde görüşmelere geçebilmek üzere, ilkönce ateşkes durumunu sağlamak için resmi görüşmelere başlandı.

Geçici hükümet, bir ay içinde, sendikaların durumuyla, fabrika ve işletme sahipleri birliklerinin durumuyla ilgili kanunları hazırlayıp çıkarabileceği kanısındadır. Portekiz işçileri hemen hemen 50 yıl boyunca kendi savaş örgütlerinden yoksun bırakıldılar. İşçilerimiz hükümetin güdümündeki sendikalarda zorla birleştirilmişlerdi ve ileri sürdükleri isteklere verilen cevap sadece baskıdan ibaretti. Bugün, hükümet, işçilerin kendi sendika örgütlerinde birleşme haklarını tanımaktadır.

Emekçilerin ilk ulusal kongresine hazırlıklar devam etmektedir. Eylül veya Ekim'de yapılacak olan bu kongre, sendika hareketinde birlik ruhunun yeniden kurulması bakımından olağanüstü bir önem taşıyor. Komünist Partisi, sendika hareketinin güçlendirilmesi ve yeni duruma göre örgütlenmesi sorunu üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. Bu işde başrol memleketin çeşitli 56 sendikasının dahil bulundukları iki birlikten (kuzey ve güney birlikleri) oluşan sendikalararası «Intersendikal» örgütüne düşüyor.

Sendikalar, doğal olarak, işçilerin iradesini yansıtmak ve patronlar karşısında onların isteklerini savunmakla ödevlidirler. Fakat emekçiler, patronların, ekonomik güçlükler yaratmak maksadıyla, iş ücretlerinde kesin artırımlara gidebileceklerini de gözönünde tutmalıdırlar. Grev, emekçilerin bu güçlü ve etkili silâhı, gericilik tarafından da kendi amaçları için kullanılabilir. (Şili'deki acı tecrübe hatırlardadır.) Netekim, Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi, şehir taşıt vasıtalarında çalışan işçilerin ve fırın işçilerinin şüpheli bir teşvik gören grevi ile ilgili olarak halkı uyardı. Merkez Komitesinin bu konudaki bildirisinde şöyle deniliyordu: «Biz, bugün, 25 Nisan hareketinin henüz yerlerinden sökp atmadığı en gerici elemanların bazı manevralar çevirdiklerine ve kendilerine 'sol' denilen serüvenci grupların bilinçli veya bilinçsiz yardımlarıyla, memleketi ekonomik kargaşaya sürüklemeye ve ilk günlerin demokratik kazanımlarını yoketmeye çalıştıklarına tanık oluyoruz». Parti, bundan ötürü, emekçileri daima uyanık olmaya ve faşist kışkırtıcıların manevralarını suya düşürmeye çağırdı. Sosyalist Parti, Portekiz Demokratik Hareketi ve sendikalar da emekçilere aynı çağrıda bulundular.

Geçici hükümet, toplumsal örgütlerdeki bütün devlet idareci ve temsilcilerinin, işletmelerde ve kumpanyalardaki hükümet delegelerinin, tek sözle 25 Nisana kadar atanmış olanların hepsinin derhal bu görevlerinden atılmalarını kararlaştırdı. Bu karar, sözü geçen resmi görevliler, işletmeler içinde iş anlaşmazlıkları çıkmasına yardım ettikleri için alındı.

Bu karmaşık durumda Komünist Partisine gayet büyük bir rol düşüyor. Partimiz, kırk yedisi derin bir gizlilik koşulları altında geçen 50 yılı aşkın varlığı boyunca, demokratik muhalefetin çözümleyici gücü haline geldi. Komünistler, şimdi, ulusal çapta, iyi kurulmuş ve safları hızla büyüyen bir örgüte sahip bulunuyorlar. Parti artık emekçilerin yığınsal politik örgütü oluyor.

Bundan ötürü, şimdiki geçici hükümetin kadrosunda iki önemli bakanlığa komünistlerin getirilmesi rastgele değildir. Bunlardan biri PKP Genel Sekreteri A. Kuyal, diğeri de vaktiyle Portu'da bir banka memuru olan ve banka memurlarının sendikasını gizli polisin ruhu bile duymadan komünistlerin ağır bastığı bir örgüte çevirebilmiş bulunan değerli sen-dikacı Avelino Gonzalviş'tir.

PKP'nin iki bakanla geçici hükümete girmesi, faşist diktatörlüğe karşı yürütülen mücadelede komünistlerin önemli bir rol oynadıklarını kabul ve taktdir edilmesi demektir; Portekiz'in kaderinin belirlenmesine emekçilerin gerçekten katıldıklarının bir kanıtıdır. Bu olay, aynı zamanda, memleketin politik ve sosyal yapılışını yenileme sorunlarının, bu dev sorunların çözümünün, bu yolda hükümet kurumlarınca yapılan çalışmalara komünistlerin de katılmalarını gerektirdiğini göstermektedir. PKP Genel Sekreteri A. Kuyal, 17 Mayıs'ta yaptığı basın toplantısında şunları söyledi: «Eğer komünistlerin Batı Avuranın neresinde en çabuk hükümet kadrosuna girebilecekleri bundan birkaç ay önce sorulsaydı, bu soruya herhalde bu konuda Portekiz'in en sona kalacağı yolunda cevap verilebilirdi. Ama gerçekte böyle olmadı. Devrimci süreç karmaşık bir süreçtir.»

Partimiz, geçici hükümetin hedeflerinin sınırlı bir karakter taşıdığını belirterek, memleketin geleceğinin bu hedeflerin somutlandırılmasına bağlı olduğu görüşünü açıklıyor. «Avante» gazetesi, 17 Mayıs sayısında, hükümetin bir hayli reform yapabileceğini ve yapması gerektiğini, nice vakitli kararlar alabileceğini, fakat bu kadar geniş bir bağlaşma temeli üzerinde kurulmuş olan hükümetin, bir halk hükümeti politikası veya bazılarının istedikleri gibi «sosyalist yönelimli» bir politika uygulayabileceğini beklemenin de gerçek durumdan tamamiyle kopmak ve uzaklaşmak anlamına geleceğini yazdı. Böyle bir şey beklemek, bugünkü bağlaşmayı oluşturan bölümler arasında ancak anlaşmazlıklar yaratabilir, parçalanmaya ve giderek dağılmaya yol açabilir ve böyle bir şey de elbette karşı-devrimin ekmeğine yağ sürer. Şu var ki, bugünkü demok-

ratik hareketin temel hedeflerinden vazgeçme eğiliminde kendini gösteren sağcı oportünizm de en az bunun kadar tehlikelidir.

Kaetano'nun tekpartili devletin yıkıntıları üzerinde 70 kadar politik örgüt meydana geldi. Gazeteler birbiri ardınca bunların manifest ve programlarını yayımlıyorlar. Bu belgelerin çoğunda, geçmişle tamamen ve bir daha dönmek üzere ilişkinin kesilmesi, ulusun olanca çabalarının memleket ekonomisinde, politikasında, zihniyet ve psikolojisindeki Salazar rejimi kalıntının giderilmesi için mücadelede yoğunlaştırılması istekleri belirtiliyor. Fakat bu arada apaçık gerici karakterli örgütler türediği de oluyor. Bu da, sağcıların kuvvetlerini yeniden grupladıklarını ve kendilerini yeni koşullara uyarlamaya çalıştıklarını gösteriyor.

Faşist devlet makinesinin ortadan kaldırılması yolunda artık önemli adımlar atıldı. Fakat henüz faşizmin kökü kazanmış değildir. Faşizmin dolaysız bağlaşıkları, yani Portekiz ekonomisine egemen, yerli ve yabancı en büyük tekellere sahip olanlar henüz alaşağı edilmedi. Aşırı sol grupların yardımcı bir rol oynadıklarının herkes ayırımına varamıyor. Devlet cihazında ve orduda henüz sağılıcı bir «dezenfeksiyon» yapılmadı. Emniyet Genel Müdürlüğü (eski siyasi polis PIDE) ve yeni rejime karşı baltalamalara girişen «Portekiz Lejyonu» ajanlarının bir bölümü hâlâ tutuklanmadı. Diktatörlüğün gümbür gümbür yıkılışı karşısında şaşkına dönen gericilik şimdi toparlanmaya çalışmakta ve öç alma plânları kurmaktadır.

Karşı-devrim tehlikesinin gerçek bir faciaya dönmemesi için, yalnız uyanıklık, temkin ve tedbirli hareket değil, aynı zamanda politik ve ekonomik alanda aktif çabalar gereklidir. Memleketin geleceği, ilerici güçlerin şimdiki durumdan ne kadar çabuk ve edimli olarak yararlanabileceklerine bağlıdır.

İşçi sınıfının ve demokratik hareketin birliğini güçlendirmek, halk yığınları ile silâhlı kuvvetler arasındaki bağlaşımları sağlamlaştırmak, artık elde edilmiş bulunan hürriyetlerin ve Portekiz'de halkın yeğlediği bir demokratik rejim kurmanın başlıca garantisidir. PKP MK Sekreteri O. Rodrigues Pato, Lizbon'da, Bulgar Telgraf Ajansı muhabirine verdiği demeçte özetle şunları söyledi: «Silâhlı Kuvvetler Hareketi ile bağlaşma günden güne sağlamlaşıyor. Partimiz, bu bağlaşmayı kırma ve güçlendirmenin ana sorun olduğu ve kesin zafer bakımından çok büyük rol önem taşıdığı kanısındadır. Bağlaşmanın bozulması karşı-devrime yol açabilir.»

Faşizmin uzun gecesi sona ermiş bulunuyor. Portekiz, havasında endişelerin sezildiği bir sabaha uyanıyor. Yurdum için iyi bir günün başladığına inanasım geliyor.

Mayıs 1974.

Politik kutuplaşma

Fransa'da cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonuçları

Gilbert Waserman

Fransız gazetecisi

Bugün gerek Fransa'da, gerekse yabancı memleketlerde, bu yılın Mayıs'ında öne alınarak yapılan ve sol güçler ortak adayının salt çoğunluğa pek yakın oranda oy aldığı (49,19) son cumhurbaşkanlığı seçimlerinin, memlekette öncekinden çok daha farklı bir durum yarattığını herkes bilmekte ve kabul etmektedir. Biz, olayların gelişmesinden en taze izlenimlerle kaleme aldığınız bu yazıda, sadece yakın geçmişte memleketimizin yaşadığı bu büyük politik mücadelenin bazı noktalarına değinmeye çalışacağız.

FKP MK, sol güçlerin ortak adayının birinci turda kazanması için her şeyi yapmayı kararlaştırdı. Bu karar, parti tarafından yıllardan beri uygulanan politik stratejiye dayanıyordu. 1973 Martındaki parlamento seçimlerinde, kadın ve erkek 10 milyonu aşkın Fransız seçmeni, sol güçlerin ortak hükümet programını oylarıyla desteklediler. O zamandan itibaren, bu programı daha büyük sayıda yurttaşımızın isteği haline getirmek başlıca ödev olmuştu. Enflasyonun durmadan büyümesi, eş görülmek fiyat yükselişleri yüzünden satınalma gücünün düşüşü, yığınsal işsizlik tehlikesi gibi olaylar, yönetici çevrelerin sistemi ve politikası içinde bunalım tehlikesiyle karşı karşıya olan Fransız halkının birleşmesi sürecini güçlendiriyordu.

Doğaldır ki, seçimlerin birinci turuna Komünist Partisinin kendi adayını ileri sürerek katılması da stratejimize ters düşmezdi. Fakat bunun için gerekli koşulların henüz olgunlaşmadığı, çoğunluğun cumhurbaşkanlığı görevine bir komünist adayın seçilmesini desteklemeye henüz hazır olmadığı apaçık ortadaydı. Kaldı ki, sol güçlerin iki adayla seçimlere katılması da, sağcıların, ortak program etrafında birleşmiş partiler arasında anlaşmazlıklar çıkartma yolundaki manevralarını kolaylaştırabilir ve belki de ikinci turda halk güçlerinin adaysız kalmaları sonucuna vardırabilirdi. Bunun yerine, ortak bir aday ileri sürülmesi, daha birinci turda, sol güçlerin ortak program temil üzerinde oluşan bağlaşımin sağlamlaşması için en elverişli koşulları yaratıyordu.

FKP Merkez Komitesinin bir ortak aday gösterilmesi için hemen her şeyi yapma kararı, geniş yığınlarca gayet olumlu karşılandı. Daha aynı gün, Komünist ve Sosyalist Partilerine her taraftan telgraflar, kararlar ve dilekçeler yağdırılmaya başlandı. Üçüncü günü, ortak programda imza-

ları bulunan partiler (FKP, Sosyalist Partisi ve Sol Radikaller Hareketi), Sosyalist Partisinin Birinci Sekreteri François Mitterrand'ın ortak aday gösterilmesi hususunda anlaşmaya vardılar.

Genel Emek Konfederasyonu'ndan sonra, işçi hareketinin ve demokratik hareketin, daha önce ortak programı desteklememiş olan Fransız Demokratik Emek Konfederasyonu, Halk Eğitimi Federasyonu, Birleşik Sosyalist Partisi gibi diğer temsilciler de birleşik sol güçlerden yana mücadeleye katılmaya karar verdiler.

Seçim mücadelesinin ilk safhasında sağcılar cephesinde bir endişe havası ağır basarken, sol güçler, kampanyaya birlik, amaçta açıklık ve kendine güven havası içinde girdiler. Birkaç yakışsız çatışmadan ve bazı ikinci dereceli önemde kaçamak adaylıklarından sonra, daha önceki çoğunluk üç eylem adamının adaylığı üzerinde karar kıldı: Jacques Chaban-Delmas (Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği), Valéry Giscard D'Estaing (Bağımsız Cumhuriyetçiler Ulusal Federasyonu) ve Jean Royer (Tur şehri valisi).

Gericilik cephesinde çeşitli kollar arasındaki çatışmalar, yönetimlerinin yürekler acısı sonuçlarını maskelemeye, bu işin adamı olmadıklarını gizleme ve sorumluluktan yakayı kurtarmada en elverişli tarzın aranmasından ileri geliyordu. Fakat gericiliğin esas amacı, bu parçalanmışlık koşullarında da, sol güçlerin ortak adayının yolunu kesmek, daha önceki politikayı sürdürme ve güçlendirme olanağı bulmaktı. Ama değişim istek ve emelleri halkın öyle büyük bir çoğunluğunu sarmıştı ki, sağ cephe adaylarının her biri de değişimlerden yana görünmek zorunda kaldılar. Böylece de, sağcılar, iki tur arasında tepe noktasına çıkan bir «vaatler yarışı»na giriştiler.

Seçim kampanyası olağanüstü bir gerginlik içinde geçti. Parti örgütlerimiz, bütün komünistler olanca güçlerini seferber ettiler. Partimiz, ortak programı onaylayıp imzalamış bulunan diğer partilerle birlikte, Paris'teki 100 bin kişilik mitingte en tepe noktasını bulan bütün ortak aksiyonlara katıldıktan başka, ayrıca kendi kampanyasını da yürütüyordu. Bu kampanya güçlerin alabildiğine gerilimi içinde ve gelişen mücadele içinde partimizin varlığını en iyi biçimde gösterebilme çabalarıyla geçiyordu.

Bu gerilim ve çabalar, ortak programla önerilen kararları, bu programın taraftarlarını artırmak üzere, daha geniş ve daha tam olarak açıklama gereğinden ileri geliyordu. Bu aynı zamanda, seçmenleri sol güçler ortak adayını desteklemekten vazgeçmeye yeltenerek, anti-komünist histeriyi körüklemek üzere güçlü bir propaganda cihazından yararlanan gericiliğe karşı direniş gösterilmesi gereğinden doğuyordu. Bu suretle, partimizce yürütülen kampanya, halk güçlerinin zeferine götüren yoldaki engelleri ortadan kaldırmayı hedef tutuyordu.

Çabalarımız seçimin birinci turunda büyük bir başarıyla sonuçlandı. Oyların $\frac{0}{10}$ 43,36'sını kazanan François Mitterrand, diğer adayları bir hayli geride bıraktı. Sol güçler ortak programını imzalamış bulunan partiler, 1973 parlamento seçimlerine kıyasla hemen hemen 1 milyon daha fazla oy aldılar. Kazandıkları oy oranı bakımından François Mitterrand'dan sonra Giscard D'Estaing ($\frac{0}{10}$ 33), daha sonra da Golist aday Chaban-Delmas ($\frac{0}{10}$ 15'ten az) geliyordu.

Chaban-Delmas'ın açık yenilgisi, seçmenlerin artık değişimlere susamış almalarından, çoğu seçmenlerin de memleketin şimdiki durumunun ve içinde bulunduğu güçlüklerin başlıca sorumunu haklı olarak Golist Partiye (CDB) yüklemelerinden ileri geliyordu. Tekelci bujuvazinin daha çok Giscard D'Estaing'e belbağlıyarak tutumunu duruma göre ayarladığı görüldü.

İkinci tura geçen iki aday, açık politik kutuplaşmanın ender bir örneğiydiler; Bir yanda, işçiler, demokratik ve ulusal güçler bağlaşımının adayı F. Mitterrand, öte yanda sağcı gerici güçlerin adayı olan ve «Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği»yle birleştikten sonra, reformist ve merkezilerden aşırı sağ faşist elemanlara kadar bütün sağ güçlerin dahil bulunduğu yıpranmış ve bölünmüş koalisyonun başına geçen Giscard D'Estaing.

Seçim kampanyası birinci turda da olağanüstü bir gerginlik içinde geçti. Ama ikinci turda bu gerginlik eşi görülmedik bir dereceye vardı. Öyle ki, Fransa tarihinde ilk defa olarak, seçimlere, seçmenlerin $\frac{0}{10}$ 87'si katıldı. Bunun için, anti-komünizm, bütün sağcı güçleri solun ortak adayının yolunu kesme çabalarında birleştiren biricik etken oldu. Kampanyada, ortak programın özlüğünü uluorta değiştirip yozlaştırma çabalarının yanısıra, sol güçler adayının kazanması halinde komünistlerin hükümete katılmaları ve ne oranda katılacakları sorunu merkezi bir yer tutuyordu «hükümet 20 üyeden kurulacak olursa, 6–7 bakanlığın komünistlere ayrılması sözkonusuydu». Sonunda, seçmenlerin bu konuda sözlerini söylemeleri isteniyordu. Bu da sol güçlerin üstün başarısına daha büyük bir anlam kazandırıyordu.

İkinci turda, birincisinde Chaban Delmas'ın adaylığı için oy kullanmış olan birçok Golist, Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği'nin direktiflerine uymadılar ve kanılarınca Atlantik Paktı görüşlerini tutan mareşal Peten'in devamacılarının sempatisine dayanan ve ulusal bağımsızlıktan vazgeçmeye hazır bulunan sağ'ın adayına oy vermediler. General de Gaulle'ün bazı eski bakanlarının da aralarında bulunduğu bu elemanlar ve çevreleri oylarını F. Mitterrand'da verdiler. Bu da seçmenlerin Golist kesimi içindeki büyük ayrımları gösteriyordu.

19 Mayıs'ta yapılan ikinci tur seçimlerinde F. Mitterrand hemen hemen

13 milyon, yani birincisinden iki milyon daha fazla oy aldı. Bu önemli bir başarıydı. Şimdiye dek, birleşik sol güçler bu ölçüde ve politik bakımdan bu kadar önemli bir sonuç elde edebilmiş değillerdi. Eminiz ki, eğer 18–21 yaşlarındaki gençlerin de oy hakkı olsaydı, F. Mitterrand her halde bu seçimi kazanacaktı. Şunu da önemle belirtelim ki, sol güçlerin ortak adayına her şeyden önce emekçiler ve gençler oy verdi. Bir başka deyişle, Fransa'nın geleceği F. Mitterrand'da oy verdi.

Kamuoyu yoklamasının verilerine göre, işçilerin % 75'i, memurların ve orta teknisyen kadroların % 52'si ve genç seçmenlerin % 60'ı sol güçler adayı F. Mitterrand'da oy verdiler. Giscard D'Estaing % 1,6 çoğunluğu daha çok emeklilerin ve ev kadınlarının, yüksek idare personelinin ve serbest meslek sahiplerinin oylarıyla sağlıyabildi.

Bundan başka, sağ güçlerin adayının, iktidarın elindeki bütün araçlara ve para desteğine sahip olduğu, bunlardan alabildiğine yararlandığı gerçeğini de gözönünde bulundurmamız gerekiyor. Ayrıca, seçmenlerin aklını çelmek için bütün demagoji ve sahtecilik makinesini de alabildiğine çalıştırdılar. Ve buna karşın, sağ güçlerin adayı ancak pek küçük bir oy çoğunluğuyla seçilebildi. Seçilen aday artık alacalı ve bölük pörçük, memleketin karşı karşıya bulunduğu hiçbir ciddi problemi çözmekten âciz bir koalisyanı dayanarak Fransa'yı yönetmeye çalışacaktır. Yeni cumhurbaşkanının, seçim kampanyasına esirgemediği bol keseden vaatlerini emekçilerin kendisine her fırsatta hatırlatacaklarını gözönünde bulundurması gerekiyor. Bütün bunlar, Fransa'da tekeller iktidarının bu seçimlerle ancak bir erteleme süresi kazandığını gösteriyor.

Fransız Komünist Partisine gelince, seçimlerin ertesi günü yayımlanan Politbüro bildirisinde açıklandığı üzere, «FKP, bundan böyle de kendine güven atmosferi içinde ve güçlerinin gitgide artmasına dayanarak, emekçilerin ve halk yığınlarının menfaatlerini savunma yolunda, memleketi bunalım durumundan çıkarabilecek olan köklü reformların yapılmasına olanak verecek politik değişimleri amaçlayan çetin mücadelesine devam edecektir.

Partimiz, henüz gerçek değişimlerden yana geçememiş gelişme halindeki halk hareketine katılmayı göze alamamış olan kadın ve erkek Fransız seçmenlerini inandırıp kazanabilmek için bütün gücüyle çalışacaktır».

Politbüro, aynı zamanda partiye yeni üyeler çekilmesi ve yeni taban örgütleri yaratılması için, «demokrasinin zaferi uğrunda Fransız halkının bağlaşımları» şiarı altında olağanüstü geniş bir kampanyaya girişilmesini kararlaştırmış bulunuyor.

Bizim için günümüzün sloganı «Fransız halkının birleşmesi ve savaşkan bağlaşımlarının sağlanması»dır.

Dünya görüşü ayrımları ve politik işbirliği

Marksistlerle katolikler arasında görüşme

Komünistler, barış ve sosyal ilerilik mücadelesinde hristiyanlarla işbirliğine büyük bir önem veriyorlar. Birçok ülkede bu işbirliği konusunda artık bir hayli tecrübe edinilmiştir.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, içinde bulunduğumuz aşamada komünistlerle hristiyanların işbirliği konusunda neler düşündüklerini açıklamaları ricaıyla Marksist bilgin ve katolik teologlara başvurdu. Böylece, Viyana Üniversitesi Törebilim ve Sosyal Bilimler Enstitüsü direktörü prof. R. Vayler, Viyana Üniversitesi Teoloji Fakültesi Dinsel Hukuk Enstitüsü direktörü prof. A. Dordet, SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü direktör yardımcısı prof. N. Kovalski, Avusturya Komünist Partisi MK üyesi, Lâypsig «K. Marks» Üniversitesi öğretim üyelerinden prof. dr. V. Holliçer Prag'da, Yazı Kurulumuzda yuvarlak masa etrafında biraraya gelerek, aşağıda yansıttığımız görüşmeyi yaptılar.

V. Holliçer. Marksistlerle hristiyanlar arasında işbirliği yalnız olanaklı değil, aynı zamanda son derece gereklidir. Bu işbirliği zamanımızın reel sosyal ihtiyacına uygundur. Yeryüzünde çoğu emekçi olmak üzere bugün 1 milyar kadar hristiyan dindar vardır ve bunların 600 milyonu katoliktirler. Komünist hareketinin, böylesine büyük ve yoğun bir halk kesimini dikkate almaması düşünülemez. Biz bu karşılaşmamızda, elbette bunların dindarlık derecesi sorununun görüşecek değiliz.

Günümüzde «diyalog» kavramının kendisi üzerinde, diyalog ile işbirliğinin bağıntısı üzerinde gitgide uzayan tartışmalar yapılıyor. Bana kalırsa, diyalogun özlüğü, açık ve dürüst bir cepheleşme ister. Somut problemlerin çözümü için ortak eylemleri amaçlayan bir mücadele gerektirir. Diyalog kavramından menfaatlerin ortak olduğu politik ve sosyal alanlarda pratik işbirliği sonucu çıkarılması gerekir. Barışsever ve demokratik güçlerin birleştirilmesine katkıda bulunacak böyle bir işbirliği olmadıkça, tartışma anlamsızdır.

R. Vayler. Hristiyanlar, ilerilik uğrunda çalışan insanlarla diyaloga büyük bir önem veriyorlar. Biz, komünistlerin, ilerici güçlerle işbirliğine oldum olası hazır bulunduklarını biliyoruz. Bunun, Oktobr Devrimi tarihinde ve Sovyet Rusya'nın varlığının ilk yıllarında, ünlü ve önemli bir belge olan Barış Buyruktusu gibi birçok örneği vardır. Öte yandan, bazı

nedenlerle çeşitli sosyal hareketler arasında anlaşmazlık ve çatışmaların çıktığı da bir gerçektir. Fakat bugün, devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını ve insanlığın ilerlemesini sağlamak amacıyla işbirliğini gerçekleştirmenin bütün gerekli koşulları meydandadır.

Ben diyalogu şöyle anlıyorum: Diyalog, her şeyden önce, karakterini belirli bir sosyal tutum çizgisinin ortaya koyduğu bir tartışmadır ve tarafların kendi kanıları bakımından olanağı bulunan ve barışın menfaatleri açısından gereken yerde işbirliğini gerçekleştirme amacını güder. Diyalog, tarafların kendi inanç ve kanılarından vazgeçmeleri anlamına gelmez.

Diyalog aynı zamanda halklar arasında temasların gelişmesine yardım eden ve devletler arasında barış içinde yanyana yaşamayı pekiştiren bir ortak sosyal-politik eylemdir. Fakat, diyalog, partnörün daha iyi anlaşılması amacını güden ve onunla işbirliğine hazır olmayı gerektiren bir cepheleşme ögesini de içerir. Bana öyle geliyor ki, Moskova'da yapılan Dünya Barışsever Güçler Kongresi güzel bir diyalog örneğidir. Bu kongrede, çeşitli değerlere, inanç ve kanılara saygı koşulları içinde serbest ve açık konuşmalar yapılabilmektedir. Kongrede, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'in yaptığı önemli konuşma, bence, ayrı dünya görüşlerine sahip gruplar arasında hangi sorunlar üzerinde diyalog olanakları bulunduğunu tam olarak belirlemektedir.

Diyaloga hazır bulunuşma, karşılıklı saygıya dayanan ilerici bir sosyal tutumdur. İşte ben böyle bir tutumla, dünya gelişmesinde kendisine çok önemli bir rol düşen Sovyetler Birliğine saygı duyuyorum. Sovyetler Birliğinin barış ve ilerilik gücü olduğu inkâr edilemez.

A. Dordet. Hristiyanlık, barış ve toplumla ilgili görüşlerini açıklarken, bazen, başka fikirlere de kulak verme iyiniyetini göstermekten kaçınıyordu. Daha çok, toplumun ve devletin oluşumu üzerinde etki yapmaya çalışıyor, fakat şans bu yönde kendisine her zaman yardımcı olmuyordu. Hristiyanlığın, örneğin feodal sistemi ve sonra da kapitalizmi yeğlediği zamanlar oluyor, şu veya bu toplumsal düzenin yasalığını Kutsal Kitap, yardımıyla temellendirmek istediği görülüyordu. Biz hristiyanlar, Marksistlerle karşılaşmalarımızda, şimdi de, bizleri ayırıcı bir set yerini tutan sözkonusu tutumu bir hayli açıklayarak, uyarıcı olan bu tarihsel geçmişin ağırlığını gözönüne almadan hareket edemiyoruz.

Hristiyanlık Marksistlerle diyalog konusundaki tutumunda, kimden geldiğine bakmaksızın sosyal ilerlemenin kabulü ve geliştirilmesi, her şeyden önce insanlığın selâmetinin gözönüne alınması, komünizmin ve sosyalist devletlerin küçümsemez bir gerçeklik olduğu belirtilerinden hareket etmektedir. Yoksa, dünyanın önemli bir kesiminde hristiyan kiliselerinin insanlığın selâmeti için çalışmamaları tehlikesi ortaya çıkar.

N. Kovalski. Marksistlerle hristiyanlar arasında işbirliği, çağdaş dünya gelişmesinin özelliklerinden ileri geliyor. Taraflardan her biri doğallıkla kendi dünya görüşü mevzilerinden hareket etse bile, olağanüstü önemli çağdaş problemlerin çözümünde menfaat ortaklığı bu işbirliğinin temelini oluşturuyor.

Diyalog amaç değil araçtır. Yani diyalog olsun diye diyalog yapılmaz. Bence, bazan değişik ideolojiler temsilcilerinin karşılaşmalarına özgü görünen yetersizliklerden biri, kimi ahvalde, işin aslına, yani çağdaş koşullarda somut eylemlere, işbirliğini ve elbirliğiyle hareketi pratik olarak sağlama yollarının görüşülmesine en çok dikkat edileceği yerde, sadece felsefi fikirlerin kıyaslanmasıyla yetinilmekte olmasıdır.

Marksistler, emperyalizme karşı, tekellere karşı, barış, demokrasi ve sosyal ilerilik için mücadeleye katkıda bulunabilen bütün güçlerin birliğinden yanadırlar. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısı, devrimci işçi hareketinin geniş dine inanan yığınlarıyla anti-monopolizm ve anti-emperyalizm temeli üzerinde bağlaşma kurabileceklerine işaret etti. Toplantı, harp ve barış, kapitalizm ve sosyalizm, yeni-sömürgecilik ve azgelişmiş memleketler gibi problemler üzerinde katoliklerle ve diğer dinlere mensup inanç sahipleriyle diyalogun güncel bir gereksinme olduğu sonucuna vardı. Dindar yığınlar ancak geniş temaslar ve ortak çıkışlar yoluyla, anti-emperyalist mücadelede ve sosyal dönüşümleri gerçekleştirmede aktif bir güç haline gelmektedirler.

Barışa «evet»

R. Vayler. 1963 yılında Papa Yohannes XXIII «Pacem in Terris» genelgesini yayımladı. Bunun anlamı şudur: Yeryüzünde bütün iyiniyetli insanlar için barış. Papa'nın bu genelgesi, somut eylemler yolunu gösteren bir çağrıydı; hristiyanların barış yanlısı diğer güçlerle nasıl ve hangi koşullarda işbirliği yapabilecekleri ve yapmaları gerektiği hakkında bazı fikirler içeriyordu. Papa Paul VI.'nın «Populorum Progressio» genelgesi, bütün iyiniyet sahiplerini, yoksulluğa, cahilliğe vb. son vermek amacıyla silâhsızlanmaya gidilmesi için elbirliğiyle çaba göstermeye çağırıyordu. Paul VI. son Noel mesajında, barış dâvasını tek tek onaylamanın toplu ve yığinsal bir nitelik alması gereğini belirtiyordu. Barış halkların inancı ve kanısı olmalıydı.

Bizce, Papa Yohannus XXIII ve Paul VI.'nın barıştan yana konuşmaları da, Sovyetler Birliğinin ve komünist partilerinin uluslararası güvenliği sağlama yolundaki çabaları gibi, insanlığın başından bir harp felâketi tehlikesinin uzaklaştırılmasına ve halkların mutlu bir hayata kavuşmaları koşullarının elden geldiğince çabuk yaratılmasına yönelik eylemlere şevk

ve hız vermektedir. İnsanlığın menfaatlerinin gerektirdiği yerde ilerici bir işbirliğini gerçekleştirmek üzere diyaloga girilmesi gereği de bu ilkesel tutumdan ileri gelmektedir.

Barişa «evet» diyenlerin hangi inanç ve kanılardan hareket ettikleri o kadar önemli değildir. Bu «evet»in barışı içtenlikle isteyenlerin hepsi tarafından söylenmesi çok daha önemlidir. V. İ. Lenin'in ve Dışişleri Birinci Komiseri G. Çiçerin'in öğretilerinden doğan biçimiyle barış içinde yanyana yaşama fikri, bütün insanlık için şükranla kabul edebileceğimiz bir armağandır. Bence, bu fikir, bizi, diyalog teorisini pratikle yakından bağlı olarak geliştirmekle yükümlüyor. Bu fikir, ayrı sosyal sistemlerin işbirliği ve uzun süre barış içinde yanyana yaşamaları perspektifini açıyor.

Barışsever güçler, aralarında anlaşabilmeleri için barışı tehdit eden her tehlikeye karşı birlikte hareket etmelidirler. Bu tehditlerden biri de, insanların ve ırkların hangi biçimde olursa olsun baskıya tabi tutulmasıdır. Eski sömürgeler kesimlerinde halkların kesin ulusal kurtuluş hareketlerinin desteklenmesi gerekmektedir.

Avrupaya gelince, bu kıtada işbirliğinin büsbütün özel bir alanı, yani bir kolektif güvenlik sistemi yaratma sorunu ortaya çıkmaktadır. Vatikan, pratik olarak, 150 yıldan beri ilk defa, eşit haklı bir üye sıfatıyla, bu geniş Avrupa genel forumuna, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na katılmaktadır. Dikkat edilirse, Vatikan'ın bu konferansa çağırılması fikri hem kapitalist memleketlerden, hem de sosyalist ülkelerden gelmiş bulunmaktadır.

A. Dordet. Diyalogta daha büyük bir somutluk gerektiği fikrini desteklemek istiyorum. Böyle somutlandırma örneklerinin henüz yeteri kadar çok olmadığını da itiraf etmeliyiz.

Uluslararası barış, hristiyanların Marksistlerle işbirliğinin pratikte mümkün olduğu önemli alanlardan biridir. Viyetnam harbi sırasında, epey büyük sayıda hristiyan ve bunların önderleri, harbe bir an önce son verilerek barış imzalanmasından yana olduklarını açıkladılar. Bir başka perspektif alanı da, barış yararına bilimsel işbirliğidir. Ayrımına varılmıyan çalışmaları daima belirgin başarılar izliyor. Federal Almanya'dan bir meslektaşım, bana, mademki Sovyet bilginleriyle işbirliği yapıyorsunuz, o halde komünizmi destekliyorsunuz, dedi. Ben de kendisine, bilimin bölünemeyeceği ve uluslararası barışa yol açmakta olduğu cevabını verdim.

N. Kovalski. Şimdi komünistler de, hristiyanlar da, uluslararası durumda bütün ilerici güçlerin eylemi sayesinde, SBKP XXIV. Kongresince belirlenen Barış Programı'nın hayata geçirilmesi sayesinde sağlanabilen

değişimlerin kalımlı hale getirilmesiyle ilgili birçok ortak problemle karşı karşıya bulunuyorlar.

Örneğin, Avrupa güvenliğinin sağlanması dâvasında işbirliği başarıyla gerçekleştiriliyor. Toplumsal güçlerin Brüksel'de yaptıkları Avrupa'da güvenlik ve işbirliği konulu toplantıya katoliklerden de büyük sayıda temsilci katıldı. 1973 Aralık ayında, Brüksel'e bağlı Overeyse'de, Uluslararası Avrupa Güvenlik Komitesi'nin ve Belçika Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu'nun örgütledikleri bir toplu bilimsel görüşme yapıldı. Bu görüşmede, Avrupa güvenliği sorununun sosyal yönlerinin çözümüne elbirliğiyle katılma problemleri ele alındı. Kısacası, Avrupa güvenliğinin sağlanması dâvasında işbirliğine daha pek çok örnek gösterilebilir.

V. Holliçer. Diyalogta somutluk gerektiği tezi, diyalogun reel hayat problemlerine ve bu arada barış için ve uluslararası ilişkilerde barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin yerleşmesi için mücadele problemlerine yönelişinde daha dikkatli davranılması tezi, elbette doğrudur.

Avrupa kapitalist memleketlerinin komünist partileri, hristiyanlarla işbirliğine ve diyaloga büyük bir önem veriyorlar. Brüksel Konferansı'nın (1974 Ocak ayı) politik bildirisinde şöyle deniliyor: «Hristiyanların şimdiki toplumda bunalımlardan doğan tehlike karşısında gitgide derinleşen düşünceleri, aralarından birçoğunu, bu toplumun adaletsizliklerini görüşme konusu yapmaya yöneliyor ve bu toplumda köklü bir dönüşüm gerektiği sonucuna varıyor. Hristiyanların bu konudaki endişeleri kilise ortamına da yansıyor. Hristiyan emekçileri arasında ve bunların bazı örgütlerinde sosyalizme doğru eğilim artıyor. Komünist partileri dindar olan ve olmıyan emekçiler arasındaki bu evrimi, bu yakınlaşmayı dikkatle izliyorlar. Bu partiler, hristiyan halk yığınlarının öncü güçleri ve temsilci örgütleriyle ortak hedeflere yönelik toplu eylemlerden yana olduklarını açıklıyorlar. Ve halkın isteklerinin savunulması ve sosyalizm uğrunda mücadelede, dinî inanç ayrımı gözetilmeksizin, karşılıklı saygı temeli üzerinde, emekçiler arasında toplantılar, görüşmeler yapılmasını ve ortak eylemlerde bulunulmasını gerekli sayıyorlar. Bu doküman, uluslararası barış ve sosyal ilerleme sorunlarının olumlu biçimde çözümünü amaçlayan işbirliğinin komünistlerce zamanın buyruğu sayıldığını gösteriyor.

Sosyal alanda

N. Kovalski. Komünistlerle hristiyanların başarıyla işbirliği yaptıkları önemli bir alan da sosyal ilerilik mücadelesidir. İşçi, sendika, gençlik, kadın hareketlerinde ve diğer sosyal hareketlerde başarılı işbirliği gitgide yaygınlaşıyor. Bu işbirliğini, kapitalist toplumda çelişkilerin keskinleşmesi, bu toplumda bilimsel-teknik devrimin emekçiler bakımından

olumsuz sonuçları, bu süreçle bağlı güçlükleri işçi sınıfının sırtına, emekçilerin sırtına yükleme çabaları şartlandırıyor. Çokuluslu tekellerin eyleminin de çalışan insan için güçlükler doğuran nispeten yeni bir kaynak olduğunu belirtmeden geçemeyiz. Çokuluslu tekellere karşı mücadele bütün anti-monopolist güçlerin sınıksız birlikteliğini gerektiriyor.

İşbirliği yapma zorunluluğu, enerji bunalımı, döviz bunalımı ve kapitalizmin diğer kriz durumları koşullarında arttıkça artıyor. Bu durumda, emekçilerin menfaatlerini sağlama problemi, en değişik yönelimli sendika ve işçi örgütlerinin ve bu arada hem komünistlerin, hem de hristiyan emekçi örgütlerinin karşısına bütün ciddiyetiyle dikiliyor.

Kapitalist ekonominin kanunları, dindar olan ve olmıyan emekçiler arasında, komünist emekçilerle başka partilerden emekçiler arasında ayrım yapmaz. Sermayenin karşısında bunların hepsi sömürü öbeğidir. Bu yüzden işçi sınıfının başlıca ideolojik-politik kolları birbirinden ayrılmış derecede ve değişik etmenlerle de olsa, anti-monopolist mücadeleye katılmaya başlamaktadır. Ortak düşmanın varlığı, tekellerin saldırısını geriletmek, emekçilerin haklarını genişletmek ve daha geniş plânda da sosyal ilerilik hedeflerine ulaşabilmek için, bu kolları oluşturan güçlerin sınıksız birleşmeleri zorunluluğunu doğurmaktadır.

R. Vayler. Katolik sosyal öğretisi, emekçi sınıfının problemleri üzerinde büyük bir dikkatle duruyor, zira katolik sosyal hareketinin genişlemesi öncelikle bu türden sorunlarla yakından ilgili bulunuyor. Hristiyan sendikaları ve gençlik örgütlerinin, hristiyanlarda sosyal sorumluluk duygusunun oluşmasında katkıları vardır.

Şimdi çokuluslu konsernlerin ekonomik diktasına karşı gereken tedbirlerin alınması yönünde bütün dünyayı ilgilendiren sorunlar ilerli sürüyor. Çokuluslu konsernlere değgin somut sorunlarla ilgili eylemlerde uluslararası birliğin, olanaklar ölçüsünde sendikal hareketin bütün grupları arasında işbirliğinin faydası meydandadır.

Dünya topluluğunda bunun ayrı kesimlerinde meydana gelen olaylar arasında sıkı bir karşılıklı bağıntı vardır. Örneğin, Şili'de esef verici olayların yer alması, Avrupada'da değişik ideolojik yönelimli grupların işbirliğini güçleştirmektedir. Yeryüzünde, İspanya'da olduğu gibi, halkların demokratik haklardan yoksun edildiği ülkelerin bulunması ve kilisenin bu ülkelerde varolan politik sistemlere dayanışma göstermesi de diyalog üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır.

A. Dordet. Gerçekten, Şili'de yer alan politik olaylar yüzünden, hristiyanların belki de birçok sorunun ele alınmasına fırsat verebilecek bir somut diyalog olanağından yoksun duruma düşmelerine ne kadar esef etsek yeridir.

bazı örnekler vermek istiyorum. Avusturya'da hristiyan sosyal düşünüyü Bugünkü durumu iyi açıklayabilmek için, biraz geçmişe yönelmek ve tarihi, K. Vogelsang'ın (!) hristiyan sosyal öğretisi fikirlerini geliştirmeye başladığı zamanlarda hristiyanlığın adeta feci bir durumda bulunduğu tanıklık eder. Bilindiği gibi, onun sosyalist olduğundan kuşkulananmaya başlarlar. Sarayın desteklediği kilise rejimi çevreleri kendisine karşı cephe alırlar. Hristiyan Sosyal Partisinden de aynı biçimde kuşkulanırlar. Hristiyan sosyal öğretisini tutan kimseler, o tarihsel dönemde örs ile çekiç arasında kalırlar. Tepedekiler, bunlara, bir hayli sola kaydıkların düşünerek, kuşkuyla bakarlar; işçiler ise bunların kişiliğinde ancak sermayenin gizli hizmetkârlarını görür ve kendilerine güven beslemezler. Her hangi bir anlaşmazlığa yer vermemek düşüncesiyle şunu da belirtiyim ki, şahsen ben de, Hristiyan Sosyal Partisinde, hristiyanlığın sosyal öğretisi prensiplerini hayata geçirebilecek bir araç ve olanak görmüyorum. Bu tür partiler, belirli tarihsel koşullar içinde zaman zaman ortaya çıkıyor ve hristiyanlar bunların gerekliliğini veya yararını değişik tarzlarda yorumluyorlardı. Umarım ki, verdiğim bu örnek, diyalog yolunda bugün de karşılaşılan güçlükleri yeterince açıklamaktadır.

Sosyal alanda işbirliğine gelince, bunun hangi biçimde ve hangi araçlarla uygulanmasının en verimli olacağını zaman gösterecektir. Genellikle, hristiyanlarla Marksistler arasında işbirliğinin açlığa, yoksulluğa, bilgisizliğe karşı yöneltmiş olduğunu, bunun doğal çevreyi koruma alanında ve diğer birçok alanda da sağlanabileceğini kesinlikle söyleyebiliriz. Tüm sosyal esinlik ve adalet konuları sosyal alanda işbirliği konusu olmalıdır.

İşbirliği üzerinde etki yapan etkenlere gelince, bunları, politik gerçelik, ekonomik menfaat ve aynı zamanda tarafların temsilcileri arasında kişisel temasların geliştirilmesi olarak sıralıyabiliriz.

V. Holliçer. Sosyal alanda işbirliğini genişletmenin başlıca etkenleri nelerdir? En başta gelen etken, bizleri daima fikir yürütmeye ve birçok problem üzerinde tekrar tekrar düşünmeye yöneltten, bütün olumlu ve olumsuz yanlarıyla, bilimsel-teknik devrimdir. Bu devrimin olumsuz yanlarını, azami kâr prensipi üzerinde kurulmuş olan belirli toplumsal düzen şartlandırmaktadır.

Bir diğer etken de, kapitalist toplum düzenini değiştirmenin mümkün ve gerekli olduğu kanısının yığınlar arasında geniş ölçüde yayılmasıdır.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi zaferiyle başlayan toplumu yeni baştan kurma sürecinin çok büyük önemi vardır. Avrupa'da ve Avrupa dışında birçok memleketin devrimci gelişme süreciyle devam ettirilen bu dönüşüm,

(!) Karl von Vogelsang (1818–1890), Avusturyalı sosyal katolisizm ideologu. not. red.

bugün bütün kıtaları saran ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinde canlı simgesini bulmaktadır. Bu hareketlere, komünistlerin yanı sıra, aralarında pek çok dindarın da bulunduğu başka sosyal-politik fikir ve dünya görüşü yönelimlerine sahip kimseler de katılıyorlar. Dönüşümlere muhtaç dünyanın değiştirilebilir olduğu inancı, neyin yapılacağı ve bunda hangi biçimlerin üstün tutulması gerektiği konusundaki tartışmalar bakımından önemli bir etmen olmaktadır. Ve nihayet, barış sorunu sosyal ilerlemeden ayrılmıyacağı için, insanların barış özlem ve emelleri de olağanüstü bir önem taşımaktadır. Aslolan, dünya halklarını, artık atomlu veya «olağan» hiç bir harbin hiç bir zaman tehdit etmemesidir.

Bütün bu etkenler bilimsel-teknik devrim, toplumumuzu değiştirme çabası ve aynı zamanda halklar arasında sürekli barışa ilişkin menfaat ortaklığı işbirliği konusunu kesinlikle zamanımızın gündemine getirmiş ve olanaklı kılmış bulunuyor. Bugün böyle işbirliğine en geniş bir karakter kozandırabilmek için gerekli bütün koşullar vardır. Bilginlerin ödevi, somut işbirliği sorunlarının yığınlar tarafından geniş ölçüde görüşmelerle çözümü dâvasına, az da olsa, katkıda bulunmaktır. Bu takdirde diyalog yeni bir nitelik kazanacaktır. Bizim eylemimiz bu yönde gelişmelidir.

Burada sözkonusu edilen Şili olayları, elbirliğiyle eylemin, özellikle komünistlerin ve katoliklerin büyük bir örgütlü güç oldukları yerde gerekli olduğunu gösterdi. Şili'de olup bitenlerin (faşist cuntanın ikidara gelişinin) önemli bir kısım suçu E. Frey'e ve onun arkasındaki klerikal kuvvetlere düşmektedir, zira bölücü eylem yolunu tutanlar bunlardır. Şili'de profesör Dordet'in haklı olarak belirttiği gibi, sosyal ilerleme problemlerinin çözümünde komünistlerle katolikler arasında pratik olarak geniş ölçüde bir işbirliğini geliştirme olanağı vardı. Şili olayları, eylemlerde böyle bir birlik sağlanmanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha doğrulamış bulunuyor.

İdeolojiler mücadelesi ve ortak menfaatler

R. Vayler. Dünya görüşü ayrımı, hristiyanlarla Marksistler arasında işbirliğine engel değildir. Diyalogun şu iki yanını iyice somutlandırmak gerekir: Diyalog bir ideolojik Haçlı Seferi anlamına gelemmez; geçici pratik çıkarlar yüzünden çürük uzlaşmaları kapsamakla da sırf pragmatik karakterli olmamalıdır.

Dünya görüşü ayrımı, diyalogun partnörlerinin görüşleri üzerinde doğallıkla etki yapar. Ayrıca, hristiyanların görüşünü, içinde yaşadıkları politik ve sosyal koşulların etkilediği de dikkate alınmalıdır. Bunların bir bölümü, dünyanın, sosyal soruna çözüm bulmanın henüz çok uzak olduğu, emekçilerin bir sömürge ve yarı-feodal ezgiye tabi tutuldukları kesimlerinde yaşıyorlar. Diğer bir bölümü, kendi özel problemleri olan gelişmiş

sanayi devletlerinde bulunuyorlar. Sosyalist ülkelerdeki hristiyanlar da az değildir. Komünist hareketinin, 1917 Oktobr Devrimi'nden başlayarak, tek devlette birleşmiş bir ulusal cumhuriyetler sistemini başarıyla meydana getirmiş olması, bu sistem içinde halk gruplarının ve ulusların, dünyanın en büyük komünist partisinin yönetimi altında kendi kanıları uyarınca komünizmi kurmakta olmaları, dindarlar üzerinde de damgasını elbette vurmuştur. Böylelikle, politik ve sosyal etkenlerin hristiyanlar üzerindeki etkisi dikkate alınırsa, artık eşitsiz sosyal görüşlerin diyalog açısından bağdaşımı sözkonusu olacaktır. Fakat dünyanın çeşitli kesimlerinden hristiyanların sosyal görüşlerindeki belirli nüans ayrımlarına rağmen, bunların hepsinin Marksistlerle somut yersel koşullar uyarınca işbirliği düşünülebilir ve olanaklıdır.

Katolik kilisenin pratiğinde bazan, işbirliğini gerçekleştirdiği partnör-leri arasında kendi görüşlerini ileri sürmek üzere diyalogtan yararlanma özentisi görülüyordu. Bu yöndeki eyleme «prozelitizm» ⁽²⁾ adı verilebilir. Bu tutum, diyalog ve işbirliği için tehlikelidir ve ben böyle bir sosyal-politik entegralizmi reddederim. Bu entegralizm, özellikle, komünist partnörler için diyalogun güya sadece bir araç olduğu iddiasındadır. Bazı kilise çevrelerinin, menfaatlerin ortak olduğu alanlarda bile somut işbirliğinin komünizm yolunu temizlemesi olasılığından korkuları bundan ileri gelmektedir.

İdeolojik mücadele vardır ve olmalıdır. Fakat bu mücadelenin halklar arasında barışı sağlamlaştırmaya engel olmaması, diğer alanlarda işbirliği yolunu kapatmaması gerekir.

Ben ideolojiler arasında mücadeleyi olumlu bir ilerleme etkeni sayıyorum. Bir bakıma, diyalogun, bir algı metodu, karşı tarafın yaratıcı eylemlerini inceleme yoluyla bilgiyi artırma bakımından özeleştirisel bir süreç olduğu söylenebilir, ve bu süreçte zorlama ögesi yoktur. Bundan ötürü, ben, diyalogu yürütürken, allaha inancım bakımından bir korku hissetmiyorum.

Hristiyanlar için, geleneksel katolik öğretilerinden hareket edildikçe, SSCB Anayasası'nda saptandığı ve sosyalist dünyada uygulandığı üzere, kilisenin devletten ayrılmasını gerektiren, vicdan özgürlüğünü garantileyen sosyalist sistemle diyalogun prensip itibarıyla kabulü mümkündür. Komünistlerin bazı görüşleri, arada insan onuruna ve başkalarının dünya görüşüne saygı beslemeye açık bir mücadele gerektiren ideolojik problemler de bulunsun bile, hristiyanlar için kabule değer olabilir.

V. Holliçer. Tecrübeye dayanarak, örneğin, komünistlerin bazı politik yargılarını birçok hristiyanın benimsediği, bu hristiyanların kapitalizmi suçladıkları, toplumun değiştirilmesi gereğini kabul ettikleri sonucu

(2) Yeni kabul edilen fikirlere hararetle bağlılık. not. red.

çıkabiliriz. Ama felsefi sorunlara değgin işlerde hristiyanlarla komünistlerin görüş açıları başka başkadır. Çağdaş diyalogun yürütülmesinde tipik olan durum budur. Diyalektik materyalizmden vazgeçmiş «Marksist» artık Marksist sayılamıyacağı gibi, kendi felsefesinden vazgeçen «Marksizm» de artık Marksizm olmaktan çıkar.

İdeolojik tartışma, işbirliğine ve eylemlerde birliğe engel olmadıktan başka, dünya görüşlerinde ve ideolojik sorunlarda mutlaka anlaşmaya varılmasını da gerektirmez. Karşılıklı anlaşma, kendi fikirlerinden vazgeçmeden de mümkündür, işbirliği de ideolojik yanyana varoluş anlamına gelmez.

Biz Marksistler, dialoga katılırken, elbette öteki dünyadan söz açma lüzumunu duymuyoruz ve diyalogu dünya görüşlerini karşılaştırma çerçevesi içinde sınırlamak da istemiyoruz; biz her iki taraf için kabule değer ve toplumsal hayatta ilerici dönüşümler yapılmasını amaçlayan pratik eylemler buluyoruz. Ama diğer dindar partnörlerimiz bizim ilkesel felsefi kanılarımızı soracak olurlarsa, kendi bilimsel ateizmimizden vazgeçmiyeceğimiz doğaldır. Bunun gibi, partnörlerimizin diyalogumuzu yürütürken, sırf bizi hoşnut etmek için, kendi inançlarından vazgeçmeye başlamalarını da gereksiz buluyoruz. Böyle bir tutum, ciddi görüşme partnörlüğüne yaraşmaz, güven yitirmeye yol açar. ve dolayısıyla de diyalogun ana amacına, yani işbirliğine ulaşılmasını güçleştirir. Ideolojilerde birarada varoluş, kesinlikle suçlanmaya değer, baştanbaşa yanlış bir kavram ve pratiktir.

N. Kovalski. Olayların gelişmesi, pratik alanda işbirliği içinde, ideolojik mücadelenin devam ettiğini gösteriyor. Bilindiği üzere, her öğretinin doğruluğu hayatla, pratikle yoklanır. Biz Marksistler, tarihsel gelişme sürecinin bilimsel sosyalizm fikirlerinin doğruluğunu ispat edeceğinden emin bulunuyoruz.

Hristiyanlarla işbirliği, Marksistlerin dinsel ideolojisi bakımından uyumsuz bir tutum takınmak zorunda oldukları, ya da hristiyanların materyalist dünya görüşünü kabul etmelerini istemeleri anlamına gelmez. Biz, Marksist-Leninist öğretinin ve komünistlerin eyleminin her yanıyla ilgili görüşlerimizi açıklama olanağını ideolojik tartışmalarda görüyoruz.

Diyalogun amacı eylemlerde birlik sağlamak olduğuna göre, bunun ancak bu gibi temasları Marksizm-Leninizmi «eritme» aracı saymayan, komünist hareketine karşı, sosyalist ülkeler halklarına karşı ideolojik kışkırtma saymayan hristiyan güçler ve eylemcilerle yapılması düşünülebilir. Esefle kaydedirim ki, bazı katolik yayınlarında, özellikle «Civiltà Cattolica» dergisinde, diyalogu tam da böyle amaçlarla kullanmaya yönelik fikirlerin yer aldığı görülmektedir.

Geniş hristiyan yığınları arasında işbirliğini geliştirme istek ve çabaları

artıyor. Bu eğilim, dünya görüşü sorunlarına değgin ayrımların, dünya görüşleri ve dinî inançları ne olursa olsun, emekçilerin ortak sınıfsal menfaatlerini elbirliğiyle savunmaya başladıkları bir sınıf mücadelesi sürecinin keskinleşmesi koşullarında daima ikinci plânda kaldığını gösteriyor.

A. Dordet. Eğer ekonomik gelişme sürecinde «sistemlerin konverjansı» («kaynaştırılması») teorisini kabul etmemiz doğru değilse, ideolojik konverjanstan söz etmemiz de haydi haydi doğru olamaz. Son yıllarda bu tür denemelere girişildiği görüldü. «Uluslararası Paul Birliği»nin eylemi tam da bu yönde örgütleniyordu. Fakat Marksizmin yekpare ve genel kapsamlı bir dünya görüşü sistemi olarak karşımızda yer aldığı ve aynı zamanda ekonomik ve sosyal düzende canlı simgesini bulmuş olduğu dikkate alınmıyordu. Marksizmi değer bakımından tarafsız ve vaktiz bakırında yıkanıp kutsallaştırılarak hristiyan ideolojinin bir türüne çevrilebilecek bir ideoloji sayan hristiyanlar, yalnız safdilliklerini göstermekle kalmayıp, Marksizmi yeterince anlamadıklarını da ortaya koydular.

Bundan çıkaracağımız sonuç şu olabilir: Biz, dünya görüşü ayrılıklarına bakmaksızın, işbirliği için çaba göstermeyi ve diyalogu her iki part-nörün mânevi mücadelede eşit şanslara sahip olabilecekleri bir dürüst-lükle yürütmeliyiz. Bu da, R. Vayler meslektaşımızın söylediği gibi, ideolojik Haçlı Seferi fikrini mânevi anlamının da ötesinde kafalardan çıkarmak demektir. Dünya görüşünü dayatmak maksadıyla her hangi bir kuvvet kullanımı düşünülemez. Kilise vaktiyle hristiyanlık görüşünü zorla dayatmaya özenirken, kendi ideallerinden sapıyor ve uzaklaşıyordu.

Perspektifler

V. Holliçer. Ben de işbirliğinin sosyal temelini genişliyeceği, yığın örgütleri arasında temasların artacağı ümidindeyim. Dünyada gerçek dönüşümler, ancak geniş yığınlar bunlara celbedildiği taktirde başarılabilir. Bu dönüşümler hangi yönde gerçekleştirilmelidir? Biz tarihsel gelişmenin ilerici anlamını doğru kavradıkça, eylemlerimizin gerçekçi hedeflerini isabetle belirliyebiliriz.

Bazan, büsbütün haksızlık ederek, bizleri, güya her şeyi üretim güçlerini geliştirmeye, sırf ekonomiye indirgediğimiz, güya insanın tarihsel yaratıcılığına kapalı olduğumuz iddiasıyla, olumsuz anlamda «ekonomistler» sayıyorlar. Fakat böyle konuşan kimse, Marksistlerin gözünde insanın hem tarihin öznesi, hem de çözümléyici üretim gücü olduğunu anlamamış demektir. Marksizm, insanı, bütün yaratıcı belirtileriyle, yani maddi nimetler yaratma sürecinde, teknik ve bilimsel yaratımda, moral-politik sorunların çözümü içinde vb. ele alır. İlerilik yönünde adımlar atmak, insanın yaratma olanaklarını gitgide daha fazla geliştirmek

demektir. Sanırım ki, Marksizmin temel yargılarına uygun olan bu düşünce itiraza uğramıyacaktır.

R. Vayler. Gerçekten, özgür yaratıcı varlık sıfatıyla insanın mânevi gelişmesi alanında büyük işbirliği olanakları gizleniyor. Sözkonusu olan, insanlara doğru eylem motiflerini kimin vereceğidir. İnsanın yaratıcı gelişmesi, mânevi hayatı sorunları üzerinde daha bir hayli tartışma gereklidir.

Sosyal alanda da birçok problem elbirliğiyle çözülebilir. Bütün işbirliği yönleri arasında uluslararası barışın savunulması apayrı bir yer tutar. Bizler, barış içinde yanyana yaşamının meyvalarını vermeye başladığı bir zamanda yaşadığımız için kendimizi mutlu sayabiliriz. Fakat bu prensipi yaşatmanın toplu çabalar gerektirdiğini unutmamalıyız.

Hristiyanlarla Marksistler arasında işbirliğinin gelişeceği anlaşılan önemli alanlarından biri de Avrupanın geleceği sorunudur. Bütün Avrupa ülkelerinin hristiyanları ve Marksistleri, Avrupada işbirliğini engelliycek nitelikte bloklar kurulmasını önlemek üzere toplu çabalar göstermelidirler. Hristiyanlar, bütün iyiniyet sahipleriyle (ki bence bunlar arasında komünistlerin bir yeri vardır) bağlaşılarak, kıtamızda yeniden «soğuk harp» havası esmemesi için, Avrupanın iki kesimi arasında işbirliğini geliştirmek üzere elden gelenin yapılması için çalışmaktadırlar. Böylelikle, kıtamız, «üçüncü dünya» bölgelerinin gelişmesine eskisinden daha iyi yardım edebilecek, örneğin Afrikada açlığa karşı mücadelede veya enerji bunalımı sorununun çözümünde toplu çabalar gösterebilecektir.

İşbirliği, bir yandan, Marksistler gibi hristiyanların da öteden beri sağlanmasını düşündükleri sosyal eşitliğe, öncelikle emekçilerin politik ve ekonomik yönetime ve gelişmeye katılmaları suretiyle, ulaşılması sorununun çözümüne de yöneltilebilir. Bununla ilgili olarak, katoliklerin, mülkiyet biçimlerinde gelişme ve sosyalist ülkelerin bu konudaki tecrübesi üzerinde ciddiyle düşünmeleri gereklidir. Batı'nın yığınsal enformasyon araçlarının çizdiği tabloya yaslanarak sosyalist ülkelerin başarılarını kuşukculukla tartışmaya kalkışmak ve bu tecrübeden yararlanmayı hafife almak düpedüz hata olur.

A. Dordet. Bence işbirliğinin gelişmesine temel olabilecek dört prensip vardır.

Birincisi: Hristiyanlığın etkisi altında Marksizmi değiştirme çabalarının safdillik olduğu burada artık belirtilmiş bulunuyor. Bunun gibi, hristiyanlığın yardımıyla kapitalizmi değiştirme ümitleri de boşunadır. Hristiyanlar gerçekten bazı belirli kayıt ve koşullarla, son zamana kadar da bu ümidi beslemişlerdir. Fakat bana öyle geliyor ki, kapitalist sistem, hristiyan öğretisi temeli üzerinde yeniden kurulabilecek moralde değildir. Kaldı ki, bu sistemin temsilcileri hristiyanlık örneği sayılamıyacak bir tutuma sahiptirler.

İkincisi: Şu veya bu sistemi yeğlemek için Kutsal Kitap'ta gerekçeler arama denemelerinden kaçınılmalıdır. Bizce, hristiyanlık bu dünyada varolsa bile, bu dünyalı değildir. Buna karşı, belirli dönemlerde, cennete bu dünyada ulaşma cezbeseine kapıldığı vardır. Bence, hristiyan ideallerinin tamamiyle gerçekleştirilmesi, ancak, varlığı konusunda diyalog part-nörlerimizle elbette ayrı görüşlerde olduğumuz, öteki dünyada mümkün değildir.

Üçüncüsü: Bizim de taraftar olduğumuz kuvvet kullanmaktan kaçınma, yalnız fiziksel zorlamadan değil, moral baskıdan da kaçınma anlamındadır. İnandırma yolundan yürümeyip de «kuvvet kullanma»ya kalkıştıkça, hiç kimseyi kendisi için yeni olan fikirleri kabule zorlayamayız.

Dördüncüsü: Kilise ile devlet arasında sıkı bir bağlantı gereksizdir. Her hangi bir yerde kilise ile devlet arasında karşılıklı bağımlılık varsa, bu geçici bir tarihsel olgudur. Hristiyan, devletten ancak dirlik-düzenlik havası yaratmasını bekler.

N. Kovalski. Komünistlerle katolikler arasında işbirliği ve diyalogun perspektifleri sorunu sınıfsal açıdan ele alınmalıdır. Komünistler, dindarlara, sosyal bakımdan özdeş bir kategori gözüyle bakmazlar. Çağdaş dünyada kimin ne olduğu, sürekli genel barışın sağlanması gibi, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için mücadele gibi ana sorunlar konusundaki tutumuna bakılarak belirleniyor. Bundan ötürü, diyalog problemi, işçi sınıfının birliğini sağlama, dünya görüşlerine ve politik kanılarına bakmaksızın bütün emekçilerle politik bağlaştırmaya girişme ve insanlığın bütün barışsever güçlerini bir bayrak altında toplama genel sorununun bir bölümüdür. Komünistler yalnız hristiyanlarla değil, sosyal-demokratlarla da, inançları başka başka olsa da, emperyalizme karşı ortak eylemlere kararlı bulunan bütün güçlerle de diyalogtan yanadırlar.

Bizce diyalogun olumlu rolü şudur: Diyalog dindarların bir bölümünün komünistlerin politik programını kabulden kaçınma, giderek buna karşı düşmanca davranma durumundan çıkıp, bütün emekçilerin ortak menfaatleri için mücadele adına, ensonu insanlığın selâmeti adına, komünistlerle politik işbirliğine, böylelikle de emekçileri ideolojik prensip itibarıyla suni olarak politik kategorilere ayıran setleri ortadan kaldırmaya geçmeleri anlamına gelmektedir. Politik işbirliğine geçiş, fikirlerin serbestçe cepheleşmesi temeli üzerinde, katolik işçiler arasında ve bunların örgütlerinde anti-komünist peşin yargılardan yavaş yavaş kurtulma, emekçilerin sınıf bilincini yükseltme olanağı açmaktadır.

Toplu görüşmeye katılanlar, komünistlerle katolikler arasında pratik işbirliğinin, her şeyden önce harp tehlikesini giderme, sürekli ve dönüşsüz bir genel barış sağlama mücadelesinde başarıyla genişletilebileceği kanısında birleştiler. Bu konuda ortak çabaların perspektif doğrultusu, toplum-

sal ilerlemenin, adaletsizliğe ve sosyal kötülüğe karşı mücadelenin desteklenmesidir. Marksistlerle hristiyanların karşılaşmaları, aralarındaki temasların gelişmesi, elbette ki, her iki taraf için kabul edilebilir ortak pratik eylemler bulup gerçekleştirmeye hizmet etmektedir. Marksistler ve hristiyanlar, somut sosyal politik sorunlarda ortak tutuma ayrı ayrı ideolojik yollardan yürüyerek varmaktadırlar. Fakat bu tutumu ideolojik açıdan temellendirme ayrımları işbirliğine engel olmaz; ortak menfaatlerin bilincine varmak, ortak eylem isteği varoldukça ve partnörlerin inançlarına saygı gösterildikçe, dünya görüşlerinde temelli ayrımların bulunduğu koşullarda da mümkündür. Komünistlerle katoliklerin karşılaşmaları, barışsever ve demokratik güçlerin gerçekten birleşmelerinin gerekli olduğunu yansıtmaktadır. Toplu görüşmeye katılanların kanısınca, bu karşılaşmalar, elbirliğiyle daha ileri işbirliğine götürecek yollar arama biçimlerinden biri olarak yerleşebilir.

Komünist ve işçi partileri hakkında

Kısa Bilgiler

Avusturya Komünist Partisi (AKP)

Parti, 3 Kasım 1918'de komünist gruplar ve dernekler temeli üzerinde kuruldu. Halen saflarında 20 bin 676 üyesi vardır.

1958 Şubatında toplanan AKP Konferansı «Avusturyanın Sosyalizm yolu» adlı program dokümanını kabul etti (1961'de AKP XVIII. Kongresi tarafından onaylandı). Partinin son XXII. Kongresi 1974 Ocak ayında yapıldı. Kongre, emekçilerin menfaatlerini savunma yolunda partice yürütülen mücadeleye ilişkin sonuçlar çıkardı ve yeni ödevler belirledi.

Partinin kuruluşu bölgesel-üretimsel bölünüş prensipine dayanır; parti hem bölgesel, hem üretimsel örgütlerden oluşmaktadır. En yüksek parti organı Kongredir. Kongreler arasında parti işleri Merkez Komitesi tarafından yönetilir.

Parti, saflarının sayıca büyümesi ve gençleştirilmesi yönündeki çabalarını artırıyor. 1973 yılında partiye alınanların % 50'si 30 yaşından daha genç, üyelerin % 68,7'si emekçi, % 5,4'ü üniversite öğrencisidir. Üyelerin % 42,7'si kadındır.

Son zamanlarda, AKP, emekçilerin çeşitli demokratik örgütleri arasında ve hele işçi ve hizmetlilerin üretim konseylerinde etkisini epeyce genişletti. Bu üretim konseylerinde, 1968–1969 yılları dönemine kıyasla, komünistlerin önderlik ettiği «sol blok» listelerine verilen oyların sayısı % 41,5'ten fazla, seçilenlerin sayısı da % 50'den fazla arttı.

Parti, militan ve aktif üyelerinin ideolojik-politik bilgi düzeyini yükseltmek için büyük çabalar gösteriyor. Yirmi birinci kongreden sonra, bir hafta süreli 15 seminar yapıldı, dört defa ikişer haftalık kurs örgütlendi. Ayrıca bir yıllık parti okulu eylemine devam ediyor. Bu okulun öğrencilerinin bir kısmı, Avusturya Komünist Gençliği örgütleri ve Üniversite Öğrencileri Komünist Birliği'nin üyeleridirler. 1973 yılında okuldan, seminer ve kurslardan geçenlerin % 50'sinden çoğu üretim alanında çalışan aktif üyeler ve militanlar olup, bunların % 90'ı da 30 yaşından daha gençti. Aynı dönemde 4 defa teorik konferans düzenlendi ve bunlara yüzlerce kişi katıldı.

AKP'nin merkez organı «Volksstimme» («Halkın Sesi») günlük gazetesi; teorik organı da haftalık «Weg und Ziel» («Yol ve Amaç») dergisidir.

Endonezya Komünist Partisi (EKP)

Parti 23 Mayıs 1920'de kuruldu. 1926–1927 yıllarında Hollânda emperyalizmine karşı yapılan halk ayaklanmasına önderlik etti. Ayaklanmanın yenilgiye uğramasından sonra, illegal çalışmayı legal savaş metotlarıyla bağdaştırarak, illegal çalışmaya geçmek zorunda kaldı.

17 Ağustos 1945'te Endonezya'nın bağımsızlığının ilân edilmesi yeni koşullar yarattı. EKP artık devlet idaresine katılıyor, emperyalist saldırıyı ve iç gericiğin karşı-devrim plânlarını püskürtmek ve suya düşürmek üzere halk yığınlarını örgütliyordu. Fakat komprodor burjuvazinin çıkarlarını yansıtan gerici kuvvetler, 1948 Eylülünde «Madium kışkırtması» adıyla anılan kanlı olayları çıkarttılar. O zaman EKP'nin birçok üyesi ve yöneticisi kurban gitti ve parti yeniden gizli çalışma durumuna geçti. Devrimin öncüsüne ağır bir darbe indirilmişti. Bu darbe, Hollânda sömürgecilerinin cumhuriyete saldırılarına ve memleketi tekrar işgal etmelerine olanak verdi.

Komünistler, gizlilik koşullarında, diğer yurtseverlerle birlikte, işgalcilere karşı çete savaşı yürütüyorlardı. 1949'da saldırganlar Endonezya'yı terketmek zorunda kaldılar.

1951 yılında partiyi yeniden canlandırma çalışmaları başladı. 1954'te EKP V. Kongresi yapıldı. Kongre, Endonezya devriminin temel problemlerinin çözümüne, partinin yığınlarla ilişkilerini sağlamlaştırmaya yönelmeyi kararlaştırdı. 1955 parlamento seçimlerinde, aldığı oy sayısı bakımından EKP memleketin en büyük dört partisinden biri oldu ve iki yıl daha sonra yersel şûralar seçimlerinde oyların çoğunu kazandı. Parti, ulusal anti-emperyalist güçleri kendi etrafında sınıksız birleştiriyordu. EKP'nin etkisini gitgide artırdığını gören ulusal burjuvazi, komünistlerle işbirliğine razı oldu.

1959'da, partinin VI. Kongresi, daha önce belirlenen politik hattı pekiştirip geliştirdi. Fakat kongrenin kararına rağmen, partiye ve yönetimine sızmaya başlamış olan oportünizm illetine karşı direniş yeteri kadar etkin değildi. Bu illet, parti içinde küçük burjuva ideolojisi etkisinin artması, dayandığı sınıfsal temelin sarsılması, saflarına proleter olmıyan elemanların gitgide daha çok sokulmaları sonucuydu. Bu yüzden, parti öncülük karakterini yitirmeye başladı. EKP'nin olağanüstü VII. Kongresi (1962), parti dokümanlarına ulusal burjuvazinin bazı görüşlerini de geçirdi ve bu cümleden olarak «ulusal menfaatler sınıfsal menfaatlerin üstündedir» tezi ileri sürüldü.

Mao Tse Tung grubu, Endonezyada kendi etkisini aşılayıp genişletmek için, EKP'nin içinde bulunduğu karmaşık durumdan yararlanmakta gecikmedi. Parti bu yüzden Marksizm-Leninizmden koptu, gerek memlekette,

gerekse uluslararası alanda tecrit durumuna düştü. 1965 yılı sonuna doğru, sağcı generallerin kışkırtmaları ağına düşen bir grup genç subayın serüvenci sol aksiyonu başgösterdiği zaman, EKP'nin Maoizme kapılmış birçok yöneticisi bu olaylara katılmaya razı oldular. Aksiyonun yenilgiye uğramasından sonra, memlekette kanlı bir terör alıp yürüdü. Bu dönemde parti çok büyük kayıplara uğradı ve derin bir gizliliğe çekilmek zorunda kaldı. Yüzbinlerce komünist ve demokrat, sorgusuz yargısız atıldıkları zindanlarda ve toplama kamplarında hâlâ daha çürümektedirler.

Önceki politik hattı izlemeye devam eden Maoistlerden ayrılmı olarak, EKP'nin Marksist-Leninist güçleri, partiyi Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde canlandırmayı ana ödev edindiler. Bu Marksist-Leninistlerin görüşleri ve benimsedikleri mücadele hattı, «Endonezya devriminin izliyeceği doğru yol hakkında» (1966) ve «Endonezyada komünist hareketinin ertelenmez ödevleri» (1969) başlıklı dokümanlarda açıkça belirlenmiş bulunuyor.

Memlekette hiç göz açtırmayan baskı ve kovuşturmalara rağmen, EKP yeniden kurulabilmiştir.

Parti, yığınlar arasında, öncelikle işçiler ve köylüler arasında, onları gerici askeri rejime ve emperyalizme karşı mücadeleye örgütlemek üzere politik çalışmalar yapıyor. Son yıllarda, halk aksiyonlarında (grevler, köylü hareketleri, gençlik ve üniversite öğrencileri gösterileri vb.) gitgide artan bir canlanma görülüyor, bu aksiyonlar sıklaşıyor, daha geniş ölçüler alıyor ve gitgide daha büyük sayıda yığınları çekebiliyor. Bu mücadele temeli üzerinde ulusal birlik cephesini oluşturmak, ertelenmez ve önemli bir ödev olarak önümüzde duruyor. Parti, sosyalizme doğru yol açma perspektifini içeren ulusal, anti-emperyalist, demokratik bir hükümet kurulmasını sağlamayı hedef ediniyor.

1951 yılından itibaren legal çalışma dönemi boyunca EKP'nin basın organı «Hairan Rakjat» («Halk gazetesi») gazetesi idi. Simdi Endonezya dilinde ve İngilizce olarak haftalık «Tekad Rakjat» («Halk idaresi») dergisi çıkmaktadır.

Uruguay Komünist Partisi (UKP)

Parti, 21 Eylül 1920'de, Uruguay Sosyalist Partisi sol kanadının ayrılması sonucu olarak kuruldu. Bugün $\frac{0}{10}$ 70'i işçilerden oluşan 50 bin üyesi vardır.

UKP'nin son XX. Kongresi 1970 Aralık ayında yapıldı. O sırada parti, legal çalışıyordu. Kongreye 780 oy hakkına sahip delege ve 178 de gözlemci katıldı. Delegelerin $\frac{0}{10}$ 50'si kadarı işçi, $\frac{0}{10}$ 15'i kadını. Kongrece seçilen 75 kişilik Merkez Komitesinin 31 üyesi ilk defa seçiliyordu.

1971 Şubatında, bileşimine Komünist Partisi temsilcilerinin de katıldıkları bir Geniş Cephe, yani anti-emperyalist ve demokratik güçler cephesi kuruldu. 1971 seçimlerinde Geniş Cephe 304 bin oy aldı ve memleketin etki bakımından üçüncü gelen politik gücü oldu. Yiğınların hareketinin genişleyip yayılmasından korkan gericilik, halk gösterilerini bastırmak için faşistçe metotlara başvurmaya başladı, bütün demokratlara ve yurtseverlere karşı gaddarca baskılara geçti.

Yakın geçmişte, 8 Mayıs günü, yönetici çevreler ve gerici ordu komutanları yeni bir zorbalığa giriştiler. Aynı gün, memleketin değerli devlet ve politika adamı ve parlâmentonun en eski üyesi olan UKP MK Birinci Sekreteri Rodney Arismendi tutuklandı.

27 Haziran 1973'te, Uruguay yönetici çevreleri, silâhlı güçlerin sağ kanadı ile birlikte bir hükümet darbesi yaptıktan sonra, memlekette gericilik iyice gemi aزی aldı. Parlâmento dağıtıldı. Uruguay'ın Emekçiler Ulusal Meclisi kanunî ilân edilerek, Geniş Cephe'nin başkanı general Liber Sereni tutuklandı. 1973 Aralık ayında gericilik yeni bir saldırıya geçti; UKP'nin Komünist Gençlik Birliği'nin ve ayrıca Üniversite Öğrencileri Federasyonu da dahil, 11 politik parti ve örgütün yasaklanıp dağıtıldığı ilân edildi. Komünist Partisi, başta Merkez Komitesi olmak üzere, derin bir gizliliğe geçmek zorunda kaldı.

Komünistlerin ve Emekçiler Ulusal Meclisi'nin yönetimi altında, geçen yıl, 15 gün boyunca memleket hayatını felce uğratan ve baştanbaşa kahramanca bir direnişle geçen genel grev yapıldı. So yıl içinde Uruguay tarihinde eşî görölmedik bir kovuşturma ve tutuklamalar, işkence ve öldürmeler dönemi yaşanmış olsa bile, memlekette yine de Şili kalkıyla dayanışma yığinsal gösteri ve mitingleri yapıldı, sokaklarda propaganda dağıtıldı, gizli yayınlar (gazete, broşür, kitap) dağıtıldı.

Bordaberri ve üniformalı hempaları diktatörlüğü UKP'nin merkez basın organı olan 40 bin tirajlı günlük «El Popular» gazetesini ve «Estudios» teorik dergisini kapattı. Komünistler de, gizli olarak, «Carta semanal del partido Comunista» haftalık dergisini çıkarmaya başladılar.

Parti yığınlar arasında geniş ölçüde çalışmaya devam ediyor, emekçilerin aksiyonlarına önyak oluyor. Yolsuzluk ve ahlâksızlıkların açığa vurulması, memleketin gerçek durumunun analizi, UKP'nin yeni gizlilik ve kovuşturmalar koşulları altında devam eden somut eylemleri, partinin ve komünist gençlik örgütünün saflarına işçi sınıfının birçok yeni temsilcisinin katılmasına yol açtı.

Uruguaylılar çetin günler yaşıyorlar. Fakat, UKP MK'nin bildirisinde belirtildiği üzere, halk kendi güçlerine, işçi sınıfına ve bu sınıfın partisine inanmakta, bütün demokrat ve yurtseverlerle ve bu arada yurtsever asker-

lerle bağlaşma suretiyle, yakın gelecekte Uruguay'da (büyük mücadelelere özgü güçlüklerle de olsa) olumlu değişimlerin mutlaka gerçekleştirileceğine inanmaktadır.

Guyana İlerici Halk Partisi (GIHP)

Parti 1950 yılında bir grup Marksistin girişimiyle kuruldu.

Partinin enyüksek organı iki yılda bir toplanan kongredir. GIHP'nin geçerli işlerinin yönetimi için Kongre tarafından bir Merkez Konseyi seçilir. Partinin bütün diğer örgütsel halkaları bu Merkez Konseyi'ne bağlıdır.

XVI. Kongre (Eylül 1970), GIHP'nin bir Marksist-Leninist parti haline getirilmesini resmen kararlaştırarak, demokratik santralizm prensiplerine bağlılığı doğruladı.

1972 Eylülünde yapılan son XVII. Kongre, aldığı kararlarla, partinin, ancak Marsizm-Leninizm prensiplerine dayanan sosyalist düzenin Guyana halk yığınlarını yoksulluk, açlık ve işsizliğin pençesinden kurtarabileceği görüşünde olduğunu tekrar kesinlikle açıkladı. Kongre, ayrıca, emperyalist tekellerin egemenliğine karşı, köklü sosyal-ekonomik dönüşümler için demokrasi ve sosyalizm için mücadeleye geniş halk yığınlarının çekilmesini amaçlıyan tedbirler programını kabul etti.

Partinin Merkez basın organı «Mirror» gazetesidir. Parti bundan başka, üç aylık bir teorik dergi de «Thunder» yayımlamaktadır.

GIHP'nin bir de toplumsal-politik öğrenim okulu vardır. Burada okuyanlar, derslere düzenli olarak veya paralel olarak devam ederler.

Gericiliğin çeşitli entrikalar çevirdiği ve sahtecilikler yaptığı 1968 yılı parlamento seçimlerinde, resmi çevrelerin bütün gözden düşürme çabalarına rağmen, GIHP oyların % 40'ını kazanmaya muvaffak oldu. Parti, şimdiki parlamento ve aynı zamanda bütün diğer resmi hükümet organlarını boykot etti.

Porto Riko Komünist Partisi (PKP)

Parti 23 Eylül 1934'te kuruldu.

Birinci Kongre'nin (1934) kabul ettiği program, partiyi, Porto Riko'da devrimci ve anti-emperyalist işçi hareketinin yönetici ve örgütçüsü olarak ilân etti. 1946 yılında yapılan olağanüstü Kongre, parti tüzüğünü; 1954'teki Dördüncü Kongre de yeni programı kabul etti.

Parti, baskı ve kovuşturmaların göz açtırmadığı koşullar içinde çalışarak, Porto Riko halkının politik ve ekonomik isteklerini yerine getirmek

için, memleketin bağımsızlığı için ve ABD'yle «gönüllü olarak birleşmiş» devlet statüsünün yokedilmesi için ardıcıl bir mücadele yürüttü.

Parti bölgesel-üretimsel prensip üzere kurulmuştur. Taban örgütleri, il komitelerinin yönetimindeki bölge (ilçe ve bucak) örgütlerinde birleşirler. Kongre beş yılda bir toplanır ve Merkez Komitesini seçer. Merkez Komitesi de Politik Komisyon'u meydana getirir.

Partinin sosyal bileşimi şöyledir: İşçiler $\frac{0}{100}$ 70, köylüler $\frac{0}{100}$ 5, hizmetli ve memurlar $\frac{0}{100}$ 20, diğerleri $\frac{0}{100}$ 5. Parti üyelerinin $\frac{0}{100}$ 15'i kadındır. Otuz yaşına kadarki komünistler bütün üyelerin $\frac{0}{100}$ 60'ını oluştururlar.

Parti, üç bin tirajlı aylık «Pueblo» («Halk») gazetesini çıkarır. Örgütler çerçevesinde, komünistlerin ideolojik-teorik bilgi düzeyini yükseltmek üzere, süreli dersler düzenlenir.

Neruda'nın yurdunda barbarlık

Temmuz ayında, kamuoyu, büyük ozan Pablo Neruda'nın 70. doğum yıldönümünü kutlayacak. Pablo artık aramızda değil. Büyük ozan Şili'de 11 Eylül 1973'te yapılan faşist darbeden birkaç gün sonra öldü. İktidara gelen faşistlerin, yurunda ve halkına reva gördükleri kanlı ezgiye onun hasta kalbi dayanamadı. Neruda'nın kişisel arşivi yok edildi, evi korkunç bir talana uğradı. Ozanın hayatına ve edebi çalışmalarına ilişkin bütün incelemeler yakıldı. Cunta memleket kültürüne karşı hücumlarına bu barbarlık hareketleriyle girişti. Şili'de sağduyunun ve kültürün kovuşturulması ölçülerini gösteren ve şüphesiz henüz tam olmiyan kanıtları şöylece özetliyebiliriz:

Kitap yakmalar. Ekim ayında, faşistler, yakılacak kitapları sıralayan bir kara liste açıkladılar. Bunlar arasında Dostoyevski, Cek London, Tomas Man, Maksim Gorki ve diğerleri gibi hümanist yazarların eserleri vardı. Antofagasta Üniversitesinde «Kibernetikte devrim» başlıklı bilimsel eser, sadece başlığında «devrim» sözcüğünün yer almasından ötürü, el konularak yok edildi. Konsepsiyon kentinde, Karabinyerler Tugayı makinisti yurtsever Serhio İskerdo'nun bir yığın Marksist kitapla birlikte diri diri yakılması, bu çağdaş «autodafe» (1) olayı, bütün dünyayı dehşet içinde bıraktı.

Lâtın Amerika sanatı temsilcilerinin 16 Ekim 1973'te Havana'da yapılan ikinci toplantısının yayımladığı bildiride şöyle deniliyor: «Bundan kırk yıl önce Hitler Almanyasında uç veren kitap yangınları, şimdi kardeş Şili toprağında görülüyor. Sokaklarda ve meydanlarda görülen bu ateşler içinde yanan yalnız yazarların ve ozanların eserleri değildir. Faşistler, bu ateşlerle, Şili sanatçılarının Halk Birliği hükümetinin eylemine yaptıkları katkıyı yakmak istiyorlar.»

Eğitim «reform»u. Şili'de bütün üniversitelerin ve bu arada Vatikan'a bağlı Katolik Üniversitesinin rektörleri görevlerinden uzaklaştırılmışlardır. Her birinin yerine uniformalı «gardiyanlar» oturtulmuştur. Liseler polis kontrolü altına alınmış bulunuyor. Orta öğrenim okulları öğretim programlarına eklenen bir özel madde gereğince, öğrenciler artık zaman zaman askerî kışlalarla da giderek eğitim görüyorlar. Şili Üniversitesinde ve daha sonra Konsepsiyon Üniversitesinde sosyoloji dersleri yasak edildi. Politik ekonomi, psikoloji, antropoloji ve gazetecilik gibi bilim dalları gereksiz sayılarak, öğretim programlarından çıkarıldı. Üniversite derslikleri yarı yarıya başaldı. Toplam 130 bin üniversite öğrencisinin 25 bin kadarı fakültelerden çıkarıldı. 1974 ders yılı başında üniversitelere alınanlar sayısında 5 bin kişilik bir azaltma yapıldı. Şili Üniversitesinde fakültelerin

(1) Autodafe: Ortaçağlarda, dinsizlerin, kitaplarıyla beraber meydanlarda yakılması.

üçte biri kapatıldı. 3 Mart 1974 günü, «El Mercurio» gazetesi, kürsüsü boş öğretim üyeliklerinin bir listesi yayınladı. Bu liste, isimler küçük puntuyla dizildiği halde, sayfanın üç sütununu alıyordu.

Öğrencilere ve öğretmenlere karşı baskılar. Faşist darbe sırasında, Santiago Teknik Üniversitesi ve Şili Üniversitesinin Pedagoji Enstitüsü de bombalanmış ve ateşe tutulmuştu. Bu bombalama sonucu olarak yüzlerce öğrenci öldü. «Nişancılarla mücadele» bahanesi altında, çoğu şehir kenarlarına düşen yüksek okulların % 95'i saldırı hedefi oldu ve yakılıp yıkıldı. Teknik Üniversite Öğrenci Federasyonu yöneticisi Osciél Nunez'e korkunç işkenceler yapıldı. Şili Üniversitesi Tıp ve Felsefe Fakülteleri öğretim üyelerinden, Şili Komünist Partisi MK üyesi, büyük ruh hekimi profesör Enrique Paris, kendisine yapılan işkenceler altında can verdi. Aynı üniversitenin öğretim üyelerinden sosyolog profesör Luis Sanginetti, gördüğü zulüm ve işkence karşısında çıldırdı. Aralık ayında, cunta askerleri, üniversitenin psikiyatri kliniğine daldılar. Kliniğin direktörü ve birçok yardımcısı tutuklandı. Bunlara elektrik akımıyla işkence yapıldı. Halk Birliği Hükümetinin eğitim ve adalet bakanları, Konsepsiyon Üniversitesi ve Teknik Üniversite yöneticileri ve Katolik Üniversitenin 200 kadar öğretim üyesi toplama kamplarına gönderildiler. Vaktiyle halk iktidarına muhalefet etmiş olan profesörler bile kovuşturmaya uğradılar.

Sanata saldırı. Halk şarkıcı ve bestecisi Viktor Hara da faşistlerin eline düştü, barbarca bir işkenceyle öldürüldü. Müzik okulu direktörü ve çocuk senfoni orkestrası yönetmeni Jorge Pena, tanınmış komedi artisti Hugo Godman de öldürüldüler. Ünlü folklorcu Angel Parra tutuklandı ve «La Pena de los Parra» adlı oyun kolu dağıtıldı. «Şili gülüyor ve şarkı söylüyor» adlı bale grubunun temsilleri yasak edildi. Şili'nin çok sevdiği sanat dalı folklor yasaklandı. Üniversitelerde halk sanatı fakülteleri kapatıldı.

Gazetecilerin kovuşturulması. Faşistler, beş gazeteyi, yedi dergiyi ve iki yayınevini basıp darmadağın ettiler. «El Siglo», «La Nacion», «Puro Chile», «Clarín» gazeteleri ve «Punto Final» dergisi direktörleri, «Luis Emilio Recabarren», «Magallanes» ve Teknik Üniversite radyo istasyonları görevlileri tutuklandılar ve çeşitli işkencelere tabi tutulduktan sonra zindanlara ve toplama kamplarına atıldılar. 1973 yılı sonuna doğru, faşistlerce sicillenen sol gazetecilerin sayısı 500'ü buldu. Gazete ve dergi yazı kurullarından yüzlerce gazeteci çıkarıldı. Yirmi kadar gazeteci yabancı elçiliklere gönderildi.

Şili'de sağduyuya, kültüre ve kültürün yaratıcılarına karşı girilen barbarca işkenceler devam ediyor. Ne var ki, sağduyu ve kültür yokedilemez. Dünya uygarlığı nasıl Nazi barbarlığına yenilmediyse, Şili'de de sağduyu ve kültür, kanlı barbarlığa üstün gelecektir.

Açıklama

15 Temmuzda Kıbrıs'ta bulunan ve Atina'daki faşist cuntaya bağlı Yunanistan'lı subaylar Makarios hükümetini askerî bir darbe ile devirmeye giriştiler. Faşist Yunan cuntasının arkasında da NATO ile Amerikan emperyalizmi var. Yani Kıbrıs'ın bağımsızlığını, halkın seçtiği hükümeti kanlı bir darbe ile devirmek isteyenler Atina'daki faşist cunta, NATO ve Amerikan emperyalizmidir. Emperyalizmin niyeti Kıbrıs'ı Yakın Doğu halklarına, Türkiye, Yunanistan ve Arap halklarına karşı askerî, politik bakımdan bir NATO üssü haline getirmektir.

Kıbrıs emekçilerinin devrimci partisi AKEL ve başkan Makarios taraftarları Adanın bağımsızlığını, halkın demokratik haklarını savunmuşlar, emperyalizmin üslerinden arınması için uzun yıllar çetin bir savaş yürütmüşlerdir.

Amerikan emperyalizminin, NATO'nun, Yunan cuntasının amacı Enosisi gerçekleştirmek, yani Kıbrıs'ın bağımsızlığına son vermek ve onu bir NATO üssü haline getirmektir. Böylece NATO'nun, emperyalizmin elinde halkların demokratik haklarına ve ulusal bağımsızlığa karşı kanlı faşist darbeler tertipliyen askerî bir saldırı örgütü olduğu gerçeği bir daha doğrulanmıştır.

Kıbrıs'taki faşist darbe ile Yakın Doğu, Balkanlar ve Avrupa'da gerginlik birdenbire artmıştır. Türk ve Yunan orduları alâma geçirilmiş, bir harp ve çatışma tehlikesi artmıştır. Emperyalizm ve onun emrindeki Yunan cuntası Kıbrıs'taki darbe ile aynı zamanda soğuk harbi körüklemiş, barıştan ve gerginliğin azalmasından yana güçlenen gelişmeyi de baltalamak istemiştir.

Yunanistan'da faşist cunta, Yunan halkının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını bastırmak ve hedefinden saptırmak için fırsat elde etmiştir.

Türkiye'de eldeki kısıntılı demokratik hakları daha da budamak, hükümeti zor duruma düşürmek isteyen azıllı gerici ve işbirlikçi çevrelerin, militarist kliğin harp ve gerginlik psikozundan istifade etmeleri için elverişli bir ortam yaratılmak istenmiştir.

Kıbrıs'taki emperyalist-faşist saldırıyı önlemenin yolları vardır. Avrupa'da ve dünyada emperyalizmin elini bükecek barışçı devrimci güçler mevcuttur. Bunların başında sosyalist ülkeler geliyor.

Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs'ın bağımsızlığını ve halkın seçtiği hükümeti savunmadan yana tutumu kesindir. Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist

Ülkelerin bu tutumları göznnde tutulmadan emperyalizmin ve Yunan cuntasının bağımsız bir devlet olan Kıbrıs'a saldırısını Ada halkı, bağımsızlık, demokrasi ve barış yararına çözülemeye imkân yoktur. Bugünü koşullarda Kıbrıs Türklerine de tarihsel bir sorumluluk düşüyor. Kıbrıs'ın bağımsızlığını, tarafsızlığını savunan, emperyalizme karşı cephe alan, demokratik hakları genişletmek isteyen AKEL partisini, Makarios hkmetini ve bütün Rum yurtseverlerini desteklemek, onlarla birlikte ortak düşmana, emperyalizme, NATO'ya ve Yunan faşist cuntasına karşı savaşmak Kıbrıs Türklerinin de, Türkiye'nin de menfaatlerine uygun bir tutumdur. Kıbrıs Türkleri için de tek çıkar yol Adanın bağımsız olması, bütün dış müdahalelerden, emperyalizmin, NATO'nun baskısından ve üslerinden arınmasıdır.

Bütün Türk yurtseverlerinin ve örgütlerinin devi, faşist saldırılara karşı savaşta omuz omuza vermektir.

17. 7. 1974

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ POLİTİK
BÜROSU

Çağrı

Yunan faşist cuntası Kıbrıs Cumhuriyetinin varlığına saldırdı. Kıbrıs hal-kının seçtiği hükümeti devirdi. Kanlı teröre geçti. Bu saldırıyı Amerikan emperyalizmi ve NATO'nun belli çevreleri plânlaştırdı. Böylece Yakın Doğu ve Balkanlar bölgesinde barış ve güvenliği tehdit eden bir durum meydana geldi.

Yunan cuntası Kıbrıs'a karşı saldırıya geçerken Adayı «kurtarmak» gibi sözler ettiydi. Fakat bu sözlerin ardında Kıbrıs'ın bağımsızlık ve egemenlik haklarını çiğnemek, Adayı Yunanistan'a katmak amaçları vardı.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, bütün sosyalist ülkeler, dünya demokratik kamuoyu, Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkın İllerici Partisi-AKEL emperyalistlerin, faşistlerin bu saldırısına kesinlikle karşı çıktılar.

Burada Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu'nun aldığı kararlar özel bir önem taşır. Bu kararlar Kıbrıs'ın iç işlerine dışardan karışmaları önlemenin barışçı yollarını gösteriyor. Sovyetler Birliği, Güvenlik Konseyi'nde bu kararların alınmasında büyük bir rol oynadı.

Bu koşullarda karagün dostumuz Sovyetler Birliği ile daha yakın, daha içten ilişkiler kurmak, hem ulusal menfaatlerimiz, hem de bölgede barış ve güvenliğin yeniden güçlenmesi bakımından bir zorunluktur.

Amerikan emperyalizmi ve NATO, Yunan faşist cuntasının Kıbrıs'ta ter-tiplediği hükümet devirmesini bir oldu bittiye getirmek için, her türlü baskı ve manevralara.başvurdular. Türkiye hükümeti başka bir tutum aldı. Türk ordusu Adaya çıkarma yaptı. Karşı çıkan Yunan cuntasına bağlı birliklerle Türk birlikleri arasında savaş başladı.

Türk hükümeti, açıklamasında: «Adaya savaş ve kan götürmediğini», yasal hükümeti geri getirmek istediğini belirtti.

Türkiye hükümeti, Güvenlik Kurulu'nda alınan kararların Cenevre Kon-feransında kabul edilmesi için kesin davranmalıdır. Çünkü bu kararlar hükümetin yapmış olduğu açıklamaya uymaktadır. Türkiye Komünist Par-tisi, hükümetten ilk yaptığı açıklamasıyla verdiği sözü tutmasını istiyor.

Türkiye'de de «kurtarmak» sözleri ile Adanın bir kısmına oturmak isteyen gerici çevreler vardır. Bunlar şovenizm duygularını körüklüyorlar.

Türkiye Komünist Partisi öteden beri Kıbrıs Cumhuriyeti'nin toprak bütünlüğüne, ulusal bağımsızlığına, ne biçimde ve kimden gelirse gelsin yapılacak saldırıya, «Enosise» karşı çıkmış ve çıkmaktadır. Adada savaş tamamiyle durdurulmalıdır. Cenevre Konferansı'nın başarı ile sonuçlan-ması için çalışılmalıdır.

Olayların süreci şu gerçeği bir kez daha dağruluyor: NATO harp, kış-kırtıcılık, saldırganlık ocağıdır. Bugünkü ıban başını koparan Amerikan emperyalizmi ve NATO'dur. NATO sık sık Türkiye'yi harpçi serüvenlere, ekonomik yıkımlara sürüklemiştir. NATO'dan çıkmak, ikili anlaşmaları yırtmak, NATO'nun, Amerika'nın topraklarımızdaki üslerini kaldırmak ve ilk adım olarak b üslere girmek, onları kontrol altına almak zorunluktur.

Türkiye Komünist Partisi Kıbrıs Cumhuriyeti'ne karşı yapılan bütün askersel müdahalelerin durdurulmasını ve Adada Yunan cuntasının yaptığı hükümet devirmesinden önceki durumun geri getirilmesinde ayak diyor.

Türkiye halkının, Yunan halkının, Kıbrıs halkının ortak can düşmanı emperyalizmdir, NATO'dur. Halkımız, işçi sınıfı, bütün yurtseverler, Yunan ve Kıbrıs halkları ile yanyana ulusal bağımsızlık ve kurtuluş için emperyalizme ve NATO'ya karşı, sıkıynetimlere ve demokratik hakların ayaklar altına alınmasına karşı savaşmalıdır.

20–25. 7. 1974

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

Kıbrıs olayları

A. Saydan

NATO'ya egemen Amerikan tekелci ve militarist çevrelerinin uzun yıllardan beri uygulamak istedikleri bir plân vardır. Kıbrıs'ı NATO için bir askeri üs, sabit bir uçak gemisi haline getirmek.

Amerikan egemen çevreleri gerek Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs, gerekse Arap kurtuluş hareketleri ile ve genellikle Yakın Doğu halkları ile mevcut çelişkilerini, zor ve tehdit yolları ile dondurmak, çabalarını sonuçlandırabilmek için Kıbrıs'ı üs haline getirmeye çalışıyorlar. Demek oluyor ki, Adaya yerleşmek amacı, emperyalizmin, halklarla mevcut objektif çelişkinin sonucudur. Emperyalistler bir yandan da Sovyetler Birliğine ve öteki sosyalist ülkelere karşı bir tehdit aracı olarak kullanmak için Kıbrıs'ta üslenmek istiyorlar.

Amerikan emperyalizmi ve NATO'ya egemen öteki emperyalist çevreler için Adayı NATO üssü haline getirmenin en kestirme yolu Enosis, yani Kıbrıs'ı Yunanistan'la birleştirmektir. Bu olmazsa emperyalistler çifte Enosis'e, yani Adayı Türkiye ile Yunanistan arasında paylaştırmaya razıdırlar. Türkiye ve Yunanistan da NATO'ya üye olduğuna göre bu yoldan da yani taksimle de emperyalizme Adaya yerleşmek olanakları açıılır. Bunun içindir ki, Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi, bütün sosyalist ülkeler, dünya komünist ve işçi hareketi hem Enosis'e hem de taksime karşıdırlar.

Burada bir soru akla geliyor. Amerikan emperyalizminin, NATO'nun öteki egemen çevrelerin, gerek Türkiyede gerekse Yunanistanda bol bol üsleri vardır. Neden üs haline getirmek için Kıbrıs'a göz diksinler? Emperyalizm yalnız bugünü değil, yarını da düşünüyor. Türkiye ve Yunanistan'da gittikçe hızlanan anti-emperyalist, sosyalist akımın günün birinde NATO'yu ve emperyalizmi ekonomik, politik etkileri ile kapı dışarı edebileceğini hesaplıyor. Kıbrıs bu günler için Türkiye ve Yunanistan halklarına karşı da emperyalizmin global stratejisi hesaplarına giriyor. Ayrıca Kıbrıs küçük bir ülkedir. İki cemaatin varlığı, emperyalizme, Türklerle Rumları birbirine düşürmek ve Adada egemenlik sürmek yönünde umutlar veriyor.

Emperyalistler zaman zaman Rumlar ve Türkler arasındaki ajanlarını harekete geçirerek karşılıklı saldırılar, hatta cinayetler tertiplemiş, iki halkı birbirine düşürmek için kanlı plânlar uygulamışlardır. Bu kıskırtmaların sonucundadır ki, Lefkoşe'de iki cemaatı birbirinden ayıran Yeşil Hat çekilmiş ve Birleşmiş Milletler askeri birlikleri iki cemaatı ayıran hat boyunca yerleşmişlerdir. Fakat durumun daha ağırlaşması, Kıbrıs Emekçilerinin İlerici Partisinin (AKEL) ve öteki yurtseverlerin ortak şabası sonu-

cunda önlenmiştir. Gerek Türk gerekse Rum komünistleri, yurtseverleri ve ilericileri yüzyıllardan beri bir arada kardeşçe yaşayan Türk ve Rum Kıbrıs'lıların tekrar aynı şekilde yaşamalarını devam ettirmek için olağüstü çabalar harcamaktadırlar.

Bu çabalar, emperyalizmin Kıbrıs'a yerleşme plânlarını boşa çıkaracak niteliktedir. Çünkü emperyalizm, her zaman iki cemaati birbirine düşürmek taktiğinin uygulanmasıyla meydana gelen yarıktan sızmak imkânlarını aramış ve arıyacaktır.

Yunan faşist cuntası emperyalizmin Kıbrıs plânlarını uygulama araçlarından biridir. Amerikan emperyalistleri NATO'nun öteki egemen çevreleri Yunan cuntasının eliyle uygulanacak bir Enosisle Adaya yerleşmeyi denediler. 15 Temmuz günü Kıbrıs ordusundaki Yunanlı subaylar Cumhurbaşkanı Makarios'un sarayına saldırdılar. Başkanın öldüğünü, iktidarı ele aldıklarını ve Kıbrıs Helen Cumhuriyeti'ni ilân ettiler. Samson adlı bir katili de cumhurbaşkanlığına getirdiler. Kanlı bir terör, yığınsal tutuklamalar aldı yürüdü.

20 Temmuz günü Türk hükümeti garantör devlet sıfatıyla Adaya asker çıkardı. Bundan sonra olaylar birden hızlandı. Yunanistanın kuzeyinde ayaklanan zırhlı birlikleri cuntayı suçladılar ve Atina Cuntasının istifasını istediler. Cumhurbaşkanı general Gizikis'ten başka bütün cunta üyeleri istifa etti. Gizikis Paris'te yaşayan eski başbakanlardan ve sağcı politikacılarından Karamanlis'i tekrar işbaşına çağırırdı.

Türkiye Komünist Partisi Politik Bürosu 17 Temmuz tarihli Açıklamasında Yunan cuntasının Amerikan emperyalistlerinin desteğiyle yaptığı darbeyi protesto etti. Emperyalizmle Yunan faşistlerinin Kıbrıs'a yaptıkları saldırıya son vermelerini ve Adadan çekilmelerini, yasal hükümetin tekrar geri getirilmesini istedi.

20 Temmuz tarihinde ise Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi yayınladığı ve dünya basınında geniş yankılar uyandıran çağrısında Yunan cuntasının emperyalizmle elele Kıbrıs'a saldırısını bir daha kınadı. Kıbrıs'taki bütün yabancı askerlerin derhal çekilmesini, Güvenlik Konseyinin aynı gün aldığı kararların derhal yerine getirilmesini, yani Adanın bağımsızlık, toprak bütünlüğü ve egemenliğine saygı gösterilmesini istedi. TKP emperyalizmin, Yunan cuntasının Kıbrıs'a yaptığı saldırının, Yakın Doğu, Balkanlar ve Avrupa'da gerginliği artırdığını belirtti. Sovyetler Birliğinin, öteki sosyalist ülkelerin Kıbrıs'ın bağımsızlık ve bütünlüğünü korumak için harcadığı çabaları gösterdi.

Kıbrıs olayları, NATO'nun kokuşmuşluğunu, üyeleri için bile bir harp, kışkırtma ve silâhlanma yarışını körükleyen bir örgüt olduğunu bir daha gösterdi. TKP Merkez Komitesi Çağrısında NATO'dan çıkmayı, ikili anlaşmaları yırtmayı, topraklarımızdaki NATO ve Amerikan üslerini kaldırmayı

teklif ederken, halkımızın ezici çoğunluğunun bir arzusunu dile getirdi. Çünkü son Kıbrıs olaylarında kamuoyu Amerikan emperyalizminin, NATO'nun Türkiye'ye düşman olduğunu bir daha gördü. Aynı zamanda karagün dostumuz Sovyetler Birliği'nin barış ve güvenliği savunmakla halkımızın da menfaatlerini, kalkınma çabalarını savunduğunu kamuoyu bir daha anladı.

Pekin yöneticileri Kıbrıs bunalımı sırasında emperyalizme yardımcı olmak politikalarından şaşmadılar. Kıbrıs'ı bir NATO üssü haline getirme, Yunan cuntasının darbesine, Lefkoşe'de faşist bir cuntanın kurulmasına ses çıkarmadılar. Dünya kamuoyunu «iki süper devlete» karşı kışkırtmaya kalkışmakla, Yunan cuntasının Kıbrıs'taki darbesine karşı çıkan, Kıbrıs'ın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü savunan Sovyetler Birliği ile emperyalist Amerika'yı aynı tahtaya koymakla, Yunan ve Kıbrıs halklarının kurtuluş hareketini en kıymetli destek ve dostlarından yoksun bırakmayı amaçladılar.

Bu da anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketlerini arkadan vurmak ve emperyalizmi korumak politikalarının uygulamasından başka birşey değildi.

Amerikan emperyalizmi Kıbrıs darbesiyle Yakın Doğu halkları, sosyalist ülkelerle çelişkilerini Kıbrıs'ta üs haline getirmekle de çözümlemeyi denedi. Yunan cuntası da Yunan halkı ile çelişkilerini bu yolla dondurmaya çalıştı. Bir yandan Adayı yutmakla bir «başarı» kazanmış olacaktı. Öte yandan Yunan halkının dikkatini kurtuluş savaşından başka yönlere çekecekti. Yunan faşistleri ile Amerikan emperyalistlerinin çıkarları birleşiyordu.

Ne var ki, Yunan burjuvazisi ile Türk burjuvazisi arasındaki çelişkileri ve bu çelişkilerden çıkacak sonuçları gereği gibi hesaplayamadılar. Türk ordusunun Kıbrıs'a çıkarma yapması, Yunan ve Kıbrıs cuntalarının yıkılma sürecini hızlandırdı. Bu bakımdan Türk ordusunun Kıbrıs'a yaptığı çıkarma olumlu bir rol oynadı. Ama burjuva ordularının halkları kurtarabileceği düşünülemez. NATO'daki militarist klikler arasındaki çelişkiler, Türk ve Yunan burjuvazisinin çatışmaları çıkarmayı tarihsel bakımdan olumlu bir yörengeye oturttu. Ama çıkarmadan hemen sonra Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yürütme Kurulu Başkanı Berker verdiği bir demeçte, Türk sermayecilerinin Kıbrıs'ın Türk kuvvetleri tarafından işgal edilmiş kısmına yatırım yapmak istediklerini açıkladı. Böylece Türkiye'yi sömüren yerli yabancı tekeller Kıbrıs halkını da sömürmek üzere tedbirler almaya başladılar. Bütün bunlar Türk hükümetinin Kıbrıs'ta işgal ettiği topraklardan çekilmek niyetinde olmadığını gösteriyordu.

Oysa, Başbakan Ecevit 20 Temmuz sabahı Türk ordusu Adaya çıkarma yaptığı saatlerde verdiği demeçte: «Biz Adaya harp ve kan götürmeye

değil, barış ve özgürlük götürmeye diyoruz» diyordu. Ayrıca, Yunan cuntasının askerleri Adayı terkettikten, yasal hükümet tekrar işbaşına geldikten sonra ordunun Kıbrıs'tan çekileceğini belirtiyor, Kıbrıs'ın bağımsızlık ve egemenliğine saygı gösterileceğini de sözlerine ekliyordu. Militarist klığın, gerici ve işbirliği çevrelerin dili başkaydı. Bunlar Kıbrıs'tan çekilmenin sözkonusu olmadığını belirtiyorlardı. Başbakan yardımcısı Erbakan taksim diyordu. Başbakan Ecevit, bu gerici etki ve baskısı altında sürekli olarak geriledi ve ilk günü bütün dünya kamuoyuna ilân ettiği ilkelere taban tabana zıt bir dil kullanmaya başladı. 30 Temmuz günü, Genel Kurmay Başkanı Sancarla yaptığı uzun bir konuşmadan sonra verdiği demeçte Türk silâhlı kuvvetlerini Adadan çekmenin hiçbir şekilde sözkonusu olmayacağını, Adadan çekilmemek için bir formül arandığını söyledi.

Türk kuvvetlerinin Adanın bir kısmını işgal altında tutmaları, geri kalan kısmının da Yunanistan tarafından işgal edilmesi gibi Adayı taksime götüren bir durum yaratabilir. Bu da Adanın bölünmesi demektir ki, NATO'nun ve Amerikan emperyalizminin Adayı üs haline getirme plânlarından biridir. Ecevit hükümeti bu tutumuna devam ettiği takdirde dünya kamuoyu karşısında işgalci ve saldırgan durumuna düşecektir. Çünkü dünya ilerici kamuoyu, sosyalist ülkeler Güvenlik Konseyinin 20 Temmuzdaki kararının uygulanmasını, yani Adadan bütün yabancı askeri kuvvetlerin çekilmesini, Adanın bağımsızlık ve egemenliğine saygı gösterilmesini ve yasal hükümetin geri gelmesini istiyorlar. Türk Hükümeti 20 Temmuz tarihinde ilân ettiği ilkelere sadık kalmadığı, verdiği sözü tutmadığı takdirde emperyalizmin ve NATO'daki en gerici çevrelerin aleti haline gelmiş olacaktır.

Üç garantör devletin katıldığı Cenevre Konferansı Türkiye, Yunanistan ve İngiltere arasında Kıbrıs'taki oldubittilere dünya kamuoyunu alıştırmak için bir manevra alanı haline geldi. Güvenlik Konseyinin ateşkes kararını kabul etmesine rağmen Ecevit hükümeti Adaya asker ve harp malzemesi çıkarmaya devam etti. Adaya 40 bin kadar asker, 250 tank yığıldı. Taraflar ateşkesi sık sık bozdular. Cenevre Konferansına Kıbrıs hükümetinin temsilcileri davet edilmediler. Ada halkının yazgısı sözkonusu olduğu bir konferansa Kıbrıs hükümetinin çağırılmaması, garantör devletlerin Kıbrıs halkına karşı manevralar çevirmelerini kolaylaştırdı. Sovyetler Birliği 29 Temmuzda Güvenlik Konseyine sunduğu önergede, Konseyin 20 Temmuz tarihinde aldığı kararların uygulanmasını isterken, Kıbrıs hükümeti temsilcilerinin de Cenevre Konferansına katılmasını teklif etti.

Dışişleri Bakanı Turan Güneş, Cenevre Konferansına giderken, Türkiye'nin Kıbrıs'ta federasyon tezini savunacağını söyledi. Federasyon tezi, taksimin başka bir şeklidir. Taksime yöneliktir. Emperyalizmin kışkırtmaları, iki cemaatteki faşist ve gericilerin çabalarıyla federe hükümetler her

zaman Yunanistan ve Türkiye'ye katılma kararı alabilirler. Bundan ötürü, federasyon, emperyalizmin taksim plânını uygulamaktan başka bir şey değildir. Ayrıca, Adadaki demografik durum da federasyona elverişli değildir. Türklerle Rumlar yüz yıllar boyunca yanyana ve kardeşçe yaşadıklarından demografik durum içiçe geçmiştir. Bu şartlar altında yüz yıllar boyunca sürdürülen cemaat sisteminin bugünkü koşullara uydurularak yeniden canlandırılması ve uygulanması Kıbrıs'ın bağımsızlık ve egemenliğini sağlamanın tek yoludur.

Gerek Kıbrıs'taki uyanık Türk ve Rumların, gerek Türkiye'deki ilerici, yurtsever örgütlerin, gerekse yurt dışında yaşayan yurtsever Türklerin, Rumların istekleri bu merkezdedir. Batı Almanya, İngiltere, ve Fransa'daki Türk ve Yunan komünistleri elele emperyalizmin ve Yunan faşistlerinin Kıbrıs'a saldırısını yerdiler. Bağımsız ve iki camaatin kardeşçe yanyana yaşayacağı demokratik bir Kıbrıs ilkesini savundular. Demek oluyor ki, Kıbrıs'ın bağımsızlığının temeli olan Türk ve Rum cemaatlerinin kardeşçe yaşamaları için gereken sosyal ve politik taban vardır. Emperyalizmin müdahaleleri, provokasyonları bu tabanı zaman zaman sarsıntıya uğrattırıyor. Emperyalizmin Adadan üsleriyle, ajanlarıyla, askerleriyle tamamen çekilmesi, Türkiye ve Yunan hükümetlerine Adada asker ve ajan besleme imkânlarının kaldırılması ile Kıbrıs Türkleri ve Rumları asırlar boyunca olduğu gibi, haklarına karşılıklı saygı göstererek yine yanyana yaşayabilirler.

Ordunun Kıbrıs'a çıkmasıyla Türkiye'de egemen çevrelerin, halkın şovenist hislerini kışkırtma ve bu duman perdesi ardında sömürü düzenini pekleştirme eylemlerine daha fazla hız verdiler. Bunlar, işsizlik, umutsuzluk ve yoksulluk içinde bulunan usluları bu kışkırtmalarına alet etmek istediler. Emekçilere iş, ekmek, özgürlük vermiyen, vermek istemiyen işbirlikçi burjuvazi onlara silâh vermek, istilâcı hedefler peşine takarak onları afyonlamak taktiğini daha geniş ölçüde uyguladı. Sarı sendikacıların büyük sermaye çevreleriyle işbirliği daha açık görüldü. Bunlar fırsatı ganimet bilerek bütün grevleri ertelediler. Toplu sözleşme konuşmaları kesildi, pahalılık, enflasyon daha geniş ölçüler aldı. Yani emekçi yığınların talanı daha amansızlaştı. Karaborsacılık, istifçilik, soygunculuk, vurgunculuk aldı yürüdü. Hükümet ve egemen çevreler halkın talan edilmesine karşı tedbir alma yoluna gitmediler. Fakat enflasyonu hızlandırmayla birlikte 14 ilde Sıkıyönetim ilân etmekten geri durmadılar. Sıkıyönetimin ne olduğunu yurttaş iyi bilir. Sıkıyönetim eldeki kısıntılı hak ve özgürlüklerin daha da kısılması, militarist kliğin, işbirlikçilerin daha geniş ölçüde güçlenmesi, gemiaziya almaları demektir.

Kıbrıs'taki Türkleri «kurtarmak» şiarını ortaya atan gerici çevrelerin asıl gayesi Kıbrıs Türklerine yardım değil, Türkiye'lileri daha geniş ölçüde sömürü düzenine bağlamak, yerli-yabancı tekellere daha geniş talan

imkânları, açmak, hak ve özgürlükleri daha kaba bir şekilde ayaklar altına almaktır.

Yeryüzünün her ülkesinde azınlıklar vardır. Her devlet, başka bir ülkenin sınırlarında kalan kendi soydaşlarını «kurtarmaya» kalkıştı mı dünya kaosa ve yıkıma sürüklenir.

TÜSTAV

Türkiyede devrim hareketinde ters akımlar: Devrimci strateji ve taktik (8)

A. S.

Türkiye’de işçi sınıfı daha Osmanlı İmparatorluğu zamanından beri sınıf savaşını örgütlü bir biçimde yürütmek istemiştir. Türkiye, özellikle sanayileşme yoluna girdikten, sanayi işçisi sayıca artmaya başladıktan sonra, işçi sınıfı her zaman sendikalarını, partisini aramış ve fırsat buldukça legal alanda, sendikalarda, politik partisinde hatta zaman zaman derneklerde legal ve örgütlü bir biçimde burjuvaziye karşı sınıf savaşı yürütmüştür.

Türkiye Komünist Partisi her zaman legal çalışmayı önermiştir. Ama Partinin bu önerisini burjuvazi her zaman kaba ve kanlı bir terörle karşılamıştır. Bundan ötürü Partinin 54 yıllık varlığının 51 yılı illegal geçmesinin suçlusu, işçi sınıfını öncü örgütünden koparmak isteyen burjuvazidir.

Burjuvazi işçi sınıfına karşı savaşını her zaman rahatlık ve anti-demokratik şartlarda yürütmeyi çıkarlarlı için daha yeğ bulmuştur. Ama bir yandan işçi sınıfının, öteki demokratik güçlerin baskısı, bir yandan da barış ve sosyalizmden yana gelişen dünya koşulları, burjuvaziye zaman zaman sosyalist partilerin legal varlığına katlanmaya zorlamıştır. Fakat bu katlanma hiç bir zaman kaygısızlık anlamına gelmez. Burjuvazi legal sosyalist partilere her zaman burjuva ideolojisini aşılarmaya, onları bilimsel sosyalizmin temel ilkelerinden uzak tutmaya çalışmıştır. Bunu başaramadığı, legal sosyalist partiler güçlenmeye, bilimsel sosyalizmin ışığında işçi sınıfını, emekçi halkı önemli ölçüde örgütlemeye başladığı zaman da onları kapatmak, yasaklamak yolunda gitmiştir.

İkinci Dünya Savaşının sonundan yani 1945’den bu yana Türkiyede kurulan sosyalist partileri şöyle sıralıyabiliriz: Türkiye Sosyalist Partisi, Türkiye Sosyalist İşçi-Köylü ve Emekçi Partisi, Türkiye İşçi Partisi. Bu arada sosyal-demokrat adıyla bazı partiler de kurulmuştur. Ama bunlar herhangi bir iz bırakmadan kaybolmuşlardır.

Bunlardan yalnız Sosyalist İşçi-Köylü ve Emekçi Partisi bilimsel sosyalizme bağlı olduğunu açıklamış ve işçi sınıfının bu ideolojisine uygun bir örgütlenme eylemine girişmiştir. Kısa zamanda gerek sendikal, gerekse politik örgütlenme alanında önemli başarılar elde etmiştir. Bu parti, onunla birlikte Türkiye Sosyalist Partisi de Peker-İnönü diktatorası zamanında kapatılmış, yöneticileri tutsak edilmiş ve ağır cezalara çarptırılmışlardır.

Bu dönemde olduğu gibi, daha sonra da Türkiye Komünist Partisinin gizli eylemleri devam etmiştir. Legal bir sosyalist partinin kurulabilmesi

için, 1961 yılına kadar beklemek gerekmiştir. Niyetimiz İkinci Dünya Savaşından sonra Türkiye'deki sosyalist akımın tarihçesini yapmak değildir. Kısaca, burjuvazinin işçi sınıfına karşı tutumunu belirtmektir. Burjuvazi TKP'ne karşı olduğu gibi, legal sosyalist partilere de ideolojisini aşılacak, özellikle Türkiye işçi sınıfını dünya komünist ve işçi hareketinden, ulusal kurtuluş ve barış akımlarından yalıtacak taktiklerini uygulamıştır. TİP'de sağcı oportünist Aybar akımını burjuvazinin özendirdiği adamın hiç bir zaman, hatta sıkıyönetim terörünün en kara günlerinde bile rahatsız edilmediği tarihsel bir gerçektir.

Burjuvazinin, emperyalizmin, Maoculuğu, Troçkizmi, anarşik akımları işçi sınıfına aşılama çabaları bu derginin sayfalarında yer alıyor. Bu akımların elebaşlarının özellikle sıkıyönetim döneminde foyaları önemli ölçüde ortaya çıkmış, etkilerini kaybetmişlerdir. Bunla birlikte Kıvılcımcı diye bir akımın abartılmak ve işçi hareketine aşılacak istendiği de biliniyor.

Bugüne kadar kurulan sosyalist partiler, örneğin Türkiye Sosyalist Partisi, TİP yasaklandıktan sonra açıkta kalan kadroları illegal şartlara alıçmamışlardır. Bunlardan bir kısmı başka devrimci akımlara akmış, fakat önemli bir kısmı ne yapacağını bilemeden bocalamıştır. Bu da, legal sosyalist akımın gizli çalışmayı hiç bir zaman hesaplamadığını gösteriyor. Daha doğrusu legal sosyalist akımla gizliliğe zorlanmış olan TKP arasında sağlam bağların kurulamaması, sosyalist kadroların, yeni kuşukların hiç olmazsa kimisinin yollarını şaşırmasına sebep oluyor. Burjuvazinin istediği de budur.

Dünya komünist ve işçi hareketinde bu gibi durumlara çok rastlanır. Örneğin, Bulgaristan'da geçmişte legal Sosyalist parti ile illegale zorlanmış olan Komünist partisi arasında kurulan sağlam bağlar sayesinde işçi hareketini her zaman devrimci bir doğrultuda tutmak mümkün olmuştur. Kuşkusuz bu gibi bağın sakıncaları da çoktur. Legal sosyalist akıma karşı provokasyonlara neden olabilir. Unutmamak gerek ki, burjuvazi sert terörle bu baği koparmak gibi bir amaç güdüyor. Bu amaç, legal sosyalist akımı ideolojik, politik ve örgüt bakımlarından kontrol altında tutmaktır. Legal sosyalist partilerin gizli TKP ile sağlam bağlar kurmaması, onları ne terörden, ne kapatılmaktan, ne de yöneticilerinin ağır cezalara çaptırılmaktan korumuştur. Burjuvazinin zorladığı bu baskılı taktiğe uymak, oportünizmin, Maoculuğun, Troçkizmin ve anarşik akımların, yani burjuvaziye yarayan ideolojilerin Türkiye'de sosyalist akıma aşılmasını daha da kolaylaştırmıştır. Kıvılcımcılık gibi Troçkizm, Maoculuk, şovenizm karışığı bir akım sosyalist harekete dayatılmak istenmiştir. Legal sosyalist akımla TKP arasında kardeşçe bağlar kurmak çok zor ve ustalık isteyen bir iştir. Gizli polisin gözünden uzak, provokasyona meydan vermeden bu işi başarmak mümkündür. Bu olanağı dünya işçi hareketi tarihi göstermektedir.

Bu TKP'nin, yeni kurulan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) ile bir ilişkisi, bağı olduğu anlamına gelmez. TSİP Marksizme yabancı, Kuvvâcımıcı bir temele oturtulmuştur. Bu temel, yayınlanan programa yansımıştır (Bk. «Kitle» gazetesi, s. 14). Bir parti veya bir akım hakkında onun program ve politik eylemlerine göre hüküm vermek en doğru yoldur.

TSİP'in programında dünya devrimci süreci ve bu süreç içinde Türkiye'nin, Türkiye'deki devrimci ve genellikle işçi hareketinin yeri yoktur. Daha açıkça söylemek gerekirse, Türkiye dünyadan, Türkiye işçi hareketi de dünya işçi sosyalist hareketinden koparılmıştır. Oysa işbirlikçi burjuvazi eliyle Türkiye emperyalizmin politik, ekonomik ve askersel bütün sistemlerine bağlıdır. NATO'ya, SENTO'ya üyedir. Ortak Pazar'a üyedir. Büyük işbirlikçi burjuva-toprak beyi ikilisi uluslararası tekellerle bütünleşmiş, hegemonyalarını yürütmek için emperyalizmin askersel, politik, parasal bütün olanaklarından yararlanmaktadırlar. Emperyalizm, en başta Amerikan ve Batı Alman emperyalizmi işbirlikçi bir zümreyi işbaşında, hiç olmazsa hegemonyada tutmak için bütün olanaklarını kullanmaktadır. Amerikan 6. Filosu, topraklarımızdaki askeri üsler, işbirlikçilere açılan krediler, Dünya Bankası, Kalkınma Bankası işbirlikçiler kesimini, işçi sınıfına, bütün anti-emperyalist demokratik akımlara karşı desteklemektedir. Bugün Türkiye'de burjuvazi, hatta bazı anti-emperyalist sloganlarla seçimlere girip de başarı kazanan CHP'liler bile emperyalizmin bu örgütlerine karşı açıkça cephe alamamaktadırlar. CHP yöneticileri ve hükümet sorumluları, petrol tekellerine ve haşhaş konusunda az çok anti-emperyalist bir tutum takınmalarına karşılık, NATO'yu ve Birleşik Amerika'yı durmadan övmeleri, ona bağlılıklarını sık sık tekrarlamaları, emperyalizmin Türkiye'de burjuvazi arasında ne kadar geniş bir etki alanı aldığını gösteriyor.

Ayrıca üretimin uluslararası bir nitelik alma süreci günümüzde gittikçe gelişiyor. Uluslararası tekeller, ellerine geçirdikleri ülkelerde daha geniş ölçüde yerleşmekte ve bu yerleşmeyi, değişik ülkelerin işçi ve emekçi yığınlarına karşı, onların haklarını elde etmek savaşlarını körletmek için kullanmaktadırlar. Batı'da kapitalist ülkelerde, işçi ve sendikalar bu durumu önlemenin çarelerini aramaktadırlar. Batı Avrupa ülkelerinde komünist partileri ve sendikalar, zaman zaman toplanmakta, uluslararası tekellerin grevleri kırmak için üretimi başka ülkelere kaydırmasına karşı tedbirler almaktadırlar. Yani, proletarya enternasyonalizmi, yeni teknolojinin, bilimsel-teknik devrim yöntemlerinin uygulandığı çağımızda daha da büyük bir önem kazanmaktadır. Türkiye, emperyalizmin, büyük tekel-lerin boyunduruğunda, uluslararası kapitalizm sisteminin içindedir. Bundan ötürü Türkiye işçi sınıfı öteki ülkelerdeki işçi hareketine sırt çeviremez, dünya işçi hareketine karşı kaygısız kalamaz. Türkiye işçi sınıfını Avrupa işçi hareketine karşı kaygusuzluğu itenler isteyerek veya istemeyerek Türkiye işçi sınıfını uluslararası tekel-lere teslim etmiş olmakla kalmıyor,

Avrupa işçi hareketine de darbe vurmuş oluyorlar. «Avrupa'dan bize ne, biz kendi çıkarlarımızı düşünelim» gibi egoist bir düşünce aslında tekel-lerin değirmenine su taşımak, Türkiye işçi sınıfını daha sert, daha aman-sız bir sömürü düzenine bağlamak, onu uluslararası dayanışmadan yok-sun bırakmak demektir.

Sonra, bir de dünya barış hareketinin güçlenmesi, gerginliğin yumuşa-ması sorunu vardır. Emperyalizmin zorladığı «soğuk harp», gerginlik, silâhlanma yarışı, Kıbrıs'ta gördüğümüz faşist cunta çıkışı, gerici hükü-metleri halklara dayatma çabaları son bulmuş değildir. Emperyalist sal-dırının Kıbrıs'ta yenilgiye uğraması bütün devrimcileri özlü düşünmiye zorluyor. Sovyetler Birliğinin, öteki sosyalist ülkelerin büyük çabaları, Kıbrıs ve Yunan halklarının anti-emperyalist çabaları ile birleşerek Yunan cuntasının Amerikan emperyalizmi ile elele yaptığı saldırıyı boşa çıkar-mıştır. Türk ordusunun Kıbrıs'a çıkması, ancak bu çerçevede değerlendirilebilir.

Dünya sosyalist sisteminin, halkların anti-emperyalist kurtuluş savaşında oynadığı rolü görmezlikten gelemeyiz. Bunu görmemek Türkiye halkının ve öteki halkların ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarını gereği gibi değerkendirememek, emperyalizmin bütün olanaklarından yararlanan, kökü dışarda içbirlikçi burjuvaziye karşı ulusal, sosyal kurtuluşumuzu büyük bir müttefikten yoksun bırakmak anlamına gelir. Emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin anti-komünizm paravanası ardında yürüttüğü ideolojik saldırı bazı devrimcilerde bir kompleks, bir korku yaratmıştır. Birçok sözde sosya-listler ve en başta Hikmet Kıvılcımlı sistemli bir anti-sovyetizmle burjuva-zinin, devrimcileri ve Türkiye'yi dünya sosyalist sisteminden yalıtma poli-tikasına yardım etmişlerdir. TSİP'de bu cinsten «sosyalist»lerin bulunduğu görülüyor.

Bunlar, bu burjuva ideolojisini işçi sınıfına aşılamaı öngörüyorlar. İçten sosyalistleri de sinsi bir anti-komünizm ve anti-sovyetizmle ürkütmek taktiğini uyguluyorlar.

TKP'nin sözünü etmemek, dünya sosyalist sistemini dünya barışını korumak, «soğuk harbi» geriletmek, halkları emperyalizmin saldırısı kar-şısında savunmak eylemlerini gizlemek, Kıvılcımcıların uyguladığı «yeni» taktiktir. Çünkü, açık, çıplak, bayağı provokasyonlara dayanan bir anti-komünizm ve anti-sovyetizm artık eskisi gibi verimli olamıyor. Çıplak bir anti-komünizmle seçimlere katılan Demirel, Türkeş doğrultusundaki poli-tikacıların seçimlerde uğradığı yenilgi, Sovyetler Birliğinin gerek Türkiye'-nin kalkınması için harcadığı çabaların, gerekse üçüncü dünya ülkelerine ve en başta Arap ülkelerine yaptığı yardımların halk yığınlarını etkile-meye başladığını emperyalizmin kurmayları hesaplamak zorunda kalı-yorlar.

Ayrıca, TSİP programında emperyalizmin bunalımları hakkında açık bir görüş ve inceleme yoktur. Bugün artık emperyalizmin bunalımları Türkiye'yi daha yakından etkiliyor. Japonya, Ortak Pazar, Birleşik Amerika gibi emperyalist bloklar arasındaki yarışma ve boğuşma, emperyalizmin değişik biçimlerde beliren ekonomik, politik bunalımları, NATO içindeki çatışmalar, Birleşik Amerika'da ekonomik, politik, moral çöküntünün gittikçe hızlanması sosyalist bir partinin programından eksik olamaz. Bu bunalımların incelenmesiyle, bütün dünyada ezilen halklar gibi Türkiye halkı ve devrimcileri de, anti-emperyalist savaşta yeni yol ve yöntemler bulacak, kurtuluş savaşına yeni biçimler verecek, bu savaşa yeni güçlerin katılmasını sağlayacak, anti-emperyalist cepheyi güçlendirme olanaklarını bulacaklardır.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

Collektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 1

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67

Dein Buch Volksbuchhandlung
2800 Bremen 1
Richtweg 4

Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden
Limmerstraße 106

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3300 Braunschweig
Adolfstraße 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurther Straße 15

Büchershop Angela Davis
4600 Dortmund
Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung
4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln

Fleischmengergasse 31

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld

St.-Anton-Straße 86

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung
5100 Aachen

Löhengraben 4

Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55- 57

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen

Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg

Am Grün 56

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel

Werner-Hilpert-Straße 5

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main

Schumannstraße 56

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Buchhandlung kollektiv GmbH.

6900 Heidelberg

Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Buchhandlung Walter Herbster

7800 Freiburg

An der Mehlwaage 2

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung Grossmann

7140 Ludwigsburg

Hohenzollerstraße 5

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Augustinerstraße 4

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Pyotr Yaroşeviç

Otuz yıllık halk egemenliği 515

Pierra Gensous

Uluslararası sendika hareketinde yeni belirtiler 530

xx: Gençliğin sosyal alandaki faaliyetleri ve komünistler 541

A. Haba

Ümit verici ilk adımlar 554

Katarina Mendes

Hürriyetin sabahı 563

G. Waserman

Politik kutuplaşma 567

xx: Dünya görüşü ayrımları ve politik işbirliği 571

xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa haberler 585

xx: Neruda'nın yurdunda barbarlık 591

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP MK Politik Bürosunun açıklaması 593

xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı 595

A. Saydan

Kıbrıs olayları 597

A. S.: Türkiyede devrim hareketinde ters akımlar: Devrimci strateji
ve taktik (8) 603

